

11. møde

Onsdag den 22. juni 1988 kl. 13.00

Dagsorden:

Forespørgsel nr. F 3:

Forespørgsel til miljøministeren [om, hvilke initiativer ministeren vil tage for at nedbringe næringssaltbelastningen af havmiljøet].

Af Margrete Auken (SF) m.fl.

Den eneste sag på dagsordenen var:

Forespørgsel nr. F 3:

Forespørgsel til miljøministeren:

»Hvilke initiativer – nationalt, nordisk og internationalt – vil ministeren tage for at nedbringe næringssaltbelastningen af havmiljøet, så den truende udvikling ved algeopblomstring og iltsvind undgås?«

Af Margrete Auken (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt (omtrykt) 9/6 88. Fremme af forespørgslen vedtaget 14/6 88).

Begrundelse

Leif Hermann (SF):

Den voldsomme algeopblomstring i havet for nylig satte unægtelig sindene i bevægelse – måske ikke så meget her i Danmark, hvor vi vel efterhånden er blevet noget hårdhudede over for den situation, at havet har det skidt, men nok så meget i det øvrige Skandinavien, hvor der virkelig næsten var timelange rapporter daglig. Overalt vakte det røre – også i resten af Europa; jeg skal bare minde om de overvejelser, der har været blandt vesttyske turister om badevandskvaliteten i havet omkring Danmark.

Men vi har nu ikke stillet denne forespørgsel for at få nogen til at sige noget om, hvad der akut kan gøres. Vi har stillet den, fordi vi me-

ner, at vi som politikere her i Folketinget, i regeringen og i vore nabolandes parlamenter og regeringer har fået en enestående chance for at skaffe os forståelse for nødvendigheden og omfanget af de indgreb i havforureningen, der må til, hvis lignende situationer skal forebygges.

Nu har vi virkelig muligheden for at tage fat, så det duer til noget, og vi har så megen ørenlyd, at vi ærligt kan sige, at de indgreb, vi kommer med, uanset hvor skrappe de må tage sig ud, først vil virke på langt sigt. Folk er klar over, at alger og fiskedød, og hvad vi har, og hvad vi får, kun er symptomer, alarmsignaler, og at problemerne er meget mere omfattende og kun lader sig løse ved en dybtgående og bredspektret forebyggende indsats.

At vi har det gehør nu – den chance, kunne man sige – betyder til gengæld også, at vi har en absolut forpligtelse til at gøre noget, og til at gøre noget rigtigt. Skuffelsen over os bliver stor – vores i forvejen ikke alt for strålende ry får sig et alvorligt knæk – hvis vi nu bare kommer med pillerier og gustne kortsigtede betragtninger.

Vi må nu se på, om vore allerede vedtagne målsætninger for nedbringning af udledninger og tilførsler af næringssalte er tilstrækkelig vidtgående og har nok med. Vi må finde ud af, hvordan vi kan opnå, at andre lande i Europa får de samme målsætninger, og vi må først og fremmest konkretisere vores egen strategi for at opfylde vore mål gennem de nødvendige indgreb og omlægninger i landbrug, energiforbrug og energiforsyning, i industriens produktionsformer og i trafikken.

Vi er spændte på at høre, om situationen har gjort lige så stærkt indtryk på miljøministeren og regeringen, som den har gjort på os.

Besvarelse

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

Jeg vil gerne takke ordføreren for forespørgerne for de indledende bemærkninger. Jeg er helt enig i, at vi har en forpligtelse til at gøre noget og gøre noget nu, men vi har også en forpligtelse til ikke at foregøgle nogen, at vi kan løse problemerne her og nu, og til at gøre opmærksom på, at vi faktisk allerede har gjort en hel del, men at resultaterne altså først dukker op på et senere tidspunkt.

I øvrigt vil jeg i tilknytning netop til algerne sige, at der i tidens løb er registreret mange tilfælde af masseforekomst af alger. Men det er

[Miljøministeren]

også rigtigt at sige, at masseforekomsternes hyppighed og omfang tydeligvis er taget til gennem de seneste årtier, og da algevækst kræver nærings salte, er der selvfølgelig belæg for at antage, at nærings saltrigdommene bærer et væsentligt ansvar for algeopblomstringen og senere iltsvind.

Netop vinteren 1987-88 ved vi har været præget af meget stor nedbør, og det har bevirket en større afstrømning og udvaskning af nærings salte, især kvælstof, end normalt, og den store udvaskning kan i kombination med for alger gunstige temperatur- og vindforhold have udløst algeopblomstringen.

Imidlertid er algeopblomstringer faktisk et normalt fænomen i naturen og vigtige for livet i havet. Problemet i den foreliggende situation er, at algeopblomstringen har været af ekstrem karakter: Dels er der tale om en ekstra opblomstring af kun én algart i forårsperioden, dels har algekoncentrationen en skadelig virkning på det øvrige plante- og dyreliv.

Algekoncentrationen kan betragtes som en forløber for iltsvind, som forringer bunddyrenes levevilkår, og som for godt et år siden førte til vedtagelsen af vandmiljøplanen, og den seneste tids algeopblomstring understreger vigtigheden af, at vandmiljøplanen gennemføres, og jeg er enig med forespørgerne i, at det naturligvis er et alarmsignal. Med vandmiljøplanen sættes der især ind over for nærings saltbelastningen fra de tre hovedkilder, som også forespørgeren nævnte, nemlig landbrugets gødningsanvendelse, de kommunale rensningsanlæg og de industrielle udledninger. Det vil koste ca. 11 mia. kr. at gennemføre vandmiljøplanen.

De tiltag, der er sat i værk, siden beretningen om vandmiljøplanen forelå i foråret 1987, skal på længere sigt reducere nærings saltbelastningen af vort vandmiljø; de ambitiøse mål i planen skal fastholdes.

For at sikre en byggetime, der er teknisk og fagligt forsvarlig, planlægges tidsrammen justeret til 1994 for så vidt angår de kommunale rensningsanlæg og de industrielle udledninger.

Inden for landbrugserhvervet fastholdes investeringstakten, således at alle husdyrproducenter skal have etableret opbevaringskapacitet til husdyrgødning inden 1992.

I 1990 skal miljøministeren, hvem det så måtte være, give Folketinget en redegørelse for de

foreløbige effekter af vandmiljøplanen. Om en mindselse af nærings saltbelastningen af vort vandmiljø allerede til den tid vil kunne konstateres, er imidlertid særdeles tvivlsomt, hvilket også kom frem, da vi behandlede planen i foråret 1987, og det er derfor vigtigt, at vi gennem en intensiv overvågning løbende følger resultaterne af planen, så vi kan vurdere, om initiativerne er tilstrækkelige, og, hvis det er tilfældet, vurdere, hvordan vi kan nå de opstillede mål.

Vandmiljøplanen indeholder ud over de konkrete nationale tiltag også en række hensigtserklæringer om det internationale miljø samarbejde, idet en væsentlig del af nærings saltbelastningen af de danske farvande som bekendt stammer fra de tilgrænsende lande.

Algesituationen sætter fokus på forureningen af havene generelt, og situationen bør derfor, som ordføreren var inde på, bruges til at styrke den internationale indsats imod forurening af vandmiljøet mere generelt, og det er sket i forbindelse med Nordisk Råds Præsidiets ekstraordinære møde den 13. juni i år, hvor de nordiske miljøministre enedes om at fremskynde den fællesnordiske handlingsplan imod havforurening. Allerede i august måned vil der være et forslag klar, som behandles på Nordisk Råds ekstraordinære session den 16. november i år – en ekstra session, der alene er helliget miljøpolitikken. Faktisk har der vist tidligere kun været én ekstra session, for Nordisk Investeringsbank, og derfor kan man i virkeligheden sige, at det er bemærkelsesværdigt og jo også et tegn på, at miljøpolitikken i nordisk regi tages særdeles alvorligt.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at Norge og Sverige nu har taget initiativ til at iværksætte handlingsplaner med i hovedtrækkene samme indhold som den danske vandmiljøplan. Det er vigtigt, at de nordiske lande følger denne fælles holdning op ved i internationale fora at påvirke andre landes initiativer i samme retning.

Det er også glædeligt, at der er indledt et samarbejde om på fællesnordisk plan at iværksætte et overvågnings- og varslingssystem, som kan bidrage til en bedre forståelse af vandmiljøets tilstand. Dette er fulgt op inden for Pariskommissionen og Helsingforskommissionen samt inden for Nordsøkonferencen. Indsatsen har bidraget til to ministerdeklARATIONER for henholdsvis Nordsøen i november 1987 og Østersøen i februar 1988, og Folketin-

[Miljøministeren]

gets Miljø- og Planlægningsudvalg er i øvrigt på et tidligere tidspunkt blevet orienteret om deklARATIONERNES indhold.

Jeg kan kort nævne, at deklARATIONERNE på lægger kyststaterne inden 1995 at halvere deres andel af den landbaserede belastning med nærings-salte – for Nordsøens vedkommende dog alene, hvor belastningen giver anledning til forurening, hvilket bl.a. ikke er tilfældet ud for den norske nordkyst.

Men den internationale indsats slutter ikke hermed. I det daglige opretholdes presset på vore samarbejdspartnere i konventionerne. Som eksempel herpå kan jeg nævne, at den danske delegation på Pariskommissionens årsmøde her i sidste uge kraftigt støttede et nordisk forslag netop om reduktion af udledning af nærings-salte. Forslaget gentog Nordsøkonferencens målsætning for reduktion, og – som noget nyt – at kommissionens arbejdsgruppe for nærings-salte skal forberede et forslag til næste møde i Pariskommissionen om, at nærings-salte skal optages på konventionens lister over forurenende stoffer.

Herudover nævner forslaget, at arbejdsgruppen skal udpege særligt belastede områder samt foreslå fællesprogrammer og forholdsregler til opnåelse af reduktionsplanerne.

Endelig foreslås det, at Bonnaftalens varslings-system for hurtigt underretning i tilfælde af olie- eller kemikalieudslip på havet benyttes ved observation af andre usædvanlige hændelser i havet, herunder algeopblomstringer.

I EF-regi præsenterede Danmark vandmiljøplanen på rådsmødet i maj 1987 ved et skriftligt memorandum. Endvidere opfordrede vi de øvrige medlemslande til at tage lignende initiativer, og under de bilaterale møder, som fandt sted med en række medlemslande under det danske formandskab sidste efterår, blev opfordringen gentaget. Ligeledes er spørgsmålet taget op på landbrugsministrenes uformelle rådsmøde i september 1987.

Over for EF-Kommissionen har Danmark presset på for at få fremmet arbejdet med en sammenhængende vandpolitik inden for Fællesskabet. Danmark har i den forbindelse i særdeleshed efterlyst et initiativ over for forureningen med nærings-salte. Og på det netop overståede rådsmøde benyttede jeg lejligheden til at henlede mine kollegers opmærksomhed på, at Danmark har modtaget endnu et advarselssig-

nal om vore farvandes alvorlige forureningsmæssige tilstand i form af den opståede algeopblomstring, og jeg understregede, at det er særdeles presserende, at EF's politik på vandmiljøområdet gøres tidssvarende.

På miljøministermødet i Luxembourg den 16. juni i år fremlagde min tyske kollega et forslag til resolution, som jeg fuldt ud kan gå ind for. Forslaget falder helt i tråd med linjen i dansk national og international miljøpolitik. Der lægges således i forslaget op til, at alle medlemslande skal lægge vægt på en mere miljøvenlig landbrugspolitik, ligesom indsatsen imod forureningen skal ske ved kilden ved hjælp af den bedste tilgængelige teknik.

Belastningen fra byerne skal reduceres, i det mindste med biologisk rensning. Og det er mit håb, at vi på det EF-miljøministerseminar, som finder sted i begyndelsen af næste uge, kan få skabt et politisk grundlag, som meget hurtigt vil munde ud i en mere progressiv og effektiv vandpolitik i Fællesskabet.

Jeg vil opsummere sagen således: Nationalt skal vandmiljøplanens målsætning og initiativer fastholdes, og vandmiljøets tilstand skal overvåges, således at vi på længere sigt kan se, om indsatsen og effekten af de foretagne investeringer er tilstrækkelige.

I nordisk regi arbejder vi nu for, at den fællesnordiske handlingsplan imod havforurening fremmes, således at den kan behandles på Nordisk Råds ekstraordinære session i november i år. Internationalt og navnlig i EF-regi arbejder vi for, at der gennemføres tilsvarende foranstaltninger til reduktion af nærings-saltudledningen som i Danmark, og det er efter min opfattelse ikke meningsfuldt på nuværende tidspunkt at iværksætte yderligere initiativer. Kræfterne skal derimod sættes ind på at sikre de initiativer, som allerede er sat i værk.

Forhandling

Leif Hermann (SF):

Jeg skal først og fremmest sige tak til ministeren for besvarelsen af forespørgslen. Jeg synes nok, man kan sige, at ministerens besvarelse viser, at ministeren på den korte tid, der er gået siden udnævnelsen til det høje miljøministerembede, faktisk har gjort ganske meget og aktivt arbejdet med løsningen af disse problemer.

[Leif Hermann]

At det, der er kommet ud af det, og at det, som ministeren, om jeg så må sige, har i bagagen fra den tidligere regering, måske ikke netop er bearbejdet sådan, som vi kunne ønske det, vil nok fremgå af det, jeg herefter siger, og jeg skal også i det, jeg efterfølgende siger, komme ind på nogle af de spørgsmål, ministeren gav anledning til.

Da Folketingets Miljøudvalg den 30. april 1987 afgav beretning om den såkaldte vandmiljøplan, blev det helt klart tilkendegivet, uanset at udvalget var delt i et mindretal og et flertal, at nu skulle der handles for at beskytte grundvand og overfladevand. I forhold til tidligere vedtagelser, navnlig det såkaldte NPO-forlig fra maj 1985, tilføjedes nu et overordentlig vidtgående krav til den kommunale spildevandsrensning, og der blev opstillet formulerede krav om international handling. Dette krav om international handling blev både af flertal og mindretal formuleret som et ønske om bindende internationale regler for begrænsning af næringssaltudledningerne.

Hvad rækkevidden har været af de internationale aktiviteter, sådan som ministeren har angivet det – bortset fra det, ministeren talte om med hensyn til Nordisk Råd – synes jeg uægtelig er noget uklart. Og hvad Danmark selv har bidraget med i forbindelse med gennemførelsen af vandmiljøplanen her i landet, har været et forbløffende og uværdigt tovtrækkeri blandt vandmiljøplanens flertalspartier om, hvorledes man uden ansigtstab kunne krænge det forlig af sig, som den nuværende miljøminister indgik med den nuværende landbrugsminister om et generelt krav om 9 måneders opbevaringskapacitet for husdyrgødning.

I det hele taget kunne man vel i grunden sige, at hele forløbet i behandlingen af det danske vandmiljø, siden vi for alvor tog fat på det med NPO-forliget i 1985, har været præget af én lang række af fortrydelser: Kunstgødningsafgiften blev ikke til noget – den var der nogen der fortrød – kapacitetskravet blev ændret, og man fortrød 6-måneders-kravet.

Fristerne blev ændret, først i skærpene retning og dernæst i slækkende retning. Ja, senest har vi været vidne til, at man fra regeringens side i den såkaldte prioriteringsplan har ønsket udskudt de kommunale rensningsanlægsinvesteringer i 2 år. Den angivelige begrundelse herfor har været, at markedet for rensningsan-

lægsudbygninger ville blive overophedet, men det var sandelig også begrundelsen, dengang vi lavede vandmiljøplanen, hvor man udskød fristen for de kommunale investeringer i 2 år i forhold til det oprindelige, der blev lagt på bordet i november 1986.

Jeg vil i denne forbindelse hæfte mig lidt ved dette forhold, for mig bekendt er det ikke således, at det er kommunerne, der har bedt om den udskydelse, og mig bekendt er det således, at ganske mange kommuner over hele landet er i gang med gennemførelsen af disse investeringer, og jeg tror ikke, man gætter meget forkert, når man nu, som jeg gør det, vil påstå, at miljøministeren nærmest aktivt er nødt til at bede kommunerne om at være tilbageholdende med gennemførelsen af investeringerne, hvis dette udskydelseskrav på de 2 år overhovedet skal have nogen mening.

Det forekommer mig derfor lidt ejendommeligt, at dette krav er opstillet, og at, så vidt jeg kan forstå nu, ministeren for første gang faktisk nævner det som en del af regeringens politik. Det var jo ikke muligt at få statsministeren eller miljøministeren til at bekræfte det i forbindelse med tiltrædelseserklæringen, der kun omtaler den generelle budgetramme på 33 mia. kr.

Vi mener, at de frister, der blev givet i april 1987, skal fastholdes, således at den målsætning, der er fastlagt i vandmiljøplanen, også kan sættes i værk så hurtigt som muligt.

Når vi har taget denne forholdsvis grundige gennemgang af vandmiljøplanforløbet, er det såmænd ikke, fordi vi forventer, at der sker de store skærpelser på dette område; det er mere for at vise, hvor rodet og vankelmødt flertallet i grunden har grebet sagen an. Det er nok sådan, at hændelsesforløbet har skabt forvirring ikke bare i dansk landbrug – og det er som bekendt ikke så godt – men også i nogen grad hos vore samarbejdspartnere.

Forvirringen er vel også blevet kraftigt understreget af en dansk siksakkurs, når det har drejet sig om forhold, der også har afgørende betydning for vandmiljøet, nemlig luftforurening med kvælstofilter. Det er jo således, at det, der bliver sendt op i luften, falder ned et eller andet sted, og en ganske betydelig del af det, der bliver sendt op i luften, må nødvendigvis lande på vandet. Biler og kraftværker sender årligt mindst 181.000 t kvælstofilter ud i luften, og dette tal er formentlig alt for lavt sat, og selvfølgelig havner en væsentlig del i vandet.

[Leif Hermann]

Vi ved godt, at den største luftbårne vandforurening kommer udefra, men en forudsætning for at kunne presse udlandet er selvfølgelig det gode eksempel, Danmark kan give – en betragtning, som den tidligere miljøminister i øvrigt var enig i. Hvis Danmark skal presse på for at lette Nordsøen for blot nogle få af de 575.000 t, der årligt havner i Nordsøen, er det bydende nødvendigt, at vi viser det gode eksempel.

Vi har ført en flot linje i EF i spørgsmålet om katalytisk efterbrænding på bilerne og dermed reduktion af NO_x-udslippet fra benzinerne.

Derimod har det knebet gevaldigt, når det drejede sig om kraftværkerne. Vi fik jo ikke i november 1987 under forespørgslen den 5. november vedtaget en dagsorden, der optimalt tog fat på dette problem, selv om vi i dag udmærket ved, at såvel dansk teknologi som målrettede og systematiske elbesparelser sagtens kan nå et væsentlig bedre reduktionsniveau omkring årtusindskiftet end det, der nu er lagt op til.

I EF-forbindelse har Danmark – samtidig med at vi optrådte som de skrappe, når danske teknologiske interesser ikke var berørt – placeret sig på linje med Storbritannien, Portugal og Spanien, når det drejede sig om direktivforslaget vedrørende begrænsning af forureningen fra de store fyringsanlæg.

I dag foregår der ganske vist forhandlinger om dette direktivforslag, og det er da også ganske væsentligt, at det vedtages i den tyske formandskabsperiode. Men jeg tror ikke, jeg går for vidt, når jeg siger, at det ville klæde den nye miljøminister at komme tilbage med et ordentligt resultat, der også forpligter Danmark mere, end vi hidtil har været interesserede i.

Det betyder også, at Danmark i ECE-forhandlingerne om begrænsning af kvælstof- og svovlforureningen kan tilslutte sig den såkaldte 30-pct.-klub i kravet om 30 pct. reduktion af kvælstofoxider inden 1995.

Endelig er det vel snart på tide, at regeringen snart spiller ud med et konkret forslag om katalysatorer på biler inden den 1. oktober 1989, så både forbrugere og branche ved, hvad de har at rette sig efter.

Ud over de mere traditionelle miljøindsatser i form af rensning må der efterhånden komme gang i de forebyggende og tværgående indsatser. I regeringens lufthandlingsplan af 7. april 1988 er det det forebyggende, der bliver priori-

teret som nummer ét, men de konkrete handlinger, der forventes, lægger unægtelig ikke meget op til det forebyggende.

Jeg skal til sidst sige lidt om det internationale. Ministeren har lagt vægt på – overordentlig stor vægt på – at internationalisere miljøproblemerne, og det er vi enige i. Ministeren har da også indtil nu i nordisk regi været hurtig, og vi ser frem til Nordisk Råds ekstraordinære session i november 1988 med betydelige forventninger, navnlig hvad angår den forebyggende indsats, fordi Nordisk Råds Præsidium klart har understreget betydningen af en sådan.

Derimod forekommer de øvrige internationale aktiviteter, som jeg sagde det, ikke påfaldende klare. Vi ønsker helt andre konkrete planer og i internationale organer – havkonventionerne, Genèvekonventionen og EF – at finde frem til en langt mere effektiv nordisk strategi for en fælles optræden og for fælles forberedelse af sagerne, så der også bliver chance for, at vi faktisk vinder dem.

Endelig er det i øvrigt glædeligt, at Præsidiets nu anbefaler konkrete handlinger: samarbejde inden for miljøteknologi, oprettelse af et europæisk miljøfond osv. Et sådant forslag ligner det miljø-Eureka-forslag, som venstrefløjen med støtte af Socialdemokratiet, Kristeligt Folkeparti og De Radikale fremsatte i Nordisk Råd.

På denne baggrund skal jeg på Socialistisk Folkepartis vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget pålægger regeringen:

- at fastholde vandmiljøplanens reduktionsmålsætninger og tidsfrister
- senest den 1. februar 1989 at fremlægge et program for forebyggelse af forureningen med næringssalte og organiske stoffer gennem produktionsomlægninger, energibesparelser og trafikpolitiske initiativer
- ved begyndelsen af folketingsåret 1988-89 at fremlægge en redegørelse og en plan for, hvilke konkrete initiativer regeringen har taget og agter at tage i internationale organer (Nordisk Råd, EF, ECE, Miljøkonventionerne) for at nedbringe næringssaltforureningen ved bindende krav i overensstemmelse med vedtagne danske mål.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 4).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i de videre forhandlinger.

Trøjborg (S):

Først tak til ministeren for besvarelsen, der med al ønskelig tydelighed viser, hvor galt det står til. Forureningstilstanden i havmiljøet er værre end nogen sinde tidligere; den meget kraftige algeopblomstring, vi har set her i foråret, er forårsaget af for høje næringssaltkoncentrationer, og de er blevet uhyggelig hyppige her i 1980'erne.

Der er grund til at minde om, at de algearter, vi nu ser, var ukendte eller i hvert fald fåtallige til ind i 1970'erne. Den lille mængde dyreplankton, der er til stede om foråret, formår ikke at spise forårsalgerne, der er en algetype, der blomstrer op, som navnet siger det, om foråret; derfor synker de til bunds, nedbrydes og frigør næringssalte, der senere giver anledning til iltvindstifælde, hvilket betyder, at både bunddyr og fisk dør. Det er en ond cirkel, som det er op til Folketinget at bryde.

Så langt synes jeg at miljøministerens svar var, som det jo hedder på radikalt nu, forstandigt.

I øvrigt vil jeg sætte nogle spørgsmålstejn ved, om de dele af besvarelsen, der vedrørte vor egen danske indsats, var så forstandige endda. Først siger miljøministeren, at tidsrammen for etablering af de kommunale rensningsanlæg og rensningen af de industrielle udledninger skal forlænges i 2 år. Derfor må jeg spørge, om der er noget sagligt belæg for at udsætte arbejdet i 2 år netop nu, hvor forureningen af vandmiljøet er værre end nogen sinde før, og hvad det vil betyde for havmiljøet.

Jeg står med en status af 14. juni 1988 fra Miljøstyrelsens Vandkvalitetskontor, hvori det siges, at den investeringsramme, som regeringen har fastlagt i sin prioritering af miljøinvesteringerne, vil kunne udnyttes fuldt ud til og med 1992. Det siges også, at der i årene 1989-92 umiddelbart vil blive forbrugt 100-300 mio. kr. mere årligt, end rammen tillader.

Det kan ikke betyde andet, end at regeringens udsættelse af investeringstakten i 2 år medfører, at regeringen nu aktivt skal ud til kommunerne og påvirke dem til at udsætte deres allerede planlagte investeringer. Det synes

vi er meget uheldigt, og derfor vil vi også gerne stille det spørgsmål til ministeren, om det er rigtigt opfattet, at det nu er regeringens politik, at man vil påvirke kommunerne til at udsætte deres planlagte investeringer.

Jeg vil også spørge miljøministeren, om det betyder, at vi blot skubber opgaven i 2 år, hvor der så intet foretages, hvorefter vi i 1994 skal til at skubbe igen, fordi vi er i samme situation, som vi kan forudse nu, altså at det bliver sammentrængt så meget, at det bliver svært at klare opgaven inden for den fastsatte tidsramme.

Jeg kan også spørge, om det måske betyder, at det er De Radikales pris for at deltage i regeringen, at denne her prioriteringsplan eller spareplan skal gennemføres.

Endelig vil jeg også spørge ministeren, om det nu reelt er sådan, at den prioriterede spareplan eller investeringsplan overstyrer de vedtagelser, der er sket her i Folketinget for så vidt angår vandforurening, luftforurening osv.

I stedet for generelle tidsfristforlængelser er der efter Socialdemokratiets opfattelse et meget stort behov for at lette kommunernes låneadgang i forbindelse med miljøinvesteringer. Også kommunernes afdragsperiode, hvis de endelig får lov til at optage et lån, er alt for kort. Den er i øjeblikket på 6 år, og vi synes, at den periode er utrolig kort. Når man tænker på, hvor hårdt de regler, som vi vedtog i efteråret, bebyrder borgerne med hensyn til betaling for spildevandsafledning, er der grund til at give kommunerne bedre vilkår for optagelse af lån og betydelig bedre muligheder for en længere afdragsperiode.

Jeg finder det kritisabelt, at regeringen ligesom blot er interesseret i at få tiden frem til 1990 til at gå og samtidig siger, at man allerede nu forventer, at det er tvivlsomt, om man kan opnå nogen resultater. Jeg synes, det er en opgivende holdning. Hvordan kan miljøministeren være så opgivende, når det drejer sig om at beskytte så rig en natur som den, vi har i Danmark - en natur, der består af rene strande, rene søer, vandløb med fisk i, osv.?

Når jeg siger, at det er en opgivende holdning, er det, fordi regeringen i 1990 skal redegøre for udviklingen, således som ministeren også sagde i sin besvarelse. Det er korrekt. Men det er jo sådan, at ifølge flertalsberetningen af 30. april 1987 skal ministeren redegøre for udviklingen af kunstgødningsforbruget i årene 1987,

[Trøjborg]

1988 og 1989, og her står vi netop med et reelt problem. Jeg vil derfor spørge miljøministeren, om hun tror, vi får reduceret kvælstofbidraget fra landbruget med de forudsatte 127.000 t kvælstof i 1990.

Som bekendt forudsatte beretningen om vandmiljøplanen, at målet skulle nås bl.a. ved et fald i kunstgødningsforbruget til 250.000 t kvælstof om året i 1990. Mig bekendt er der ikke nogen tegn på, at vi er på vej til at nå dette mål. Tværtimod ser kvælstofforbruget i form af handelsgødning i landbruget ud til at nærme sig de 400.000 t om året. Det er stadig Socialdemokratiets opfattelse, at indførelse af en kvælstofafgift, en handelsgødningsafgift, er det eneste middel, der virkelig kan nedsætte forbruget af kunstgødning og samtidig sikre en betydelig bedre udnyttelse af husdyrgødningen.

Jeg vil gøre opmærksom på, at vi jo foreslog, da vi fremsatte dette forslag om afgift på handelsgødning, at midlerne herfra samtidig skulle øremærkes til investeringer i landbruget i øvrigt. Men jeg vil også godt understrege, at hovedårsagen til ammoniakfordampningen i landbruget, der er på 160.000 t kvælstof om året – et fantastisk stort tal – er, at det er billigere for landmændene at erstatte fordampningstab ved indkøb af handelsgødning, end det er at anvende bedre metoder til nedfældning af ammoniakken og til beskyttelse mod fordampning fra lagerbeholdningerne.

Fortsat er det vigtigt, at miljøpolitikken ses som et dynamisk element, og at den ses i sammenhæng med andre områder. Forebyggelse af forurening gennem indførelse af ny teknologi, der forurenar mindre, er et område, som vi må prioritere højt – og højere, end vi gør i dag. Også sammenhængen mellem energipolitik og trafikpolitik er åbenbar. Energibesparelser er vigtigt for vor klodes overlevelse. Vist kan vi rense for svovldioxid og kvælstofilter, hvis vi vil, men den store fare ved forureningen med kuldioxid, drivhuseffekten, som vi kalder den, undgås alene ved en nedsættelse af energiforbruget. Derfor er energibesparelser nøje sammenhængende med en ansvarlig miljøpolitik.

Også en trafikpolitik, der støtter den kollektive trafik, må prioriteres højt, ikke mindst for at begrænse bilernes forurening i lokalområderne, der jo lukkes ud i det, jeg vil kalde børnehøjde. En trafikpolitisk indsats er nødvendig, for selv om vi indfører katalysatorkravet vedrø-

rende nyindregistrerede biler, går der omkring 20 år, inden den danske bilpark er udskiftet.

Jeg vil sige til miljøministeren, at besvarelsen som var mest omfangsrig vedrørende den internationale indsats, er helt tilfredsstillende, og jeg kan sige, at vi Socialdemokrater er meget tilfredse med det initiativ, hr. Anker Jørgensen tog til indkaldelse af Nordisk Råds Præsidium den 13. juni. Det finder vi godt og vigtigt, og vi synes også, det er fint, at Norge og Sverige nu tager initiativ til at iværksætte planer med samme indhold som den danske vandmiljøplan. Det er derfor – vil jeg også sige – det er så vigtigt, at vores plan, der er fin på papiret, ikke alene er en papirplan, men netop er en plan, der giver resultater, og som virker i praksis.

Den internationale indsats er vigtig, og den bliver mere og mere vigtig. Jeg synes, det kan siges, at den tidligere miljøminister, hr. Chr. Christensen, ydede en god indsats på dette felt, og jeg synes også, der er grund til at opfordre den nye miljøminister til at gøre en stor indsats på området for at nå internationale resultater. Det synes jeg – vil jeg afslutningsvis sige – ville være forstandigt, ligesom jeg i øvrigt, når det gælder miljøpolitikken, vil mene, at det vil være forstandigt, hvis miljøministeren retter sine kommende udspil vedrørende miljøpolitikken til Socialdemokratiet. Det vil også tjene naturen bedst.

Arne Melchior (CD):

Jeg vil gerne sige tak til kredsen af ordførere, der har tilladt, at CD afgiver sin melding på dette tidspunkt på grund af anden virksomhed her i huset.

Jeg vil gerne takke miljøministeren for redegørelsen, som vi i CD finder særdeles fyldestgørende og også særdeles velformet – hvis jeg må have lov til at give udtryk for det. Den er klar, det er en hel handlingsplan, det er en opsummering af, hvad der foreligger, og vi er tilfredse ikke alene med den iver, men også med den forstandighed, som er indbygget i denne redegørelse, som vi er helt klar til at tage til efterretning.

Ahlmann-Ohlsen (KF):

I 1981 var miljøbeskyttelsesloven til revision. I den forbindelse gav den daværende miljøminister en redegørelse til Folketinget, som tydeligt påpegede de alvorlige trusler mod kvalite-

[Ahlmann-Ohlson]

ten af grundvandet og overfladevandet. Disse trusler lå specielt i de store tilførsler af nærings-salte, og en lang række rapporter så så i den følgende tid dagens lys. »Iltsvind og fiskedød i 1981« udkom i januar 1984, »Nitrat i drikkevand og grundvand i Danmark« i oktober 1983 og »Opgørelsen af Belastningen fra Land af de Indre Danske Farvande med Organisk Stof« i 1984. Alle disse rapporter blev sammenfattet i den såkaldte NPO-redegørelse fra august 1984.

Den problematik, vi har behandlet med vandmiljøplanen, kom kraftigt ind i den offentlige debat, og Folketinget fortsatte arbejdet med den. Den 31. maj 1985 blev så den såkaldte NPO-handlingsplan vedtaget, og den blev efter mange skænderier om kunstgødningsafgifter og andet fulgt af en miljøstøttelov lige inden julen 1986.

Da de døde hummere dukkede op i tv, var Folketinget rede til at træffe beslutninger, der var nødvendige. Danmarks Naturfredningsforenings udspil for åben skærm var den konservative fiskeriminister Gammelgaard da også positiv over for i hovedtrækkene.

Den 28. oktober 1986 kom en aktionsplan for havet omkring Danmark på Folketingets bord. Den debatterede vi den 18. november i Folketinget, og en radikal dagsorden vedtoges med regeringspartierne stemmer. Den strammede bl.a. tidsterminerne, som Det Konservative Folkeparti allerede dengang ikke var helt glad for; det er ingen hemmelighed.

Regeringspartierne og Det Radikale Venstre skrev så den 30. april 1987 sammen en flertalsberetning om vandmiljøplanen, og det betød bl.a., at målsætningen for forbedring af vandmiljøet fastholdtes, og at planen udvidedes til at omfatte det samlede vandmiljø, herunder grundvandet.

Dengang gik S og SF i deres bidrag i stærk, skal vi sige opposition til flertallet, idet de pr. 1. oktober 1987 ville have indført en afgift på 40 øre pr. kg kvælstof.

De tusinder af arbejdstimer, der ligger bag vandmiljøplanen, de masser af udvalgsmøder og de stakke af spørgsmål, ministeriet har måttet svare på, gjorde denne afsluttende beretning til noget specielt grundigt i folketingssammenhæng, og jeg mener, at sjældent har et udvalg boret så kraftigt i problemerne. Jeg synes, det skal med i dag, fordi det ikke som så mange andre gange er sådan, at miljødebatten er blusset

op, fordi TV-Avisen eller andre medier med et indslag eller to har skabt denne interesse.

Hvad har da sat det i gang? Ja, det har en række faktorer. Det er helt åbenbart, at der er og har været problemer med vores vandmiljø.

Algeforekomsterne på det seneste er et godt eksempel. Problemerne har vore miljøpolitikere set med egne øjne. Det har befolkningen også, når man har været ude at fiske eller sejle eller se på fugle eller gå en almindelig tur, og tusinder har set dem, når de har været på vej til deres arbejde.

Miljøproblemerne har selvfølgelig også optaget vore forskere og de grønne foreninger, ligesom de selvfølgelig også har optaget medierne, som har afspejlet denne debat. Den brede interesse har vokset sig stadig stærkere, fordi problemerne er blevet mere og mere synlige, og det er dette, som har skabt debatten.

Jeg tror, at selv uden de døde hummere var der sket en masse, men så havde medierne måske set det under nogle andre vinkler og på en lidt anden måde. De har jo desværre haft nok af muligheder for at tage dramatiske billeder af forureningen i de danske vandmiljøer.

Når vi fra konservativ side i dag sætter lidt fokus på den nyere miljøpolitiske historie, er det for at understrege, at Det Konservative Folkeparti har haft et miljøengagement gennem lang tid, og det har vi så fulgt op ved at stå bag den samlede prioriteringsplan, som betyder, at vi får 33 mia. kr. til miljøforbedrende foranstaltninger. Det er positivt, men vi skal selvfølgelig hele tiden være klar til inden for denne ramme at omprioritere, hvis vi med omprioriteringen løbende opnår de bedste løsninger.

Vi siger hos os nej til hovsaløsninger, men vi siger ja til løsninger på problemerne dér, hvor de gør størst nytte. Det skal vi have mod til at gøre.

Vi følger med bekymring algeudviklingen i vore farvande. Er det bunddød, der følger efter algerne, som asken følger ilden? Eller hvad sker der? Skyldes de iltsvindstilfælde, vi ser i øjeblikket i de danske farvande – det vil jeg gerne spørge miljøministeren om – algeopblomstringen i maj og juni? Skyldes de nuværende tilstande måske den våde vinter med efterfølgende udvaskninger og det stille sommervejr, vi har lige nu, og er det disse faktorer, som vil betyde en risiko for yderligere iltsvindstilfælde i august? Sådanne tror jeg nemlig at vi skal være forberedt på at vi får.

[Ahlmann-Ohlisen]

For så vidt angår det internationale samarbejde er det af afgørende betydning for Det Konservative Folkeparti, at vi diskuterer miljøproblemerne i alle former for internationale forsamlinger.

Miljøministerens glimrende indsats i Nordisk Råd vedrørende miljøproblemerne er et tegn på øget dialog, og vi har da også bemærket hr. Anker Jørgensens interesse for dem; det er da fint. Miljøudvalgets rejse til DDR og Polen senere på sommeren er også et godt tegn på, at der østover er en gryende forståelse for, at grænseoverskridende forurening skal løses hånd i hånd med andre.

Danmark deltager som bekendt i mange forskellige initiativer til bekæmpelse af forureningen, og vi støtter samarbejdet i Nordisk Råd, EF og FN. Danmark har således med udgangspunkt i vandmiljøplanen anmodet EF om initiativer til begrænsning af vandområdernes belastning med næringsalte. Vi har allerede tilsluttet os Helsingforskonventionen og Østersø-Pariskonventionen om udledning fra land. Og sådan kunne vi blive ved.

Vi støtter fuldt ud disse initiativer og mener, at Danmark skal arbejde aktivt for nye initiativer til bekæmpelse af den grænseoverskridende forurening.

Vi støtter også Brundtland-rapportens forslag om et internationalt retssystem, således at vi kan sanktionere princippet om, at forurenere betaler.

Og så vil vi godt foreslå, at den danske miljøindsats nu fortsættes uden hadske udfald mod landmænd, industri og kommuner. Vi finder, at råberiet i forbindelse med dansk miljøpolitik skal og bør erstattes af det ganske vist noget mere kedelige, men nødvendige lange, seje træk, der skaber resultater.

Margrete Auken (SF):

Forleden spurgte jeg en af mine nordiske kolleger, om han troede, vi ville nå det i det ræs, vi er i mellem nedbrydningen af naturen og så det, vi gør for at afværge den. Miljøkatastroferne ramler i øjeblikket ind over os med stadig kortere mellemrum. Hver for sig er de en ulykke, og tilsammen er de et skræmmende udtryk for, at naturen er ved at bryde sammen under vores kulturs hensynsløse omgang med det, der dog er selve vores livsgrundlag.

I de 16 år, hvor jeg har haft lejlighed til at følge miljødebatten, er den godt nok blevet omfattende, og den er blevet kvalificeret på mange niveauer, men virkninger af den i naturen er det knap muligt at få øje på. Nedbrydningen går altså raskere end vores forebyggelse og genopretning. Det er, som om vi skal have sejre, store sejre, nærmest hver eneste dag, hvis vi skal have en chance for at overhale den dårlige udvikling.

Og alligevel kniber det stadig væk med forståelsen for situationens alvor, mildt sagt. Kortsigtede økonomiske hensyn overordnes gang på gang de langsigtede. Miljøet er stadig væk noget, vi først bagefter gør noget ved – hvis vi har råd. Først laver vi en produktion, stort set uden hensyn til miljøet, og derefter går vi i gang med reparationer, rensningsanlæg, og hvad ved jeg.

Så længe den tankegang er rådende, er det helt sikkert, at miljøet taber, for hverken rige eller fattige lande har råd til det med miljøet. Beviserne herpå er utallige og groteske, men ikke desto mindre ikke til at komme udenom. Gør vi det først, når vi har råd, sker det aldrig, og i hvert fald bliver det under alle omstændigheder dyrere og dyrere. Ministeren gør selv opmærksom på det, også i de kønne hensigtsklæringer, som jeg selvfølgelig er meget glad for. Jeg synes bare, at også ministerens oplæg – og det er ikke en bebrejdelse, for det gælder jo stort set hele vejen rundt – er præget af, at vi renser bagefter, at vi laver de og de tiltag bagefter.

Det er ikke alene en uøkologisk, men også en uøkonomisk måde at gøre det på.

Da jeg stillede det førmtalte spørgsmål, fik jeg til almindelig opmuntring svaret: Ja, vi når det, fordi det er os, der slås for miljøet, som trods alt har det lange perspektiv på vores side. Den folkelige opbakning vokser, og det er selvfølgelig meget vigtigt, at det er sådan. Derfor forstår jeg heller ikke bebrejdelse f.eks. mod medierne, for havde vi ikke de måder at komme ud på, havde vi heller ikke chancen for at komme med forholdsvis gennemgribende tiltag, og de er der jo også i reparationsenden af det. Jeg mener, at meget af det, ministeren har foreslået, er gennemgribende og dyre forslag, som det er påkrævet at vi har en folkelig forståelse for, for at de kan komme igennem, og jeg vil sige tak til medierne for, at de er med til at skabe denne folkelige forståelse.

[Margrete Auken]

Jeg tror, det er meget vigtigt, at vi samtidig er i stand til at fremlægge forslag, som ikke er for abstrakte, som altså ikke kun drejer sig om udledningsnormer og -tal, eller som er uigennemsigtige på den måde, at man ustandselig får fornemmelsen af, at det er nemt at komme uden om de krav, der stilles. Det er jo karakteristisk for vores miljølovgivning, at den i det store og hele ikke forbyder forurening – det, den forbyder, er ulovlig forurening – men regulerer forureningen sådan med venlig hensyntagen til de økonomiske interesser.

Sagt anderledes: Det, vi skal i gang med, er naturligvis at forebygge forureningen. Vi skal ikke lave affaldshåndtering – jo, det skal vi naturligvis, men vi skal forhindre, at affaldet kommer. Vi skal ikke lave røgrensning, vi skal ikke indføre udledningsbegrænsninger; vi skal undgå, at problemerne opstår.

I spørgsmålet om landbruget, som jeg i øvrigt ikke synes at der har været nogen hetz imod – det har jeg også sagt til den konservative ordfører – synes jeg, man godt kan påpege, at vandmiljøplanen giver et rimeligt billede af næringssaltbelastningen, men den kommer let til at fremstå som indeholdende en række temmelig omkostningskrævende og belastende indgreb i landbruget, og den rummer ikke i sig opfordringerne til de rigtige løsninger, der består i, at man går i gang med at satse på og opmuntre til at støtte andre dyrkningsmetoder, sådan at vi vil få et bæredygtigt landbrug inden for en årække, som også befolkningen kan øjne, og som ikke bare ligger ude i et fjernt Utopia engang på den anden side, hvor man så kan sige, at verden måske for længst er gået under.

Tilsvarende med energiproduktionen. De 4-5 vigtige områder i denne forbindelse er jo landbruget, energiproduktionen, industrien og trafikken, og i energiproduktionen oplever vi jo også, at man kommer med sine rensningsforslag. Her synes jeg og vi i SF, at det har været beskæmmende, at Danmark pludselig kommer ind og virker som en bremse. Jeg tænker på, at hvis man overførte den argumentation, vi har brugt, nemlig at vi først skal have vores egen teknologi, hvor svært bliver det så ikke for lande, som er langt vanskeligere stillet, end vi er, at opfylde stillede krav. I stedet burde vi sige: Vi underkaster os nu de skrappe krav. Vi kan bedre end nogen andre gøre det. Vi har råd til det, og vi er trods alt langt i retning af at have udviklet de metoder, vi skal bruge.

Men det interessante ved de forslag, som foreligger til debat i f.eks. EF, er jo, at det er rensningsforslag. Der er ikke meget om energibesparelser og energiomlægninger, og det er jo det, vi skal komme med. Vi skal foreslå, at vi får lavet en energiproduktion, der ikke forurenere, først og fremmest selvfølgelig ved naturgas og senere, i det omfang det virkelig lykkes for os – og det skal det – ved vedvarende energi.

Og så er energibesparelser alfa og omega i dette her. Brundtland-kommissionen anbefaler, som det er kendt for de fleste, der er til stede her i salen i øjeblikket, at vi inden for de næste 50 år har fået halveret vores energiforbrug. Her skulle Danmark have alle tiders chance for at være forrest i den teknologiske udvikling og kunne gøre disse ting, og jeg er overbevist om, at hvis man spurgte vores miljøminister og hendes parti, ville det også være det, de ville slå på, men det er ikke det, der er blevet slået på.

I f.eks. EF kører vi på rensningsstrategien i stedet, og det er ikke en bæredygtig udvikling. Men i øvrigt vil fru Lone Stig Andersen senere komme ind på nogle konkrete forslag om dette, for jeg mener, det er vigtigt i alle disse ting, at vi kobler de lange mål sammen med meget konkrete initiativer, som man kan gå i gang med allerede nu både på det offentlige og på det private plan.

Den sidste vigtige bidragyder til næringssaltforureningen, der kommer til havet via luften – og en meget stor del af belastningen af havmiljøet stammer jo fra luften, halvdelen vel – er trafikken. Det vil jeg godt gøre lidt mere ud af, dels fordi det er noget, jeg arbejder med, dels fordi det alt for sjældent tages ind i debatten.

For lige at give et billede af, hvor stor belastningen er, vil jeg henvise til Miljøministeriets luftforureningsredegørelse, der kom i april. Heri står der, at i 1980 var bilernes bidrag til kvælstofforureningen 75.000 t. I 1980! Det siger noget om, hvordan det så ser ud i dag. Tallet må være vokset.

Man har længe vidst dette her, og det er også dukket op her og dér, men debatten har indtil for få måneder siden næsten udelukkende været koncentreret om indførelsen af katalytisk efterbrænding.

Sagen er desværre, at ligegyldigt hvor fine krav vi finder frem til og det lykkes os at få indført, er tidsperspektivet for forbedringer her alt for langt. Hvis ikke vi griber ind på den anden må-

[Margrete Auken]

de, vil forureningen alligevel stige, simpelt hen fordi antallet af transportere stiger; det viser beregninger foretaget af Scan-Linkkonsortiet med uhyggelig tydelighed.

Er debatten kommet sent i gang, er den til gengæld kommet med styrke. De store grønne organisationer både her og i Sverige har meldt sig med krav om trafikomlægninger fra vej til bane og fra individuelle til kollektive transportere. Hertil kan føjes et omgående virkende middel, nemlig nedsættelse af hastighederne uden for byerne.

I bogen »Europas Luft – Europas Miljø«, som Nordisk Ministerråd udgav i 1986 op til Nordisk Råds store luftforureningskonference i Stockholm, er der et særdeles anskueligt billede på side 81, som viser en stejl kurve for udslip ved stigende hastigheder. Først oppe ved 120 km/t flader den ud på et rædsomt højt niveau, men fra 60 km til 120 km i timen er der en fire-dobling af udslippet. Her kunne man nemt og oven i købet med økonomisk gevinst gribe hurtigt og effektivt ind over for trafikens luftforurening.

Og så spørger man sig: Vil man det, eller rammer et sådant indgreb for bredt og konkret til, at vi tør foretage det? Her kunne jeg næsten holde med den konservative ordfører og sige, at det er lettere at lægge det over på de andre end selv at påtage sig at gøre noget ved det. Her kunne gøres noget i en farlig fart.

Hvad trafikomlægninger angår, er der allerede i stribevis af gode forslag fremme, først og fremmest fra forskellige bevægelser og organisationer, men også fra eksperter i kommuner og i Miljøministeriet.

Endelig synes jeg, at Storebæltsforbindelsen skal nævnes, for lige så genialt det er ud fra en miljømæssig betragtning at satse på jernbaner, lige så tumpet er det at hænge en motorvej på den ud fra et spørgsmål om trafikbelastningen.

Nu ved jeg godt, at alt er gået i lammelse, når man skal diskutere disse ting med såvel Socialdemokratiet som regeringen. Jeg vil ikke gå ind i den lammelse, men sige, at det er påfaldende, at når vi så tager selve udformningens miljøudgave, har A/S Storebæltsforbindelsen udgivet en rapport, som vi altså ikke må få herovre, men som viser, at man vil anbefale Miljøministeriets minimumsløsning, og den er 2 mia. kr. dyrere, så vidt vi kan se.

Så siger direktør Busch i dag, at det vil han ikke alligevel, for miljøet skal ikke koste så meget. Det kunne da interessere mig at høre fra Socialdemokratiet – vi diskuterer ikke anlægsloven her, jeg tænker simpelt hen på de løfter, Socialdemokratiet har givet om, at miljøet selvfølgelig skal have høj prioritet her – om man vil følge denne store internationale ekspertgruppes klare tilkendegivelse af, at man anbefaler minimumsmodellen. Er det noget, Socialdemokratiet så vil støtte? Det bliver et par milliarder dyrere, og der er så mange andre ting, der gør, at det økonomisk er en stor belastning, hvis man skal bygge det hele. Det skal jeg ikke gå ind i; jeg spørger bare: Vil Socialdemokratiet der tage miljøhensynet? Det er jo lidt komisk, at vi står og snakker om disse udledninger og så bare vælter ud og gør ting, som virker den modsatte vej.

Min taletid er udløbet – for længst, får jeg at vide – og jeg vil derfor stoppe her og så måske i en senere omgang, hvis vi får svar på det, og også hvis vi ikke får svar på det – komme igen og konkretisere nogle af de nordiske forslag, der foreligger.

Hanne Severinsen (V):

Allerførst vil jeg gerne på Venstres vegne takke ministeren for en udmærket og prisværdigt klar redegørelse.

Det fremgår, at algeopblomstring ikke er noget nyt, ligesom iltvind og bundvendinger heller ikke er det. Naturen er nu engang uberegnelig, og vi har brug for mere viden om, hvad det er, der sker i vandmiljøet, bl.a. når det gælder algerne.

I sig selv er det jo naturligt, at der er alger i vandet, men selvfølgelig er der forskel på dem, og der er også forskel på deres koncentration. Det er dette, vi har brug for mere viden om, og så hvorfor de blomstrer op, og hvorfor det specielt er en giftig alge som her i foråret i de norske farvande. Er der nogle specielle stoffer, der er flydt den vej? Jeg har set, at nogle isotopundersøgelser tyder på, at en del af vore forureningsproblemer måske kunne stamme fra Tyskebugten.

Ministeren påpeger rigtigt, at den usædvanlig store nedbørsmængde har bevirket større udvaskning fra markerne, og den usædvanlig milde vinter har desuden haft sin betydning. Vi kan jo ikke sådan uden videre undgå, at der sker nogle uberegnelige ting i naturen.

[Hanne Severinsen]

I Folketinget har vi dog foretaget noget. Vi gik i gang med at iværksætte vandmiljøplanen, og den står Venstre ved. Vi får givet brug for nogle justeringer undervejs, men grundlæggende er kursen sat i den rigtige retning, og derfor bør Folketinget ikke gå med på nogen hysterik-kampagne som f.eks. den, der var for en måned siden med overskrifter som »dræberalger« og »havets hævn«. Man kan bruge ordet »katastrofe« så tit, at vi begynder at komme i ordmangel. Hvad er i det hele taget en katastrofe? Det var vel også en katastrofe, at regnen sidste år betød, at landbruget fik en mindre høst på ca. 3 mia. kr.? I det hele taget skal vi passe på, at vi ikke kommer til at mangle et ord, den dag verden går under! Dette være ikke sagt for at undervurdere problemerne, men alligevel.

Så vil jeg sige, at vi skal jo være opmærksomme på, at denne vandmiljøplan pålægger det danske samfund og dermed den enkelte skatteborger store byrder, og derfor er det vigtigt, at vi iværksætter den på den rigtige måde. Det er da også mit indtryk, at det er noget af det, ministeren vil være optaget af i de kommende år.

I Venstre er vi tilfredse med, at landbrugsministeren og miljøministeren, så vidt vi kan forstå, er ved at være færdige med overvejelserne om gylleopbevaringen, og at de løsninger, man når frem til, bygger på en grundlæggende tillid til, at man godt kan finde ud af det og ikke behøver al mulig kontrol i alle sager.

Vi beklager meget de mange misforståelser, der har været i denne sag, og håber, at de nu er bragt ud af verden.

Det at ændre landbrugets udledninger er selvfølgelig ikke så enkelt. Omstilling kræver tid. Hurtige ændringer i naturgødningsopbevaringen har vist, at det såkaldte gårdbidrag næsten er reduceret til nul, og det viser, at landbruget er parat, når bare opgaven er til at overskue og virkningen åbenbar.

Regeringen har justeret vandmiljøplanen, hvad angår kommunale rensningsanlæg og industrielle udledninger, ikke bare af økonomiske grunde, men også fordi det er svært at få en ordentlig byggerytme, hvis alle kommuner på én gang skal have rensningsanlæg. Så mange ingeniører findes vel også knap nok, og vi skulle nødig risikere, at nogle af investeringerne er spildt, fordi teknikken ikke virker. Hastværk kan være lastværk, for viden og knowhow udvikles hele tiden også på dette område.

Vi skal i Danmark være foran, men ikke sådan, at vi presses til unødigt import. Tværtimod skal det, at vi er foran, gerne betyde, at vore virksomheder også er foran, så de miljøforanstaltninger, vi sætter i gang, også bliver til gavn for den fremtidige eksportvirksomhed.

I forbindelse med udbygningen af de kommunale rensningsanlæg vil jeg godt spørge ministeren, om man ikke over for kommunerne og amterne burde understrege, at de særlig tyndt befolkede områder, f.eks. sommerhusområder, ikke nødvendigvis behøver at kloakeres; kloakering bør bero på en konkret vurdering, mener jeg. F.eks. var der i pressen tal fremme for en lille kommune, Rudbjerg Kommune, med 1.200 husstande, hvor en kloakering ville betyde, at hvor man i dag betaler 250 kr. om året for at få tømt septiktank, skulle man i stedet forrentet 100.000 kr. pr. husstand.

Vandmiljøplanen understreger jo vigtigheden af, at det er de store rensningsanlæg, man skal i gang med først, så måske var det en god idé stiltfærdigt at sige til kommuner og amter, at man ikke skal læse vandmiljøplanen, som en vis mand læser Bibelen.

Jeg er også meget tilfreds med, at ministeren så grundigt understreger, at når det gælder algeopblomstring, er det ikke bare danske udledninger, som har betydning. Vi må anskue disse problemer internationalt, og Brundtland-rapporten understreger jo, hvor vigtigt det er, at man også på globalt plan tager disse problemer op og også ser miljø- og energiproblemerne i et samlet perspektiv.

Det er glædeligt, at Nordisk Råd – i øvrigt på initiativ af midtergrupperne, så vidt jeg forstår – så hurtigt har reageret, og at man nu på nordisk plan vil iværksætte handlingsplaner, der i hovedtræk har samme indhold som den danske vandmiljøplan, og at dette følges op i andre internationale sammenhænge.

Danmark skal sørge for at gå foran, når det gælder miljøforanstaltninger, samtidig med at vi spiller en aktiv rolle for at få andre lande med. Det er netop denne holdning, ministerens redegørelse er udtryk for, og derfor kan vi fuldt ud fra Venstres side tilslutte os den.

Knud Lind (FP):

Indledningsvis vil jeg gerne takke SF for, at man har rejst denne forespørgsel om dette meget vigtige emne, der berører vores havmiljø.

[Knud Lind]

Jeg vil også sige en tak til ministeren for den redegørelse, som ministeren er kommet med her i dag. Alene det faktum, at Danmark har ca. 7.000 km strand, betyder jo, at vi altid er i nær kontakt med havmiljøet.

Ifølge statsministerens åbningstale skal der ofres 33 mia. kr. i de kommende 6 år på miljøet. Miljødebatten har kørt i årevis, og bølgerne er til tider gået meget højt. På et tidspunkt fik man med urette gjort landbruget til den helt store syndebug. Miljøhysteriet kan koste valuta og danske arbejdspladser, f.eks. når Miljøstyrelsen fremkommer med en rapport over badevandets kvalitet og det så senere viser sig, at undersøgelserne stammer fra sidste år, hvor der var en meget stor udvaskning på grund af det meget regnvejr.

Da sælerne begyndte at dø i de danske farvande, gav man straks havmiljøet skylden for det. Senere viste det sig, at det var en smitsom lungevirus.

Det, vi i Fremskridtspartiet dog frygter mest, er, at miljøplanen skal ende i en økonomisk miljøkatastrofe og blive årtiers milliardskandale på grund af overilede fejlinvesteringer, som i sidste ende ikke hjælper ret meget på vores miljø.

Lynetten i København er et varsel om, hvad der kan ske, hvis vi ikke prioriterer rigtigt. Vi har allerede set fejlinvesteringer inden for landbruget vedrørende opbevaring af gylle, fordi den enkelte landmand er blevet usikker på vores miljøpolitik. Det værste er dog, hvis man begynder at lave fejlinvesteringer i kostbare rensningsanlæg ude i amter og kommuner, hvor det så senere viser sig, at de alligevel ikke indfrier de forventede krav. Hvad hjælper det, at Danmark ofrer milliarder på miljøet, hvis Østtyskland og Polen fortsætter ufortrødent med at udlede deres affaldsprodukter i Østersøen? De eneste, som vil kunne tjene på en kæmpfejlinvestering, er de rådgivende ingeniørfirmaer og dem, der skal opføre de mange små lynetter rundt om i kommunerne i de kommende år.

Amter og kommuner er allerede begyndt at ansætte såkaldte miljøteknikere. I sidste ende er det skatteborgerne, som skal betale, og de kan risikere at skulle betale for noget, som viser sig at være en direkte fejlinvestering.

Miljøet er som alt andet undergivet naturlovene, og dem er der ikke nogen dispensations-

muligheder for. Når man i fysikken støder på en helhed, som består af mange enkeltheder, så kalder man det et system. Selv for systemet gælder der vigtige fysiske naturlove, som står i forbindelse med deres opbygning af mange enkeltdele. Enhver energiomsætning i systemet medfører, at systemets orden brydes ned. Nedbrydning er netop det, vi kalder forurening. Miljøteknikeren kan ikke lave om på denne naturlov. Han kan faktisk kun forstærke den. Han kan heller ikke reducere forureningen. Han kan i bedste fald samle den og flytte den, men derved forøger han den også.

Miljøteknikeren har næsten det samme problem som opfinderen af en evighedsmaskine. Det er umuligt, siger Einstein, fordi enhver bevægelse kræver energi. Det er derfor umuligt at få udstedt patent på en evighedsmaskine. Miljøteknikeren har dog en anden mulighed, og det er, hvis han baserer sin forureningsbekæmpelse på en proces, hvor energiomsætningen foregår mellem solen og det jordiske miljø, dvs. ved hjælp af planternes fotosyntese. Den medfører ingen nedbrydning, men er i stand til at genopbygge den nedbrydning, som menneskelig aktivitet kunstigt har skabt.

Når vi nu ikke er i stand til at forbedre miljøet med vores tekniske rensningsanlæg, men i bedste fald kan flytte lidt rundt på forureningen under brug af energi, ja, så må vi tilpasse vores miljøteknik til naturen, vel at mærke på naturens præmisser. Hvis man f.eks. nu ved, at det er fosfor, som er skurken, når det drejer sig om de giftige blågrønalger, og ikke kvælstoffet, så skal man koncentrere sig om en reduktion af fosforudledning og ikke kaste sig over nitratudledning i første omgang.

Hvis man ønsker at bekæmpe forurening effektivt, så må man gøre det på naturens betingelser. Det behøver ikke nødvendigvis være i form af meget dyre rensningsanlæg, som alligevel ikke er i stand til at rense spildevandet fuldstændigt. Selv de dyreste tekniske rensningsanlæg har en nedgang i effekten i vinterhalvåret, og i sidste ende er selv de bedste rensningsanlæg kun i stand til at fordele forureningen. Uanset dette er de kunstige rensningsanlæg dyre i drift og anlæg.

Fremskridtspartiet vil gerne foreslå et billigt alternativ til de dyre kunstige anlæg. Som alternativ vil vi gerne foreslå rensning ved brug af naturlige og kunstige rodzoneanlæg, som ar-

[Knud Lind]

bejder i pagt med naturen og på det naturlige miljøes præmisser, dvs. ved hjælp af planternes fotosyntese.

Rodzonomethoden har mange fordele. Et rodzoneanlæg kræver færre anlægsudgifter, i mange tilfælde findes rørskoven i naturen i forvejen. Der vil som regel ikke være de store udgifter til jordkøb, da man ofte kan anvende ubrugelige vådområder. Driftsudgifterne er lave, idet naturen klarer nedbrydningsprocesserne selv, uden at der skal tilføres teknisk energi i form af el.

Rodzomeanlæggene kan få en meget høj virkningsgrad, især om sommeren, da rodzoneanlæggene ofte vil være overdimensionerede i forhold til de dyre kunstige anlæg.

Rodzomeanlæg har en naturlig udvidelsesmulighed i fjorde og bugter, som er afhængige af udledningerne af kvælstof. Rodzomeanlæggene virker også om vinteren, men man må påregne, at rensningseffekten kan gå ned med ca. 20 pct. Denne nedgangseffekt kan man tage højde for ved at dimensionere rodzomeanlægget således, at rensningskapaciteten er udregnet på grundlag af vinterforholdene. Jeg vil i den forbindelse gøre opmærksom på, at selv de dyreste mekaniske anlæg har en nedgang i rensningseffekten om vinteren og også under stærke regnskyl.

I et naturskabt rodzomeanlæg er rodzonenettet fuldt udviklet fra starten, og det har uden tvivl den helt ideale gennemstrømningsmodstand. Rødderne i tagrørskoven giver en naturlig iltning af de underliggende sand- og jordlag. Naturlige rørskove ændrer ikke på landskabets karakter, men de fremmer til gengæld dyre- og fuglelivet, og så gør de havet omkring Danmark rent på en billig og naturlig måde.

Rodzomeanlæggets værste fjende er den kritik, som de rådgivende miljøteknikere og ingeniørfirmaer kun tænker på i deres stille sind, men aldrig udtaler højt. Rodzomeanlæg er ganske enkelt for simpelt og for billigt både i anlæg og drift. Der er ikke det helt store ingeniørarbejde i at lave et rodzomeanlæg, og det kræver heller ikke de dyre, energiforbrugende maskiner, som findes i de mekaniske anlæg. Rodzomeanlægget kræver kun opslemning og regulering af vandet fra vores bække og åer ved havudløbet.

Jeg vil bestemt ikke her stå og postulere, at rodzomeanlæg er helt problemfri. Et af de pro-

blemer, vi støder på i forbindelse med rodzoneanlæg, er, at vand har det med at danne små kanaler og dermed løbe ad den nærmeste vej ud til havet. Det kan nedsætte rensningseffekten, men problemet mener jeg ikke er uløseligt.

Et andet spørgsmål er: Hvor meget fosfor binder et rodzomeanlæg, og hvad skal man gøre med den fosfor? Det kan være, at ministeren kan svare på dette spørgsmål. Man hører ofte den kritik, at rodzomeanlæg vil kunne skade grundvandet. De rodzomeanlæg, som vil ligge ved åløbenes udmunding i havet, vil ikke have betydning for drikkevandet, idet grundvandet helt ude ved havet ofte i forvejen er alt for saltholdigt til, at det kan bruges som drikkevand.

For så vidt angår de kunstige rodzomeanlæg inde på selve landjorden, kan der komme en fordyrelse i form af en membran. Det vil dog stadig væk være billigere end de kostbare cementbassiner, som man anlægger i forbindelse med mekaniske anlæg.

Der er selvfølgelig nogle områder, hvor rodzomeanlæg ikke vil være sagen – jeg tænker her på rensning af stærkt forurenede industrispildevand – men det vil et biologisk rensningsanlæg heller ikke.

Uanset hvordan man vender og drejer miljøproblemet, så mener jeg, at man bør tage rodzomeanlægget alvorligt. Jeg mener, at rodzomeanlæg bør komme på tale i forbindelse med rensning af spildevand fra landsbyer, ikke mindst ved rensning og udledning fra landbrugets markdræn, som i de fleste tilfælde ender i bække og åer og dermed i sidste instans i havet.

Jeg skal på Fremskridtspartiets vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget udtrykker sin utilfredshed med den urimelige miljøhætz, som dansk landbrug har været udsat for, og udtrykker ønske om, at vandmiljøplanen stilles i bero til 1. oktober 1993 i forhold til landbruget, skovbruget og gartnerierne.

Derudover pålægger Folketinget miljøministeren at standse planerne vedrørende Skjern Å.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 5).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår nu i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg forstod på fru Hanne Severinsen, at Venstre vedstår vandmiljøplanen. Fru Hanne Severinsen nævnte ikke den 2-års-udskydelse, der jo er tale om for prioriteringsplanen, og jeg har også forstået på miljøministeren, at ministeren tilslutter sig denne 2-års-udskydelse for de kommunale rensningsanlægsinvesteringer.

Jeg forstår udmærket, fru Hanne Severinsen ikke gør det. Direktøren for Foreningen af Raadgivende Ingeniører, en person, som jeg tror miljøministeren kender, understreger, at kommunernes budgetter vedrørende anlægsinvesteringerne først er realistiske fra 1989, og at de tal, som vi kender i dag – dem kender vi ganske godt – kan siges at være for lavt sat. Det vil sige, at man endda måske hurtigere kan komme i gang eller afslutte investeringerne.

Endelig siger afdelingschef Niels Gram fra Industrirådet, at de ekstra 2 års udsættelse, som regeringen har lagt op til, har vi ikke bedt om, efter at han har fremhævet, at det går ganske godt med industriens opfyldelse af vandmiljøplanens målsætninger fra 1987.

(Kort bemærkning).

Trøjborg (S):

Jeg finder anledning til at komme med en bemærkning til hr. Knud Lind, der jo holdt en længere reklametal for rodzoneanlæg. Rodzoneanlæg kan da have deres berettigelse enkelte steder, og det er jo sådan, at hvis amternes miljøforvaltninger kan godkende dem som et led i deres recipientkvalitetsplan, så er der ikke noget til hinder for, at de kan gennemføres, men det kræver, at de kan overholde de krav, som er opstillet.

Der blev også sagt det samme, som fru Hanne Severinsen sagde, nemlig at det måske var en god idé at lade gå et signal til de små kommuner om, at man kunne læse denne plan således, at det ikke var nødvendigt at foretage investeringerne i den rækkefølge, som det var planlagt.

Det vil jeg advare meget stærkt imod. Jeg tror, det vil være til ubodelig skade for investe-

ringstakten, at de små kommuner, der udleder til vandløb, til søer, der senere udleder til de fjorde, hvor de store byer bliver pålagt de store udgifter til rensning, ikke skal foretage dem. Jeg tror, det vil give alvorlige skel, og jeg mener, at det vil være meget betænkeligt, at de kommuner, der har udskudt og udskudt og atter udskudt disse nødvendige investeringer, endnu en gang bliver opfordret til at udskyde dem. Det synes jeg er overordentlig betænkeligt, og det vil vi advare så kraftigt imod, som vi overhovedet kan.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Først ganske kort til hr. Leif Hermann: Hvis det virkelig er så uproblematisk, så sker der jo heller ikke noget ved en udsættelse, for hvis det alligevel går i gang, så kan jeg ikke rigtig se, hvor problemet er.

Men jeg vil sige til hr. Trøjborg, at i det her med de små kommuner har han altså misforstået, hvad jeg sagde. Jeg sagde, at i »de tyndbefolkede områder«, hvor man har septiktanke, behøver man ikke nødvendigvis at kloakere. Det var det problem, jeg talte om. Der er ikke tale om nogen direkte udledninger til åer, men om spørgsmålet, om kloakering i det hele taget er det bedste, når det gælder de helt tyndbefolkede områder.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Det er til hr. Trøjborg, der nævnede spørgsmålet om rodzoneanlæg.

Når vi er glade for netop dette system, så er det, fordi det er meget billigt i anlæg og efter vores opfattelse også billigt i drift. Jeg vil godt i den forbindelse stille et spørgsmål til miljøministeren, fordi det ville være rart, om vi i denne debat kunne få lidt mere klarhed.

Jeg ved, at man ved Glumsø er i gang med et forsøg vedrørende rodzoneanlæg. Så sent som i dag i radioen nævnede man dette forsøg og havde et indslag om det, og jeg kunne godt tænke mig, om miljøministeren kunne komme en lille smule ind på det, der hedder rodzoneanlæg. Ifølge statsministerens redegørelse er der sat 33 mia. kr. af, og det ville da være rart, hvis man kunne se, at nogle af disse naturlige rodzoneanlæg, som er besparende, kunne gå i stedet for de meget dyre mekaniske.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Desværre får fru Hanne Severinsen mig til at stille et nyt spørgsmål nu, for fru Hanne Severinsen erkender åbenbart ud fra de citater, jeg bragte her fra Jyllands-Posten i dag, at det kan være ligeegyldigt med den udsættelse.

Så vil jeg gerne spørge: Er det så ikke den logiske konsekvens, at man trækker den udsættelse af bordet? Hvad er så overhovedet meningen med at komme med en udsættelse på 2 år i forhold til det, som Miljøudvalget skrev i beretningen fra sidste år? At det understreges, fremgår tydeligt af det statuspapir, hr. Trøjborg nævnte i sin ordførertale, hvor man faktisk må konkludere, at hvis prioriteringsplanens rammer skal overholdes, så forudsætter det, at de planlagte investeringer ændres, således at de i det væsentligste går i retning af en udskydelse, altså at det bliver således, som jeg sagde i mine ordførerbemærkninger i svaret til ministeren, at man faktisk kommer i en situation, hvor man skal gå ud og aktivt bremse kommunerne.

(Kort bemærkning).

Trøjborg (S):

Fru Hanne Severinsen sagde, at hendes bemærkninger ikke skulle forstås sådan, at det var de små kommuner eller landkommunerne, der skulle have udskydelse. Men derfor vil jeg gerne spørge, om det ikke er netop det, der siges i Miljøstyrelsens status, og det, der siges i regeringens miljøprioriteringsplan for så vidt angår investeringer. Er det ikke netop sådan, at de store rensningsanlæg skal gennemføres inden 1992, bykommunernes rensningsanlæg skal gennemføres inden 1992, mens man kan udskyde de mindre og landkommunernes rensningsanlæg?

Det synes jeg giver en meget dårlig psykologisk-politisk baggrund for at kræve disse meget højere vandafgifter op hos bybefolkningerne, som der her er tale om. Det er jo i mange tilfælde pensionister, der bliver afkrævet meget store beløb for disse investeringer, så derfor har det en meget, meget dårlig virkning, og det ser næsten ud, som om det fortrinsvis er venstrestyrede kommuner, der får gavn af denne udskydelse.

Marianne Jelved (RV):

Jeg vil gerne takke miljøministeren for redegørelsen. Grundsynspunktet i redegørelsen er, at problemerne med vores havmiljø er erkendt, og at vandmiljøplanen er sat i gang. Der er faktisk taget initiativer, temmelig markante endda, for at løse problemerne.

Det, der så er tilbage, er, at løsningerne tager sin tid, og i hvert fald tager det tid, inden resultaterne slår igennem. Vandmiljøplanen opstiller nogle mål for reduktioner og nogle terminer for gennemførelse af foranstaltninger inden for de tre områder, der er nævnt flere gange i dag. Endvidere angiver planen nogle metoder, specielt inden for landbrugsområdet, for, hvordan man skal løse problemerne. Det vil sige, at samlet er planlægning, projektering og iværksættelse af planen sat i gang.

Jeg synes, det er beklageligt, at Fremskridtspartiet stadig væk fortsætter med at tale om hetz imod landbruget. Landbruget har samarbejdet med miljømyndighederne i dette land igennem adskillige år for at være med til at løse de her problemer. Det, der skete fra sommeren 1987 og hen til foråret 1988, var en hel masse samlede omstændigheder, der slog sammen rent psykologisk for landbruget: dårlig høst, brug for refinansiering osv., og vandmiljøplanens krav er en del af hele det psykologiske pres, der lå på landbruget. Jeg synes ikke, der er nogen grund til at blive ved med at træde rundt i det her, når landbruget meget ordentligt har været med til at finde løsninger på, hvordan det skal reducere bl.a. udvaskningen af næringsstoffer.

Det er heller ikke korrekt, som hr. Leif Hermann siger, at der er foregået en hel masse tovtækkeri i den forløbne vinter. Det er aldeles ukorrekt. Der er foregået ualmindelig konstruktive forhandlinger mellem to ministerier og landbrugets organisationer for at finde ud af, hvordan landbruget bedst medvirker til at løse de problemer. Det er min helt klare opfattelse, at landbruget er interesseret i, at der kommer løsninger. Landbruget er interesseret i at medvirke til, at der nås de reduktionsmål, der er fastsat i vandmiljøplanen.

Det, vi bare er så vant til i dette land, det er at arbejde efter konfliktmodeller. Vi burde gøre noget mere ud af at sætte os rundt omkring bordet for at finde løsninger sammen med dem, der skal være med til at løse opgaverne. Vi skal nu

[Marianne Jelved]

ikke tro, at det altid er os herinde bag murene, som ved bedst, hvordan man gør ude på den anden side af murene. Det kunne være, at vi kunne få nogle råd derudefra, som var værd at høre på.

Det er vigtigt, at vi gør en meget god indsats på forskningsområdet, og at vi opmuntrer og støtter hele den teknologiske udvikling, så vi får nogle tilfredsstillende og effektive løsninger, og det gælder selvfølgelig på alle miljøområderne. Det er jo også udmærket, hvis vi kan bruge disse løsninger som eksportmuligheder og dermed også kan medvirke til, at der kommer løsninger på miljøproblemer ude omkring internationalt.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at kvittere for undervisnings- og forskningsministerens orientering, som netop er kommet to udvalg i Folketinget til gode – i hvert fald Miljø- og Planlægningsudvalget. I et samråd på foranledning af Det Radikale Venstre i februar måned lovede undervisnings- og forskningsministeren en plan for, hvordan evaluering af hele forskningen på miljøområdet kunne komme til at foregå. Den orientering er kommet nu med en plan, der godtgår, at om ca. ¼ år kan vi have et bedre overblik – bedre, end jeg i hvert fald har i dag, og jeg tror mange med mig – over forskningen inden for miljøområdet, så vi kan se, om vi skal prioritere anderledes eller sætte ekstra ind på nogle områder, som vi ikke har godt nok fat i i dag.

Af miljøministerens redegørelse fremgår det, at de terminer, der var fastlagt for industrien og kommunerne, strækkes over en lidt længere periode, end vandmiljøplanen angiver. Nu skal jeg ikke lægge skjul på, at jeg har en vis tilknytning til kommunale væsener, og jeg kan i hvert fald sige her, at det er min opfattelse, at der har været et udtalt ønske fra kommunerne om at få mulighed for at strække anlægsperioden for rensningsanlæggene over en lidt længere periode.

Men jeg vil i hvert fald råde miljøministeren til at sørge for, at der sker en samlet planlægning landet over, således at vi ikke sidder i den situation om et par år, at der er en pukkel, der er skubbet frem foran os. Der kan være mange gode grunde til at udskyde eller forlænge fristen, men hvis vi ikke får en samlet planlægning med et eller andet indbygget incitament til, at udbygningen foregår jævnt og kontinuerligt, så tror jeg, at det er mindre heldigt.

Nogle steder er man faktisk længere fremme end andre, og det hænger ikke så meget sammen med vandmiljøplanen og Folketingets arbejde med den, men f.eks. med, at Hovedstadsrådet går ind i forbindelse med Roskilde Fjordproblematikken, og dermed er der 23 kommuner i det opland, som har været sat i gang tidligere end så mange andre kommuner. Sådan nogle ting kan man jo godt tage med ind, når man skal lave en planlægning af, hvordan der kan investeres kontinuerligt landet over.

Vi skal også se miljøopgaverne som en del af en helhed og arbejde med nogle langsigtede strategier, der går på tværs af sektorerne, så vi får sammenhæng imellem politikken på de forskellige områder. Det gælder bl.a. hele energiområdet, også sat i relation til Brundtland-rapporten, og det tror jeg ikke at Folketinget kan undgå at vende tilbage til på et senere tidspunkt.

Vi skal også tage fat i strategier for at få mere miljøvenlige produktionsmetoder og produkter. Det er noget af det, det også handler om, når vi f.eks. taler landbrug og miljø. For det, hr. Leif Hermann kalder tovtrækkeri i vinterens løb, har bl.a. handlet om at finde ud af, hvordan man kan koordinere miljøhensyn med en produktion, så landbruget kan leve af det. Og det kræver nogle omstillinger i landbruget og dets måde at tænke på igennem de sidste par år, hvor alt har gået på effektivitet osv., og de er indstillet på det i landbruget. Så lad os dog bakte op om det i stedet for at blive ved at skabe større konflikter og barrierer end nødvendigt.

Endelig skal jeg bede miljøministeren overveje, hvordan der kan sættes mere gang i oplysning og information om de sammenhænge, der skaber miljøproblemerne. Vi skal have skabt en bred forståelse af den enkeltes medansvar og ideer til, hvordan den enkelte selv kan bidrage til, at problemerne bliver mindre, og det sker altså ikke ved at overlade det til den i øvrigt udmærkede presse. Der skal andre informationskilder til.

Til sidst skal jeg erklære min tillid til, at miljøministeren arbejder stærkt og konstruktivt i international sammenhæng for løsning af disse problemer. Det er jeg fuldt og fast overbevist om vil ske.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

[Knut Lind]

Det er helt mærkeligt at høre den radikale ordfører udtale, at der faktisk ikke har været nogen miljøhætz mod landbruget. Det indtryk har jeg ikke fra mine samtaler med landmænd i den kommune, hvor jeg sidder som medlem af Teknisk Udvalg.

Det, som man kan sige, er, at miljøhæzten rammer ikke blot landbruget, den rammer i sidste ende skatteborgeren, og som et godt eksempel vil jeg gerne her anføre den miljøhætz, der køres også i tv og i pressen. Vi har set spørgsmålet om de sæler, som pludselig døde i de danske farvande.

I tidsskriftet Skoven af 6. juni 1988 taler man om, hvilke ting der blev drøftet på et møde mellem eksperter den 19. maj 1988. Der var ikke mindre end 7 forskellige til dels uafhængige hypoteser på bordet på det møde foruden et otteende, der gik ud på, at de alle var mere eller mindre gensidigt forbundne, og dér kunne man sprede sig over et stort spektrum af årsagen til, at de sæler nu var døde. Der blev sagt sult, overbefolkning, klimaudsving, epidemi, algeforgiftning, diffuse miljøgifte, dumpning, skibsforslis og følger af Tjernobyli. Det var alle årsagerne til, at disse stakkels sæler døde, og så viste det sig senere, at det var en lungevirus.

Den blev kørt op i pressen og i tv – jo, den gjorde – og derfor siger jeg her, at jeg synes, der har været en miljøhætz imod landbruget; det ved vi jo alle sammen, og Det Radikale Venstre har ikke holdt sig tilbage.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg vil godt sige til fru Marianne Jelved, at jeg ikke hele vejen igennem holdt mig til mit manuskript i min replik til ministeren, men det gjorde jeg faktisk, da jeg snakkede om tovtrækkeriet. Og det tovtrækkeri, jeg talte om – og det var kun et eksempel, for jeg har såmænd mange flere – drejer sig om det berømte 9-månederskrav, så lad os da endelig få sat det på plads. Jeg tror ikke, fru Marianne Jelved ved nærmere eftertanke vil bestride, at der har været et gevaldigt tovtrækkeri om 9-månederskravet, ikke bare om, hvordan 9-månederskravet skulle forstås, men også om, hvorledes man skulle forvalte de undtagelser fra 9-månederskravet, der var tale om i det bekendtgørelsesudkast, som kommunerne ikke ville administrere.

At der har været tale om tovtrækkeri, bekræfter fru Marianne Jelved jo også, når hun umiddelbart efter brokker sig over, at danske diskussioner tager deres udgangspunkt i konflikteorier. Man må nok sige, at det er en pæn erkendelse.

Men lad mig da endelig nævne et eksempel til på det tovtrækkeri, der har været, nemlig spørgsmålet om kompensation til amtskommunerne for overvågningsudgifterne. Det var vist også et temmelig solidt tovtrækkeri, hvis ellers fru Marianne Jelved orker at slå tilbage i papirerne.

Endelig siger fru Marianne Jelved, at der i kommunerne – det ved fru Marianne Jelved nemlig en masse om i kraft af sit medlemskab af en kommunalbestyrelse – har været et udtalt ønske om at strække disse vandrensningsanlægsinvesteringer lidt. Mig bekendt har Kommunernes Landsforening ikke bedt om det, lige så lidt som Industrirådet har bedt om at få de to år ekstra, som der jo er tale om med den lille udskydelse, fru Marianne Jelved talte om. Det har de ikke bedt om. Jeg skal ikke kunne sige, hvorvidt nogle medlemmer af byrådet dér, hvor fru Marianne Jelved slår sine folder, har syntes, det kunne være en god idé. Det vil jeg bestemt ikke bestride. Men der er ikke fra organisationshold bedt om noget sådant.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg skal gentage min afvisning af Fremskridtspartiets tolkning af, hvad der er foregået omkring landbrug og miljø, og sige, at der ikke har været drevet hætz mod landbruget.

Til hr. Leif Hermann vil jeg sige, at hvis tovtrækkeri er lig med konflikter, ja, så kan vi godt kalde det tovtrækkeri, for der har været konflikter, og det er korrekt, at der har været mangel på forståelse af, hvordan man skulle tolke diverse formuleringer. Men jeg har oplevet, at der var vilje fra alle sider til at finde de bedst mulige løsninger, og det synes jeg er vejen frem. Jeg vil godt bakke op, at man i stedet for at låse sig fast i nogle positioner sætter sig sammen og finder løsninger, som bærer den rigtige vej.

Om kommunerne og deres ønsker taler jeg ikke på min egen kommunes vegne; den ligger omkring Roskilde Fjord-området, og vi er faktisk temmelig langt i det, vi taler om her. Jeg taler om de forsamlinger, hvor jeg kommer, med

[Marlanne Jelved]

repræsentanter for 275 kommuner i Danmark, hvor disse ting bliver drøftet i forskellige sammenhænge. Jeg kan ikke huske nu, om der er kommet officielle henvendelser om det, men det kan jo oplyses, og i og for sig kan vi jo tage den diskussion efterfølgende. I hvert fald har jeg ikke dokumentationsmateriale med nu. Jeg refererer til, hvad min opfattelse er af det.

Lone Stig Andersen (SF):

Som SF's ordfører, hr. Leif Hermann og fru Margrete Auken, nævnte i deres indlæg, er havforureningen med kvælstofilter ikke kun betinget af landbrugets, industriens og husholdningers udledninger til havet, men den stammer også fra den luftbårne forurening. Derfor må en langsigtet forureningsforebyggelse indebære energibesparelser og brug af vedvarende energi.

Når størstedelen af vores varme og el i dag produceres på basis af olie og kul, skaber det ikke kun problemer med syreregn, men en betydelig del af de kvælstofilter, der kommer bl.a. fra kraftværkerne, havner i vandet. Kan man leve op til Brundtlandrapportens anbefalinger om, at energiforbruget halveres før år 2030, kan man også hjælpe miljøet. Det indebærer, at energibesparelser indgår i vores miljøovervejelser.

Det kan måske synes mærkeligt, at jeg inddrager energibesparelser i en miljødebat, men netop vort energiforbrug har skabt mange af de miljøproblemer, vi står med i dag, så vi er også nødt til at tænke i de baner.

SF vil gerne pege på følgende muligheder for at lave energibesparelser: vi kan ændre vores pristarifstrukturer, sådan at man ud over et nødvendigt minimumsforbrug betaler mere i forhold til sit forbrug. I øjeblikket er det sådan, at man får mængderabat, hvis man bruger meget strøm. Ligeledes kan man ophæve de energiforbruksrefusioner, der findes for serviceerhvervene. For de producerende virksomheder skal man give refusioner afhængigt af en teknologisk omstilling på virksomhederne, som gør deres produktion energivenlig. Man skal lette afgifterne på de hvidevarer, som er særlig energiokonomiske. Og man skal udbygge med vindmøller og decentrale kraftvarmeværker, som giver en bedre brændselsøkonomi. Man skal fremme forskning og udvikling af elbesparende teknologi og i øvrigt tvinge elsektoren til at bidrage finansielt til at gå ind på elsparelinjen.

Danmark har før været med i første linje, når vi snakkede om energibesparelser – tænk bare på, hvad vi gjorde under energikrisen i begyndelsen af 1970'erne – og vi er nået vidt i produktion af og forskning om vedvarende energi. Danske vindmøller er kendt over hele verden. Inden for de næste år bliver det biogas eller solenergi, der skal sættes på, hvis vi fortsat vil være med forrest i udnyttelsen af de vedvarende energikilder. Ud over at nedbringe forureningen har det også fordele som valutabesparelser og danske arbejdspladser.

Selvfølger kan Danmark ikke alene lave forureningsbekæmpelse ved hjælp af energibesparelser. Havforureningen er et problem, der skal løses internationalt, idet forureningen ikke tager hensyn til landegrænserne. Derfor finder vi det meget vigtigt i SF, at det internationale samarbejde udbygges, og at der sikres fælles aftaler, som hurtigst muligt sætter ind over for forureningen, også ved hjælp af energibesparelser.

Mogens Elvensø (FP):

Iltsvind er ikke noget nyt, det er dokumenteret i Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelses journaler. Der finder man mange iltmålinger med lave resultater, og de er målt lige så længe, som man har målt ilt, nemlig helt tilbage til århundredets begyndelse.

Den hyppige oprivning af havbunden med de nye trawlmetoder, som opriver de ilthungende materialer fra havbunden, giver naturligvis også iltmangel.

Den tyske havforskning viser, at iltmangel f.eks. i Det Baltiske Hav er et ganske normalt, tilbagevendende fænomen. Den 6. januar 1987 konstaterede Alfred Wegener-instituttet i Bremen ifølge dagbladet Politiken, at Nordsøens dyreliv ikke var kendeligt skadet af Elbens, Wessers og Ems' forurening.

Det er et spørgsmål, om næringstilførsel til havet er gavnlig eller skadelig for vore fiskevande. Statistikken viser nemlig, at de opfiskede fiskemængder har været stigende, dog undtagen i Limfjorden.

I Sverige har docent Johan Söderström fra Göteborg og Bohuslän lige siden 1971 opponeret mod den gængse opfattelse blandt moderne miljøfolk bl.a. i Sverige og Danmark, som er i offentlig tjeneste, af, at det er nitrat fra landbruget, der er hovedsynderen. Og der findes en

[Mogens Elvensø]

række internationale institutter, der ved undersøgelser har vist det samme som de to, tre eksempler, jeg har nævnt.

Vandmiljøplanen hviler således ikke på fuldt dokumenteret videnskabeligt grundlag, og den fører derfor til fejlagtige og forføjlede investeringer i Danmark. Derfor mener jeg også, det er forkert, at SF nu vil forsøge at lave røre både i nordiske og internationale forsamlinger.

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

Jeg skal takke ordførerne for en meget god og også afdæmpet debat og også sige tak til de ordførere, der har uddelt en større eller mindre mængde ros.

Jeg skal så gå over til den konkrete besvarelse af i hvert fald en del af de spørgsmål, der er stillet.

Hr. Leif Hermann startede med at spørge, i hvilket omfang vi har fået bindende internationale regler. Det har vi jo på en række områder, men det er klart, at det ikke er gennemført inden for alle områder, og når det drejer sig om vandmiljøplanen, må vi vel sige, at vi først er på vej. Jeg synes dog, det er et skridt i den rigtige retning, at man nu erkender, at næringssalte kan være noget, der skal på listen over forurenende stoffer, og der er jo ikke andet at gøre end så at arbejde videre på det her.

Så siger hr. Leif Hermann, at der har været meget tovtrækkeri; der har allerede været en dialog mellem hr. Leif Hermann og fru Marianne Jelved om den her sag, og jeg deler fru Marianne Jelveds synspunkter på det område.

Hr. Leif Hermann siger, at der er en lang række fortrydelser, og bl.a. fortrød man kapacitetskravet på 6 måneder. Jamen det passer jo ikke, hr. Leif Hermann. Det, der sker, er, at vi er nødt til løbende at justere både vandmiljøplanen og andre miljøplaner, i takt med at vi får øget viden. Selv om man engang har vedtaget et eller andet, så kan det altså godt være, at det på et senere tidspunkt skal ændres, simpelt hen fordi vi får ny viden, der betinger, at det er nødvendigt med ændringer.

Så stillede hr. Leif Hermann en række spørgsmål om kommunerne, og det har andre ordførere også gjort. Jeg vil godt sige, at det, der har været afgørende for regeringen, er, at kommunerne gennem Kommunernes Landsforening – og det er nu altså deres organ i de her sager – har udtrykt ønske om en forlængelse.

De har direkte bedt om at få en forlængelse på det her område. Jeg mener i øvrigt også, at det er klogt at gøre det rent teknisk sådan, at man får en roligere rytme, så vi ikke får investeringer, der på længere sigt kan vise sig ikke at være gode nok.

Til dels også som svar til hr. Trøjborg vil jeg sige om kommunernes ønske om låneadgang osv., at det, der er tale om, er, at de kommuner, der konkret har brug for det, får hjælp. Der er ikke tale om, at man generelt giver en masse dispensationer, men man hjælper konkret dér, hvor der er behov for det, og det mener jeg må være den rigtige linje. Men samlet set for kommunerne er det altså sådan, at Kommunernes Landsforening har udtrykt ønske om en forlængelse, og også af den grund er det rigtigt at gøre det, men samtidig er det teknisk rigtigt.

Hr. Leif Hermann var inde på spørgsmålet om luftforurening med NO_x'erne. Det har vi jo taget en lille tur om i Miljø- og Planlægningsudvalget i dag, men jeg vil her sige, at jeg synes, at det er en lidt pudsigt argumentation, hr. Leif Hermann anvender på det her område. På den ene side siger vi, at vi skal være foran alle de andre. Det mener jeg vi har været på en lang række miljøområder. Når vi så får trukket de andre lande i den rigtige retning og hen, hvor vi står, så siger hr. Leif Hermann pludselig, at det ikke var nok. Men vi kan jo ikke både være foran og trække de andre lande med og så konstatere, at vores krav var for ringe, fordi de andre lande nåede samme niveau som vi. Det er det ene, som jeg synes er vigtigt i denne sammenhæng.

Og lad os så tage den diskussion om NO_x'erne én gang til – vi bliver ikke enige, men derfor kan det jo godt være nyttigt at repetere den. I overensstemmelse med, hvad De Radikale hele tiden har sagt – og derfor indgik jeg et forlig med den tidligere regering på det her område – er den rigtige linje, at vi har et langsigtet mål med vores bekæmpelse af NO_x-forureningen.

Derved kommer vi i konflikt med et kortsigtet mål i EF-sammenhæng, men jeg føler stadig væk, det er rigtigt at arbejde for det langsigtede mål, fordi jeg ønsker at få udviklet en teknologi, som kan opfylde de langsigtede mål, og jeg ønsker, at der skabes et konkret samarbejde mellem den offentlige sektor og den private sektor. Vi taler meget smukt om det samarbej-

[Miljøministeren]

de, og vi kommer med mange hensigtserklæringer, men når det så gælder at føre det ud i praksis, bliver det tit sådan, at vi politikere sætter tidsfrister, der fuldstændig umuliggør, at dansk industri kan komme ind i billedet. Jeg synes, det er meget vigtigt, at dansk industri netop på miljøområdet kan komme ind i billedet, fordi jeg tror, vi her har nogle særlige muligheder; men så bliver vi også nødt til at gøre det på en sådan måde, at vi giver dem en reel chance.

Om spørgsmålet om katalysatorer på biler, som hr. Leif Hermann også snakkede om, vil jeg sige, at jeg er helt opmærksom på de tidsfrister, der er for det. Men jeg vil også gerne sige til Folketinget, at det er vigtigt, at vi i samarbejde prøver på at finde løsninger på den praktiske gennemførelse af USA-normerne, som både den tidligere og den nuværende regering står fast på. Og det drejer sig altså om, at vi går konkret ind i spørgsmålet om afgifterne.

Hr. Trøjborg, som jeg også vil takke for rosen, spørger, om der er sagligt belæg for, at man udskyder de kommunale investeringer, og det har jeg redegjort for. Men jeg vil også godt sige, at miljømæssigt er det forsvarligt, fordi den kommunale indsats på nitratområdet kun er 14 pct. af totalindsatsen. Det har altid været sådan, at det afgørende var at få landbruget med i sammenhæng med nitratindsatsen og i mindre grad at få kommunerne med. Der har altid på nitratområdet været et misforhold imellem det, man fik ud af investeringer i kommunerne, og det, man fik ud af investeringer i landbruget.

At kommunerne skal med, er klart nok, for der skal også renses for fosfor, og de skal også med, fordi man har nogle nærområder, der er særlig belastet. Men miljømæssigt set er det altså forsvarligt at udskyde i de to år.

Der blev spurgt, om der er en pris for radikal deltagelse i denne investeringsplan. Det er der faktisk ikke – der bliver jo ikke nogen pris, hvis man er enig. Det kan jo ikke nytte noget at sætte en ramme for investeringer, som er højere end det, vi rent faktisk mente, og vi synes, at investeringsrammen fra den tidligere regering var god nok. Derimod har vi sagt, at vi ønsker at kigge på, om prioriteringen inden for rammen også er god nok, og det arbejde er sat i gang i ministeriet.

Jeg har noteret mig, at en investeringsplan på 33 mia. kr. lejlighedsvis i hr. Trøjborgs udtalelser blev til en spareplan, og det synes jeg dog er en interessant anvendelse af sproget.

Jeg tror, jeg har svaret på spørgsmålet om læneadgangen og afdragene. Det håndterer vi konkret.

Det, at vi udskyder planerne, er altså ikke udtryk for, at der ikke sker noget. Vi undersøger også, hvordan vi kan få en løbende investeringsudvikling, når det drejer sig om den kommunale sektor. Det er Vandrensningsrådet, der ser på det. Mig bekendt skal rådet i øvrigt holde møde i denne uge, det er altså noget, der følges op, og det følges også op, om investeringsprofilen ser fornuftig ud.

Hr. Trøjborg efterlyste det dynamiske element. Jeg følte ikke trang til at komme med en lang redegørelse for hele miljøpolitikken, men holdt mig så nogenlunde til forespørgslen, men jeg vil sige, at det er helt oplagt, at miljøpolitikken ikke må ses som en lille sektorandel isoleret fra, hvad der foregår i de øvrige ministerier, og frem for alt heller ikke fra, hvad der foregår i samfundet som helhed. Det er meget vigtigt, at miljøpolitikken bringes ind i den større sammenhæng og bliver en integreret del af den større sammenhæng og af de øvrige ministerier.

I virkeligheden kan jeg da gentage en tidligere udtalelse fra mig selv om, at på lang sigt kunne man jo godt sige, at Miljøministeriet i videst muligt omfang skal gøre sig selv overflødig, forstået på den måde, at det i hvert fald kun skal være det mere overordnede ministerium, når det drejer sig om miljøpolitikken. Den konkrete udvikling skal foregå i Industriministeriet, i Landbrugsministeriet, i Fiskeriministeriet osv., og hvis ikke det kommer til at ske, så får vi heller ikke den dynamik ind i det, som hr. Trøjborg efterlyser. Jeg er altså enig med hr. Trøjborg i, at det er fantastisk vigtigt, at vi ser miljøpolitikken i sammenhæng med andre områder. Derfor har vi også i ministeriet taget fat på en meget grundig gennemgang af, hvad Brundtlandkommissionens rapport vil betyde for Miljøministeriet konkret og også i samspillet med andre ministerier.

Så vil jeg også sige som kommentar til hr. Trøjborg, at besparelser er fuldstændig afgørende, og at vi overhovedet ikke kan klare vores miljøproblemer, hvis ikke vi i højere grad går ind i besparelser på alle mulige områder. Jeg vil gerne gentage, at jeg på det miljøpolitiske område meget gerne ser et samarbejde med Socialdemokratiet, og at jeg i hvert fald i de udspil, jeg kommer med, vil lægge op til, at vi kan få

[Miljøministeren]

brede løsninger her i Folketinget, for det tror jeg vil tjene miljøet bedst.

Til hr. Ahlmann-Ohlsen skal jeg sige tak for den gennemgang af vandmiljøplanforløbet, som hr. Ahlmann-Ohlsen var inde på. Jeg er helt enig med hr. Ahlmann-Ohlsen i, at det faktisk ikke var noget tilfældigt resultat. Det var et resultat af usædvanlig grundige drøftelser. Det kan vi, der sad i udvalget, godt skrive under på. Jeg synes også, det er rigtigt, som hr. Ahlmann-Ohlsen understregede, at medierne jo desværre har haft nok af muligheder for at tage forfærdelige billeder, og derfor er der sådan set ikke noget at sige til, at de har gjort det.

Jeg synes også, vi skal være tilfredse med, at medierne er gået ind i denne debat. Jeg prøvede faktisk, da jeg var meget ungt folketingsmedlem – og det ligger jo unægtelig mange år tilbage – at interessere både politikere og andre for spørgsmålet om miljø, men med ringe succes, fordi der ikke var disse ydre tegn, som vi har fået på senere tidspunkter. Jeg kan tydeligt huske, at jeg forsøgte at rejse diskussionen om bogen »Grænser For Vækst«, og at forskellige politikere – herunder også fra det største parti her i landet – mente, at det var ren galimatias at tage fat på sådan en diskussion. Man kan unægtelig sige, at udviklingen viste, at det ikke var nogen helt klog udtalelse.

Jeg synes også, at det er rigtigt allerede nu at sige – som hr. Ahlmann-Ohlsen gør – at vi må formode, at der kommer et iltsvind i august. Vi må formode, at den udvikling, vi har set her, vil gentage sig i august, og det kan vi lige så godt konstatere nu. Når den kommer, kan vi derfor ikke sige, den kommer bag på os, men vi må på den anden side også sige, at det kan vi altså for nærværende ikke gøre noget ved andet end det, vi har gjort ved at sætte vandmiljøplanen i gang.

Og så er jeg enig med hr. Ahlmann-Ohlsen i, at grundprincippet må være, at forureneren betaler, og at det i øvrigt vil være ønskeligt, hvis vi kan få en konsensusdebat om miljøpolitikken snarere end en konfrontationsdebat.

Til fru Margrete Auken vil jeg sige, at jeg er grundlæggende enig i det syn, at vi ikke kan – sagt med mine ord – deponere og fortynde os ud af miljøproblemerne. Det går ganske enkelt ikke længere, og derfor er det nødvendigt med store omstillinger, hvis vi skal klare vores miljøproblemer.

De store omstillinger kan ikke ske på kort sigt, men de kan til gengæld ske på længere sigt. Derfor er det også vigtigt, at vi nu sætter et arbejde i gang, sådan at vi kan finde frem til, hvordan det overhovedet er muligt praktisk at få de omstillinger i gang. De vanskeliggøres naturligvis ved, at vi har sektorbetragtninger her i landet. Hvis Miljøministeriet skal gå ind i dette her, så ved vi også, at det vil kræve ganske omfangsrige dialoger med de øvrige ministerier at få en tankegang om omstilling accepteret. Vi vil gøre forsøg på i praksis at få denne her omstilling i gang på det længere sigt, men jeg vil da med det samme sige, at det ikke er nogen nem opgave. Det er i det hele taget ikke nogen nem opgave at løse vores miljøproblemer, fordi det jo i virkeligheden kræver involvering af 5 milliarder mennesker her på kloden, og det viser jo, hvor stort et problem vi har.

Jeg er enig i, at der ikke i EF-regi i forbindelse med det direktiv, vi har på tapetet i øjeblikket om de store fyringsanlæg, er tale om elbesparelser, og jeg synes da, det er konstruktivt, hvis man kan gå ind i en diskussion om det. Jeg kan ikke tage ansvaret for, at det ikke allerede er sket, jeg ved heller ikke, hvor aktivt vi i Folketinget i og for sig tidligere har medvirket til den tankegang, men jeg synes, vi skal prøve at dyrke den og så se, hvad vi kan gøre ved det.

Jeg har for så vidt svaret på spørgsmålet om trafikken. Jeg vil da gerne appellere både til Socialdemokratiet og SF på det her område om at prøve på at finde løsninger, så vi kan komme igennem med USA-normerne. Men jeg vil også på forhånd sige, at det er jo noget, vi skal prøve at nå frem til i enighed, og det vil altså sige, at vi i enighed også må se at nå frem til, hvordan vi kan tilrettelægge afgiftspolitikken på det her område. Da lovforslaget sidste gang var til behandling, var der jo altså nogle vanskeligheder, fordi der var tale om større eller mindre blokeringer, men jeg vil prøve på at se, om vi kan finde frem til nogle fælles løsninger på området, sådan at vi kan få gang i den udvikling.

Jeg vil ikke på nuværende tidspunkt kaste mig ind i en diskussion om Storebælt, men blot sige, at vi naturligvis vil tage det arbejde i forbindelse med Storebælt, som vi skal, dvs. at vurdere det miljøpolitiske. Vi går meget konkret ind i det helt fra begyndelsen, sådan at vi er sikre på, at vi kan fremlægge nogle miljøpolitiske synspunkter, der er holdbare.

[Miljøministeren]

Til fru Hanne Severinsen vil jeg godt sige, at der altså ikke er nogen, der siger, at man skal kloakere i tyndt befolkede områder. Det er faktisk muligt at anvende septiktanke. Hvis der er nogen fra ministeriet, der siger det, skal jeg gerne undersøge sagen. Jeg mener ikke, at man skal gå til en kloakeringsløsning, hvis det er miljømæssigt forsvarligt at gøre det på en anden facon.

Når det drejer sig om den konkrete sag med de 900 personer, vil jeg minde om, at det jo altså ikke er noget, der vedrører vandmiljøplanen, for vandmiljøplanen omfatter altså kun rensningsanlæg større end 5.000 personækvivalenter. Jeg tror derfor, der er tale om en realisering af kommunens egen spildevandsplan. Den må i øvrigt også være meget dyr, men igen er det jo sådan set ikke noget, der direkte vedrører ministeriet. Det er et kommunalt anliggende, og skal vi have noget, der minder om decentralisering i andet end ord, så er det altså også nødvendigt, at vi overlader nogle afgørelser til andre. Men det er altså ikke noget, der direkte vedrører vandmiljøplanen og altså ikke noget, der direkte vedrører den konkrete sag, vi har på dagsordenen her i dag.

Hr. Knud Lind skal jeg takke for det meget filosofiske indlæg om naturlovene, og at der ikke er dispensation for dem, er jeg faktisk fuldstændig enig i. Til gengæld skal jeg skåne hr. Knud Lind for en tilsvarende udredning om entropibegrebet, som jeg har været meget dybt inde i som kemiker. Det er altså spørgsmålet om, at alt omdannes til varme, og det er en ganske svær sag sådan rent teknisk, så det vil jeg afstå fra her og kun komme med nogle få bemærkninger om spørgsmålet om rodzoneanlæg.

Konkret vil jeg sige, at forsøgene med rodzoneanlæggene vurderes også i Vandrensningsrådet, og det eksempel, hr. Knud Lind nævnte fra Glumsø Kommune, vil altså også blive vurderet.

Jeg tror, det er svært at nå de meget høje mål, som hr. Knud Lind tror man kan nå med rodzoneanlæggene. De er bedst anvendelige i tropiske og subtropiske områder, og det er meget svært med den vinter, som vi har her i landet, at få den slags anlæg til at fungere. Når vi derfor ikke kan gå ind for dem på helt samme entusiastiske måde som hr. Knud Lind, så er det altså ikke, fordi de er for billige, men ganske enkelt fordi teknikken ikke er god nok.

Jeg forstår, at fru Marianne Jelved ikke kan være til stede lige nu, så jeg vil blot takke for indlægget; ingen kan vel undre sig over, at jeg er enig med fru Marianne Jelved i det, hun sagde.

Jeg vil godt understrege behovet for, at vi får udviklet metoder til i højere grad at inddrage den enkelte i forureningsbekæmpelsen. Det er noget, vi vil tage fat på i ministeriet, hvorledes vi kan få et større bidrag, end vi hidtil har set.

Til fru Lone Stig Andersen vil jeg sige, at jeg er enig i betragtningerne om, at energibesparelser er det eneste rigtige. Jeg skal også have en samtale med min kollega om, hvad vi kan gøre på det område. Jeg skal undlade at repetere tidligere synspunkter, som jeg går ud fra at fru Lone Stig Andersen er kendt med. Vi må så se, hvor langt vi kan nå på det her område.

Til hr. Mogens Elvensø vil jeg sige, at det er vores opfattelse, at det er nødvendigt at bekæmpe nitratforureningen, og at nitrat er en meget vigtig faktor i havmiljøforureningen. Vi er ikke enige med svenskerne, som hidtil har kørt en fosforfilosofi og ment, at fosforforureningen var det eneste, der skulle bekæmpes. Men dér kan vi jo altså have forskellige opfattelser.

Til de to dagsordener skal jeg blot sige, at regeringen ikke kan stemme for dem, men agter at stemme imod. Man kunne gå meget detaljeret ind i hr. Leif Hermanns dagsorden og kommentere den grundigere. Det kan jeg ikke på nuværende tidspunkt, da min tid er udløbet, men jeg må blot henvise til, at jeg i hvert fald ikke er enig med hr. Leif Hermann i spørgsmålet om tidsfrister, så alene det umuliggør, at vi kan stemme for den.

Regeringen kan heller ikke stemme for hr. Knud Linds forslag om, at vandmiljøplanen skal stilles i bero. Jeg mener i øvrigt ikke, Skjern Å har noget med det her at gøre, men det er en anden sag.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg vil gerne takke ministeren for svaret og så komme med et suk over, at kun på det område, hvor jeg ved at ministeren tidligere har haft et langvarigt engagement, var der opbakning, i hvert fald i svartalen her, til en anden strategi, nemlig at vi i stedet for at producere forureningen og derefter rense prøver at se, hvad vi kan

[Margrete Auken]

gøre for at undgå det. Det var selvfølgelig på energiområdet, hvor jeg synes, at ministerens svar havde perspektiv i sig. Jeg synes ikke, den første tale havde det, men jeg ved, at det har ministerens hjerte og bevågenhed.

Derimod synes jeg, det var uhyggeligt at høre, at det, vi har prøvet at sige på transportområdet – for den sags skyld også for landbruget, men lad så det være – igen svinder ind til at handle om katalytisk efterbrænding. Det var faktisk ikke det, vi talte om. Katalytisk efterbrænding er en vigtig, men meget lille del af det her problem, og den indgår altså desværre i den dér: først producerer vi, og så renser vi. Den går modsat Brundtlandkommissionens anbefalinger, fordi den skaber problemer, som den så løser. Japan, som er kommet længst med at indføre katalytisk efterbrænding, har stigende luftforurening, fordi man ikke gør noget ved selve strukturen. Jeg synes, det var lidt ærgerligt. Jeg ved ikke hvorfor, men jeg tror ikke, det var ond vilje.

Der kommer signaler fra i hvert fald nogle af os om, at skal vi skabe den folkelige opbakning og tro på, at vi kan gøre noget rigtigt ved det her, så må vi sige klart, at vi skal i gang med nogle omlægninger, vi skal i gang med at gøre tingene på en anden måde, som ikke er noget med at gå tilbage. Vi kan opretholde alle de transportere, det skal være, uden at det behøver at være varetransporter osv.

Det er blot for at sige, at lige så glad jeg var for det svar, der kom om energien, lige så trættende eller forstemmende var det at høre det, der kom om de andre områder, først og fremmest trafikken.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Jeg vil bare takke ministeren. Det, jeg ønskede, var en understregning af, at kommunerne og amterne tager fejl, når de skylder vandmiljøplanen for, at man kloakerer de tyndtbefolkede områder. Det gør de desværre, men det kan ministeriet selvfølgelig ikke gøre for. Det var derfor, jeg nikkede og sagde, at det er rigtigt nok, at det ikke er ministeriet, der laver problemerne. Ikke desto mindre er der altså nogle amter og nogle kommuner, der skylder vandmiljøplanen for det her. Jeg synes, det er godt, at vi nu i Folketinget har fået understreget, at det er fejl adresse. Det er dem selv, der er ansvarlige, hvis de gør noget sådant.

Leif Hermann (SF):

Jeg forstod, at regeringspartierne, som miljøministeren meget naturligt taler for, ville stemme Socialistisk Folkepartis dagsorden ned. Det synes jeg egentlig kræver en noget mere indgående argumentation efter det, vi har lagt frem her i dag af dokumentation, fra miljøministerens side.

Men inden jeg når til det, der, om jeg så må sige, er krumtappen i miljøministerens modstand mod dagsordenen, nemlig tidsfristerne for vandmiljøplanen, må jeg sige, at jeg forstår ministerens udtalelser sådan, at i hvert fald det sidste element i dagsordenen, nemlig spørgsmålet om en redegørelse og en plan for konkrete initiativer i internationale organer, ikke kan være den store anstødssten for ministeren. Det kunne jeg heller ikke forestille mig med den vægt, ministeren lægger på det internationale samarbejde.

Det andet element, nemlig fremlæggelsen af et program for en forebyggende indsats ved at se på produktionsomlægningen og energibesparelser og trafikpolitiske initiativer, kan jeg i grunden heller ikke rigtig forestille mig kan være den store anstødssten for ministeren. Jeg har noteret mig, at ministeren oven i købet har aftalt tid for en samtale med energiministeren – måtte jeg forstå at det var – om energibesparelser.

Det vil altså sige, at ministeren sådan set allerede nu er inde på – meget af det er jo også gået som en rød tråd igennem det, ministeren har sagt – at vi også skal i gang med en mere tværgående indsats. Hvad er der så i grunden galt i, at vi nu siger: Jamen tak, vi vil gerne den 1. februar, om trekvarter år, have et program for, hvordan denne tværgående indsats skal se ud? Det er vel ikke for meget forlangt, når vi skal videre i miljøarbejdet, at bede om et sådant program. Jeg har da også forstået på ministeren, at noget sådant kunne man måske godt tænke sig på et eller andet tidspunkt at komme med, men er det i så fald tidsfristen, der er anstødsstenen?

Og endelig når vi frem til spørgsmålet om vandmiljøplanens tidsfrister. Det virker, som om ministeren overhovedet ikke vil tage stilling til det, hr. Trøjborg og jeg heroppefra har fremlagt. Muligvis har ministeren ikke læst Jyllands-Posten for i dag, hvor der står: »Kommunerne står klar med miljøinvesteringer«. Jeg ci-

[Leif Hermann]

terede en ministeren overordentlig velbekendt person, nemlig Tage Dræbye, for, at det var meget muligt, at de investeringer, som er oplyst i det statusnotat, hr. Trøjborg nævnte, faktisk var for lave, og at afdelingschef Gram ikke havde bedt om to års udsættelse.

Det er oven i købet således, at dette statusnotat er nødt til at tale om overinvestering, idet man, og jeg så må sige, mangler at udskyde investeringer for omkring 1,3 mia. kr. til årene 1993 og 1994, når man ser på kommunernes investeringer og på budgetoverslagsårene.

Meningen med det, regeringen har fremlagt i prioriteringsplanen, og det, ministeren nu har tilsluttet sig, den toårige udskydelse af rensningsanlægsinvesteringerne, er vel at styre disse investeringer. Så må det vel også være således, at man aktivt er nødt til at gå ud og sige til kommunerne: Hov – og så bruge det udtryk, statusnotatet anvender, nemlig overinvestering, og sige: I har overinvesteret, kommuner.

Jeg vil godt gentage, at begrundelsen for at give kommunerne længere frist end de tre år, som Det Radikale Venstre foreslog i 1986, var at undgå overinvesteringer. Nu må ministeren så komme op og forklare, hvorvidt vi nu, ca. et år efter, er vidende om noget, som vi ikke vidste den 30. april 1987, med hensyn til produktionskapacitet inden for rensningsanlægsområdet og markedsforholdene i øvrigt, der gør, at der skulle gives to år til. Jeg tror nok snarere, det er et ønske om at få sådan et styr på kommunernes økonomi, at man også i fremtiden har et instrument til, om jeg så må sige, yderligere at undergrave det kommunale selvstyre.

Det er nyt for mig, at kommunerne gennem Kommunernes Landsforening har ønsket en forlængelse på dette område. Så sent som på delegeretmødet her i, var det april eller maj måned, fik vi netop fremdraget dette spørgsmål, og formanden for Kommunernes Landsforenings miljøudvalg ønskede ikke at tilkendegive, at man ville have en udskydelse.

Jeg vil da gerne bede ministeren om at oversende os dokumentation for, at man fra Kommunernes Landsforenings side officielt har bedt Miljøministeriet om en udskydelse, for det her harmonerer under ingen omstændigheder med den undersøgelse, der er foretaget af det investeringsomfang, der er lagt an fra de fleste kommuners side. Københavns Kommune og Ribe Amt udgør en undtagelse fra de fleste an-

dre amtskommuner, således som undersøgelsen er opgjort.

Jeg synes, at ministeren skylder os en grundigere og mere seriøs forklaring på, hvorfor det første element i denne dagsorden er så forskrækkeligt. Den dokumentation, vi har lagt frem, kræver i det mindste, at miljøministeren siger, at det er noget værre sludder, de finder på derovre i Miljøstyrelsen, eller også er kommunerne ikke fulde af sandhed, eller der spilles med dobbeltkort, eller hvad ved jeg.

Jeg skal ikke endnu en gang tage den der NO_x-diskussion med ministeren. Det bliver snart noget, vi kan rejse rundt med, tror jeg. Jeg vil bare gøre opmærksom på, at i forbindelse med fastlæggelsen af reduktionsmål og i forbindelse med spørgsmålet om anvendelse af dansk teknologi var der fra Socialistisk Folkepartis side ikke tale om, at vi ikke anerkendte behovet for udvikling af dansk teknologi, men vi pegede på, at man ved energibesparelser udmærket kunne nå de reduktionsmål, der var tale om.

Når ministeren, som jeg tidligere har nævnt det, har planlagt en samtale med energiministeren, forstår jeg ikke, hvorfor ministeren ikke siger, at hvis det viser sig, at vi sagtens kan lave et energispareprogram, så vil vi også kunne skærpe vore reduktionsmålsætninger, sådan at vi kan tilslutte os 30 pct.-klubbens krav, sådan at vi kan tilslutte os kravet fra EF vedrørende store fyringsanlæg.

Det er vel ikke en dommedagsaffære eller en langsigtet affære at udarbejde et sådant energispareprogram, hvor man så kan regne ud, hvor stor reduktion af NO_x-udslippet man kan foretage.

Jeg synes, ministeren er for forsigtig i sine initiativer på dette område. Det er en forsigtighed, jeg i grunden ikke rigtig forstår. Når ministeren siger: Vi vil hellere have en langsigtet strategi med nogle skrappe målsætninger – så kan ministeren meget, meget nemt komme i den situation, at ministeren foran sig skubber en lang række problemer, og lige pludselig er vi nået til det tidspunkt, hvor de langsigtede målsætninger skulle være opfyldt, uden at vi egentlig er kommet nogen vegne.

Trøjborg (S):

Vi møder naturligvis altid en ny miljøminister med velvilje, men ikke uden kritik. Jeg sy-

[Trøjborg]

nes, der er grund til nogen kritik af ministerens besvarelse. Jeg synes, den var alt for defensiv. Jeg synes, at det, der er lagt op til fra regeringens side, er en defensiv strategi. Vi skal have tiden til at gå, og vi skal for alt i verden lade de 3½ mia. kr.s investering om året være både mur- og nagelfast.

Det er fornuftigt, at der skal investeres 33 mia. kr. i en miljøplan, men det er ikke sikkert, det er fornuftigt, at det absolut skal være 3,5 mia. kr. hvert eneste år. Der er meget, der tyder på, at der er behov for lidt større investeringer her i starten. Det har jeg påpeget bl.a. med henvisning til, at regeringens plan tilsyneladende medfører, at nogle kommuner bliver pålagt at udsætte deres planlagte investeringer til skade for miljøet.

Jeg vil også godt sige om miljøministerens besvarelse vedrørende kommunernes problemer, som det blev nævnt bl.a. i hr. Leif Hermanns ordførertale, at det var noget overfladisk. Der er ingen tvivl om, at der er mange kommuner, der har virkelig store økonomiske problemer med de investeringer, de foretager i disse år. Blot at henvise til, at der gives dispensation i visse tilfælde, er alt for løst.

Hr. Leif Hermann efterlyste svar på, i hvilken form Kommunernes Landsforening har bedt om udsættelse.

Jeg synes, der er grund til at sige til miljøministeren, at de regler, der gælder for kommunernes adgang til at optage lån til miljøinvesteringer, er utrolig dårlige. Kun kommuner, der har en så dårlig likviditet, at de kun har til deres daglige drift i tre uger, kan optage lån. Det betyder, at det kun er de kommuner, der fem gange om året skal bruge deres kassekredit, der har mulighed for at optage lån til disse meget store investeringer.

Det synes vi er en rigtig dårlig behandling af landets kommuner. Vi synes, at ministeren kommer meget nemt om ved sit svar.

Så vil jeg sige til ministerens positive bemærkninger om, at miljøpolitik også kan være et dynamisk element i vores økonomiske politik, at vist kan den så, men det kræver dog én ting. Det kræver, at der er fasthed i regeringens politik. F.eks. er det på NO_x-området, når det gælder rensning for kvælstofilter, meget vigtigt for dansk industri, hvis den skal have mulighed for at eksportere, at den i en tidlig fase får de ordrer, det er nødvendigt for at udvikle den

nødvendige teknologi. Hvis man bare udskyder og udskyder investeringerne, betyder det, at dansk industri ingen muligheder har for at sætte den udvikling og den forskning i gang, der skal til for at udvikle miljøteknologien.

Miljøministeren har ret i, at den kommunale rensningsindsats for så vidt angår kvælstof kun udgør en beskedent del af den rensningsindsats, der er behov for. Ministeren har helt ret i, at landbruget er den store forurener med kvælstof i Danmark.

Det, jeg efterlyste, var et svar på mit spørgsmål, om ministeren har nogen som helst tiltro til, at den målsætning i beretningen om vandmiljøplanen, flertallet står bag, nemlig at handelsgødningsforbruget skal falde til 250.000 t i 1989, kan nås. Jeg tror ikke på, at det nås. Jeg vil gerne efterlyse miljøministerens mening om, hvorvidt hun tror, det kan nås. Jeg tror det ikke, og jeg tror, at der er brug for en offensiv indsats, hvis vi skal nå en begrænsning af landbrugets bidrag med kvælstof.

Jeg vil også godt sige til miljøministeren, at jeg synes, der i høj grad er behov for, at der bliver taget kontakt til landbrugsministeren. Hvordan er det med alle de regler, som skal bidrage til en mindre kvælstofudledning fra landbruget? Hvordan er det med gyllereglerne? Mit indtryk er, at der ikke er ret mange, der kan finde ud af at administrere gyllereglerne, at der er megen tvivl om, hvorvidt de overhovedet bliver fulgt. Jeg har også bemærket, at mange kommuner siger: Vi har ingen mulighed for at administrere reglerne om de grønne marker.

Hvad siger ministeren til alle disse meldinger, der entydigt går ud på, at det ikke ser ud til, at landbruget kan bidrage med en nedbringelse af kvælstofudvaskningen? Det er langt den største forurener, og derfor er der behov for en offensiv indsats fra miljøministerens side.

Så vil jeg afslutte med at sige, at SF har foreslået en dagsorden. Der er ikke noget i dagsordenen, der hindrer, at Socialdemokratiet kan stemme for den, og hvis den kommer til afstemning, vil vi stemme for. Om dagsordenen foreslået af hr. Knud Lind, Fremskridtspartiet, skal jeg kun sige, at den afviser vi. Det kommer vel ikke som nogen overraskelse.

Ahlmann-Ohlsen (KF):

Jeg skal blot på regeringspartierne vegne og på vegne af CD meddele, at vi ikke kan støtte nogen af de foreslåede dagsordener.

Hanne Severinsen (V):

Bare et par korte bemærkninger til nogle af hr. Trøjborgs indlæg. Han sagde, at der var stor tvivl om, hvorvidt landbruget kunne efterleve de målsætninger, vi har stillet op. Jeg mener, at landbruget allerede nu har vist, at dér, hvor det er forståelige regler, har man i høj grad efterlevet det, og det er i virkeligheden gået hurtigere, end nogen havde forestillet sig. Det gælder f.eks. gårdbidraget. Der er virkelig god vilje inden for landbruget.

Det, vi i øjeblikket diskuterer, og hvor jeg ved at landbrugsministeren og miljøministeren er ved at nå frem til en løsning, er også på gylleopbevaringsområdet at få forståelige regler, der er til at administrere. Det har jeg stor tiltro til at man er i fuld gang med.

Hvad angår spørgsmålet om energi, understregede jeg i mit første indlæg, hvor vigtigt det er. Men jeg synes alligevel, at hr. Trøjborg burde tænke på, at Danmark trods alt har fået topkarakter i OECD.

(Kort bemærkning).

Trøjborg (S):

Fru Hanne Severinsen rører netop ved kernen i problemet, nemlig forståelige regler. Det, jeg har bemærket i den offentlige debat, er, at kommunerne siger, at de regler, der gælder for administration af grønne marker, gylleregler osv., er uforståelige og umulige at administrere, og at de ikke vil virke, som det er tænkt i vandmiljøplanen.

Jeg vil da gerne henvise – hvis det har nogen vægt her – til den ekspertise, der også findes i Danmarks Naturfredningsforening. Den har for nylig udgivet en lille bog, vi har modtaget som folketingsmedlemmer, der klart dokumenterer, at der ikke er nogen grund til at tro, at disse regler vil give den tænkte effekt.

Derfor efterlyser jeg en offensiv indsats fra miljøministerens side for at få bedre regler og for, at vi får indført regler, der medfører, at vi får det fald i kvælstofbidraget fra landbruget, som er helt nødvendigt.

Knud Lind (FP):

Jeg vil godt takke ministeren for det svar, ministeren kom med. Der var en enkelt ting om rodzoneanlæg, jeg ikke fik svar på, og det var: Hvor virksomme er rodzoneanlæg over for fos-

for? Kan de binde det? Og hvilke problemer kan man have med det? Det kan være, at ministeren kan høre nede hos embedsmændene.

Ministeren sagde, at Skjern Å ikke har noget med sagen at gøre. Det lyder mærkeligt, at ministeren kan sige sådan noget. Jamen det er miljøet, det her drejer sig om, og Skjern Å drejer sig udelukkende om miljø. Skjern Å er et godt eksempel på, at menneskenes indgriben i naturen kan skabe problemer, og på, at senere genopretningsprojekter ikke nødvendigvis behøver at have den forventede effekt.

Fremskridtspartiet mener ikke, at det er økonomisk forsvarligt at ofre mindst 100 mio. kr. på en ændring af Skjern Å, hvis man kun får en renseseffekt på højst 6 pct. Det er miljøministeren åbenbart godt tilfreds med – eller er miljøministeren det?

Den tidligere miljøminister, hr. Chr. Christensen, skal have udtalt i tv om miljøet ved Ringkøbing Fjord: Fuglene er væk. Fiskene er væk. Hele mit barndomsmiljø er væk. Jeg vil godt spørge den nye miljøminister, om hun tror, at hr. Chr. Christensens barndomsmiljø kommer igen ved at poste 100 mio. kr. i en bugtning af Skjern Å, som kun giver højst 6 pct. forbedret selvrensningseffekt. Er miljøministeren tilfreds med det? Fastholder miljøministeren denne tilbageførelse af Skjern Å, som er en direkte indgriben over for landmændene? Eller sagt på en anden måde: Med en forbedret renseseffekt på 6 pct.?

Så vil jeg spørge miljøministeren: Hvor mange år vil der gå, før den tidligere miljøministers barndomsmiljø dukker op igen? Vil ministeren fastholde dette 100 mio. kr.s fejlprojekt? Det er miljøhætz mod landbruget, og miljøministeren kan i øvrigt se, at der er udtalelser direkte fra landmændene.

Den græske filosof Heraklit udtalte for flere hundrede år siden: Man kan ikke springe i den samme flod to gange. Anden gang har både floden og manden, der springer i den, forandret sig. Man skulle næsten tro, at Heraklit havde tænkt på Skjern Å og haft den i sine tanker, da han udtalte disse visdomsord. Alting forandrer sig. Selv miljøministeren er en anden. Det sidste skal Skjern Å nu ikke have skyld for. Det er statsministerens ansvar.

Jeg vil godt spørge miljøministeren helt klart, vi må vide det under denne debat, om man fastholder det her 100 mio. kr.s fejlprojekt. Det er

[Knut Lind]

meget afgørende for Fremskridtspartiet, at denne debat får gjort klart, at Folketinget ikke lader sig rive med af den usmagelige miljøhætz, f.eks. dansk landbrug har været udsat for. Landmændene husker fru Ritt Bjerregaards hårde ord.

Det er også meget vigtigt at få slået fast, at Folketinget nøje overvejer, om miljøinvesteringerne nu også får den forventede effekt, og at miljøministeren og hendes embedsmænd undgår fejlinvesteringer. Hvis der ikke føres nøje kontrol fra Folketingets side med diverse miljøteknikere, så kan skatteborgerne se frem til en milliardskandale på miljøområdet. Det må vi undgå. Jeg vil godt spørge miljøministeren, om et kontroludvalg måske ikke burde nedsættes. Det er mange penge, vi taler om her.

Jeg vil også godt spørge – når vi nu taler om rodzoneanlæg – om det er rimeligt, at Storstrøms Amt farer så hårdt frem, som amtet har gjort, f.eks. mod en hr. ingeniør John Schmidt, der med lodsejernes velsignelse såmænd bare havde lavet et forsøg med naturligt rodzoneanlæg ved Dybsø Fjord. Det blev standset med henvisning til naturfredningsloven. Bagefter kan man så høre i radioen, at Storstrøms Amt vil gå i gang med rodzoneforsøg ved Glumsø. Den slags »vi-alene-vide-mentalitet« forbedrer ikke miljøministerens omdømme i befolkningen.

Statsministeren og KVR-regeringen har fastholdt det synspunkt, at kommunerne skal reducere lønsummen med 2 pct. i 1988 og 1 pct. i 1989. Jeg vil godt spørge: Kan miljøministeren garantere, at miljøhandlingsplanen til 33 mia. kr. inden for de næste 6 år vil være fuldstændig neutral over for disse besparelser? Personlig tror jeg, at vandmiljøplanen vil have den direkte modsatte virkning. Det vil imidlertid glæde mig, hvis miljøministeren allerede her i dag kan love Folketinget, at ministerens plan til 33 mia. kr. ikke vil have en modsat rettet virkning på regeringens sparekrav.

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

Over for fru Margrete Auken skal jeg selvfølgelig beklage, at jeg er såvel trættende som forstemmende. Da jeg ikke kan se, at fru Margrete Auken er til stede, vil jeg nok afkorte indlægget lidt. Det, der var mit problem i første omgang, var faktisk, at jeg var i tidnød. Jeg havde ikke mere end 20 minutter, og der var jo temmelig

mange spørgsmål, og derfor kunne jeg måske ikke give fru Margrete Auken al den tid, fru Margrete Auken kunne ønske sig.

Jeg synes faktisk, jeg antydede, at vi skulle have en offensiv strategi på andre områder end blot miljøområdet, men at det naturligvis ikke var så enkelt at omlægge hele Danmark, som fru Margrete Auken synes det er, og at jeg i øvrigt ikke opfatter problemet med forureningen fra transporten – det kan man jo ikke gøre, når man bor i København – alene som et spørgsmål om katalytiske efterbrændere.

Men noget af det første konkrete – fru Margrete Auken efterlyste også i sit indlæg nogle konkrete tiltag – vi skal i gang med, er katalytiske efterbrændere. Vi skal finde en løsning på afgiftsproblemet, og den ligger ikke lige for. Derfor er det heller ikke så nemt at få den sag bragt på plads.

Til hr. Leif Hermann vil jeg sige, at det er rigtigt, at grunden til, at regeringen ikke kan stemme for dagsordenen i første omgang, er spørgsmålet om tidsfrister. Så jeg ville ikke gå nærmere ind på dagsordenen, men det skal jeg gerne gøre nu.

Det drejer sig bl.a. om et program for forebyggelse af forureningen med næringssalte og organiske stoffer. Jeg synes, det er for smalt kun at arbejde med det. Jeg ønsker at arbejde mere generelt med, hvad der egentlig kræves på miljøområdet. Det er ikke kun et spørgsmål om næringssalte og organiske stoffer. Det er noget meget mere vidtgående, der skal til. Derfor har jeg ikke noget ønske om at tage sådan et lille område ud og give det al min tid. Jeg har derimod et ønske om at bruge ministeriets og styrelsens tid på det. Jeg har et ønske om, at vi får en meget bred diskussion i Miljøministeriet om, hvordan vi bedst kan tilrettelægge miljøinvesteringerne også på lang sigt.

Det var grunden til, at jeg ikke syntes, det var en hensigtsmæssig pind, hr. Leif Hermann havde som pind 2.

Når det drejer sig om pind 3, har hr. Leif Hermann naturligvis ganske ret i, at vi ikke kan have noget imod at fremlægge en redegørelse om den internationale indsats, så det vil vi inddrage som led i det mere generelle arbejde.

Så er der nok en gang spørgsmålet om de kommunale tidsfrister. Der citerer hr. Leif Hermann ret konsekvent Jyllands-Posten, mens jeg prøver på at tage mit udgangspunkt i Kommu-

[Miljøministeren]

ernes Landsforenings henvendelse. Hr. Leif Hermann siger, at formanden ikke ønskede at tilkendegive et ønske om udskydelse. Nej, det har formanden ikke gjort på delegeretmødet, men det har jeg forstået at formanden har gjort under de drøftelser, der i øjeblikket er med kommunerne, og derfor har det været udgangspunktet for, hvad jeg har sagt her.

Jeg er enig i, at det er nødvendigt at styre investeringerne, og det er der også tale om, men jeg synes altså, at den investeringstakt, vi får både teknologisk og på anden vis, er mere hensigtsmæssig end den, der var lagt op til. Miljøstyrelsen har her i juni med baggrund i oplysninger fra alle kommuner foretaget en landsdækkende vurdering, og den viser, at det ikke vil være teknisk muligt at gennemføre alle investeringer i de kommunale rensningsanlæg inden udgangen af 1992.

Mit udgangspunkt er det, jeg har fået at vide af Miljøstyrelsen, og jeg vil gerne have det at vide, hvis Miljøstyrelsen skulle have givet hr. Leif Hermann andre oplysninger end dem, jeg har modtaget.

Det er sådan set for mit vedkommende ikke afgørende, hvad hr. Tage Dræbye eller andre måtte udtale i denne sag. Det afgørende for mig er altså de vurderinger, Miljøstyrelsen og Kommunernes Landsforening er kommet med.

Vi kan jo godt fortsætte med denne NO_x-diskussion. For mig ligger der ikke en langsigtet strategi i, at man skubber problemerne foran sig. Det kan somme tider være et valg med hensyn til, hvad man har mulighed for rent økonomisk, og vi har altså ikke mulighed for både at købe udenlandsk teknologi og at satse på udvikling af dansk teknologi. Jeg har truffet det valg med hensyn til tidsfristerne, at det er vigtigt at få udviklet dansk teknologi.

Det er muligt, at hr. Trøjborg opfatter mig som defensiv. Der er næsten ikke noget, jeg bliver mere ked af at høre, end at jeg skulle være defensiv, men det er i hvert fald heller ikke min opfattelse, at der skal føres en defensiv strategi. Men det er derimod min opfattelse, at vi har begrænsede midler – jeg er godt klar over, at her har regeringen en fuldstændig anden opfattelse end Socialdemokratiet – til rådighed i dette land. Det, jeg ønsker, er at lave en offensiv strategi inden for de mere begrænsede midler. Jeg gennemgår i øjeblikket prioriteringsplanen, ser, hvordan den kommer til at hænge sammen,

og hvis det viser sig, at der er behov for, at den skal justeres, vil jeg naturligvis forhandle med de øvrige regeringspartier om mulighederne for at få den justeret. Men indtil videre er jeg i hvert tilfælde ikke så langt, at jeg kan sige, at behovet er der. Det er muligt, at det kommer dertil, og så vil jeg så tage det op.

Der er ikke tale om, at nogle kommuner bliver pålagt at udskyde nogle anlæg. Der er tale om, at nogle kommuner ønsker at få længere tidsfrister, og at vi i øvrigt af de foreløbige indberetninger, vi har, kan se, at det ser meget fornuftigt ud rent profilmæssigt, men i øvrigt er det noget, Vandrensningsrådet skal tage sig af.

Så er det rigtigt, og det er også en gammel strid mellem regeringen og Socialdemokratiet, at vi har lidt forskellige opfattelser af forholdet til kommunerne, og den tror jeg faktisk jeg vil overlade til indenrigsministeren at tage sig af. Jeg tror, at svarene bliver en anelse mere præcise i så tilfælde.

Der er ikke tale om – for at konkludere – at vi ikke har fasthed i spørgsmålet om miljøinvesteringer og miljøprioriteringer eller noget som helst, men der er bare tale om, at vi prøver på at nå nogle fornuftige mål også økonomisk set, og at vi samtidig ønsker at fremme dansk industri. Det mener jeg er meget konkret.

Så er der spørgsmålet om handelsgødningen, som jeg glemte at svare på, og det skal jeg beklage. Jeg vil gøre det, når jeg alligevel skal have kontakt med landbruget om gylleopbevaringsreglerne, som landbrugsministeren og jeg stort set er færdige med at finde en model for. Når vi skal have denne kontakt med landbrugsorganisationer, vil jeg bringe spørgsmålet om handelsgødningen op også, og hvordan det går med det, hvorefter jeg så vil se, om det er nødvendigt at gøre noget yderligere.

Til hr. Knud Lind vil jeg sige, at somme tider oplever man, at man har haft et savn, som man ikke var helt klar over. Det gælder altså også savnet af hr. Knud Linds mange og detaljerede spørgsmål, så jeg må sige, at tingene ikke har ændret sig så meget, siden hr. Knud Lind sidst var i Folketinget. Hr. Knud Lind vil stadig, kan jeg se, stille flere spørgsmål, end det vil være muligt at bevare, og deri er der ikke noget nyt.

Når det drejer sig om spørgsmålet om rodzonenlæg og fosfor, beklager jeg, at jeg var nødt til at gå ned i embedslogen for at få det korrekte svar. Her siger man, at det ikke er særlig effek-

[Miljøministeren]

tivt. Og det er så det svar, jeg må henholde mig til. Helt personlig ved jeg faktisk ikke mere om det end det, jeg har fået at vide her.

Når der spørges, om miljøhandlingsplanen vil være neutral over for spørgsmålet om 2 pct., må jeg svare, at det ikke er tanken, at miljøhandlingsplanen i sig selv skal føre til overflødig meransættelser, hvis det var det, der lå i det. Tværtimod vil vi selvfølgelig se at anvende pengene så miljømæssigt fornuftigt som muligt, og det er ved at føre den ud i praksis og ikke nødvendigvis ved at ansætte et hav af mennesker til at håndtere den.

Når det drejer sig om Skjern Å, bliver jeg nødt til at sige, at det var et meget bredt flertal i Folketinget – jeg tror, det var alle undtagen Fremskridtspartiet – der ønskede at man fik det arbejde udført. Jeg skylder så, at jeg ser på den rapport. Det har jeg altså ikke gjort endnu, fordi der selvfølgelig skal arbejdes med den, og derfor får hr. Knud Lind, uanset om han så ti gange til stiller spørgsmålet, ikke noget svar omkring Skjern Å i dag. Jeg nægter at udtale mig om Skjern Å.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg tror faktisk, miljøministeren nu er i gang med at komme med en nyhed, nemlig at formanden for Kommunernes Landsforening – og jeg må forstå, at det har været i de drøftelser, der foregår med indenrigsministeren og økonomiministeren i øjeblikket – har givet til kende – sådan har miljøministeren forstået det – at man var interesseret i den generelle udskydelse på to år.

Jeg skal tillade mig at citere fra det sidste nummer af Danske Kommuner side 27, der handler om delegeretmødet i 1988. Under overskriften: »Vandmiljøplanen må ikke udskydes« siges der følgende:

»Det er bestemt ikke tiden til at slække på vandmiljøplanen. Havmiljøet og det nære vandmiljø tåler ikke en udskydelse af tidsfristerne.«

Det citeres formanden for KL's miljøudvalg, Johannes Poulsen, for. Lidt senere siger Johannes Poulsen:

»Tidsfristerne skal ikke udskydes, for den oprindelige plan kan stort set overholdes. Både ingeniører og entreprenører har kapacitet til at overholde planen, og borgerne er villige til at betale for indsatsen.«

Hertil replicerer formanden for Kommunernes Landsforening, Thorkild Simonsen, ifølge Else Marie Andersen i kommunernes eget blad: »Jeg er enig«.

Nu må ministeren komme med en dokumentation her, for det kan jo ikke nytte noget, at vi på det ene tidspunkt får et argument for udskydelsen af denne plan, der siger, at det har kommunerne bedt om gennem Kommunernes Landsforening, for dernæst at læse Kommunernes Landsforenings referat af, hvad der er blevet sagt på Kommunernes Landsforenings eget delegeretmøde, altså to ting, der står i ganske klar modstrid med hinanden. Jeg må så forstå, når ministeren siger, at nogle kommuner har ønsket længere tidsfrister, at der ikke kan være behov for en generel 2-års-udskydelse af tidsfristen. Vi er bestemt indstillet på, at de kommuner, der kommer i klemme økonomisk på grund af den tidsfrist, som vandmiljøplanen fra den 30. april 1987 indeholdt, får dispensationer. Det er vi bestemt indstillet på. Det ville vi under alle omstændigheder være nødt til. Det vil vi nu nok også være nødt til, selv om tidsfristen udskydes til 1994. Nogle er der altid.

(Kort bemærkning).

Hjortnæs (S):

Også jeg blev temmelig overrasket, da jeg hørte ministerens bemærkninger heroppe fra om, at formanden for Kommunernes Landsforening under de løbende drøftelser har givet udtryk for, at man gerne vil have en fristforlængelse på 2 år. Nu lever vi jo i en tid, hvor der er mange af de gode gamle parlamentariske spilleregler, der bliver brudt. Vi skal opleve en regering, der siger, at den er ikke forpligtet af dagsordener og af beretninger. Vi skal opleve en regering, der går skarpt i rette – det gælder jo i øvrigt også miljøministeren – over for et andet partis leder, hvis vedkommende refererer fra private samtaler osv. Men her skal vi altså opleve en miljøminister, der fra Folketingets talerstol mener sig berettiget til som argument for et forslag om en tidsfristforlængelse på miljøinvesteringerne i kommunerne at kunne henvise til nogle løbende drøftelser, der for øjeblikket foregår i Indenrigsministeriet. Det er for mig at se et så klart og skarpt brud på almindelige parlamentariske spilleregler, at jeg faktisk synes, at miljøministeren skylder os en undskyldning, og jeg synes, at miljøministeren skal trække den

[Hjortnæs]

argumentation tilbage. Jeg synes ikke, ministeren kan være bekendt at føre den frem.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg vil da godt sige til ministeren, at jeg stillede fire spørgsmål. Ministeren kunne da med lidt hjælp selv svare på de tre. Jeg er særlig glad for, at ministeren her kunne bekræfte, at 33 mia. kr.-miljøplanen ikke vil få nogen indflydelse på regeringens sparepolitik og heller ikke på den lønreduktion, som man agter at foretage. Det glæder mig virkelig meget, hvis det virkelig kan holdes.

Jeg var godt klar over, at ministeren ikke ønsker at udtale sig mere om Skjern Å i dag. Men det vil da glæde mig at få en udtalelse, når ministeren på et eller andet tidspunkt har fået læst den rapport. Jeg kan da sige til ministeren, at vi overvejer meget stærkt i Fremskridtspartiet at fremsætte et beslutningsforslag om, at man får reduceret miljøplanen. Men vi ser da meget gerne, at ministeren selv ligesom tog hånd i hanke med tingene.

Det sidste spørgsmål, jeg stillede, var – der er tale om mange penge, det er 33 mia. kr. – om ministeren vil være villig til at nedsætte et kontroludvalg, som nøje skal følge investeringerne, så de ikke løber løbsk, og kontrollerer, om miljøforbedringseffekten svarer til de investeringer, der bliver foretaget.

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

Ja, hr. Knud Lind, selvfølgelig vil jeg tage hånd i hanke med de investeringer, der skal foretages på dette område, men jeg er ikke indstillet på at nedsætte nogen form for kontroludvalg. Derimod er jeg selvfølgelig indstillet på at følge udviklingen.

Så er der spørgsmålet om kommunerne. Først vil jeg sige til hr. Hjortnæs, at hvis jeg har begået en eller anden fejl, skal jeg beklage det. Det har ikke været mit ønske at bryde nogen parlamentariske spilleregler af nogen som helst art. Jeg har sådan set bare prøvet at gøre rede for, hvorfor jeg synes, det var forsvarligt, at der foretages denne udskydelse. Min primære begrundelse var faktisk, at Miljøstyrelsen har oplyst, at det ikke er teknisk muligt at gennemføre investeringerne inden 1992. Det er de oplysninger, den har her i juni måned, efter at de nu har den landsdækkende undersøgelse. Det er det,

der er hovedargumentet for, at vi synes, det er rimeligt at foretage denne udskydelse af de kommunale investeringer. Jeg har også redegjort for, at jeg oven i købet mener, det er miljømæssigt forsvarligt, fordi det er en mindre del af nitratbelastningen.

Det andet, jeg har sagt – og det er muligt, og så giver jeg gerne en undskyldning, jeg har udtrykt mig forkert – er, at min oplevelse har været, at man kan sige, at det er o.k. med kommunerne. Der er simpelt hen to grunde: Der er kommuner, der ikke kan nå det, og så er det meget hensigtsmæssigt at forlænge tidsfristen. Så kan man spørge, hvorfor den så skal forlænges generelt. Det er simpelt hen for at få en rigtig investeringsprofil, men i praksis kan man forlænge tidsfristen eller kigge på konkrete dispensationer, det gør mindre til sagen, resultatet bliver for så vidt det samme.

Det er ikke ensbetydende med, at kommunerne stopper investeringerne, de foretager i øjeblikket investeringer, og som jeg har sagt det tre gange, ser investeringsprofilen rigtig ud, og i øvrigt er det noget, der skal behandles i Vandrensningsrådet. Det er klart, at jeg ikke selv har været direkte involveret i disse forhandlinger, hverken nu eller i den tidligere regering. Det er altså forhandlinger, den tidligere regering har haft med Kommunernes Landsforening.

Jeg kan vel i og for sig ikke sige meget mere nu, end at dette er de konkrete oplysninger. Jeg vil fastholde, at det er sundt fornuft at udskyde i 2 år. Det er teknisk rigtigt, det er økonomisk og miljømæssigt forsvarligt. Derfor synes jeg, at der har været god grund til at acceptere denne udskydelse. Hvis jeg er kommet til at sige noget forkert om Kommunernes Landsforening, skal jeg gerne undskylde og beklage det. Det har ikke været mit ønske at skyde skylden på nogen andre og det har slet ikke været mit argument. Mit argument har været, at det miljømæssigt, teknisk og økonomisk var den rigtige løsning, og jeg skal så beklage over for hr. Hjortnæs og andre, hvis jeg har udtrykt mig uklart.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg synes, at ministerens replik tyder noget på, at der er ved at være åbent vand forude. Jeg opfatter det sådan, at ministeren nu vil afvente Vandrensningsrådets møde, før ministeren tager stilling til, hvorvidt man skal fastholde en

[Leif Hermann]

generel – og jeg siger udtrykkeligt generel – to-årig udskydelse af de kommunale rensningsanlægsinvesteringer. Jeg siger det på baggrund af, at ministeren siger, at alle de kommuner, der er gået i gang og har lavet deres investeringsoverlag og den slags ting, selvfølgelig skal fortsætte. Men så kan vi faktisk komme i den situation, hvis vi stoler på det oplysningsmateriale, som Miljøstyrelsen har udarbejdet, og som der er henvist til gentagne gange i debatten, at 2-årsfristen bliver meningsløs, fordi hovedparten af kommunerne vil være færdige med deres investeringer i overensstemmelse med de tidsfrister, der blev lagt i vandmiljøplanen.

Jeg vil godt sige tak til ministeren for svaret, og så vil vi vende tilbage til spørgsmålet, når Vandrensningsrådet har holdt sit næste møde.

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

Det er åbenbart meget vanskeligt for mig at forklare hr. Leif Hermann, hvad jeg mener. Det behøver selvfølgelig ikke at være hr. Leif Hermanns skyld, det må jeg medgive. Men jeg vil gerne gøre endnu et forsøg, men jeg er nervøs for, at mit talent ikke er blevet ret meget bedre, end det var for et minut siden, men jeg vil alligevel gøre forsøget.

Jeg har ikke sagt, jeg vil afvente, hvad Vandrensningsrådet siger. Jeg har sagt, at Vandrensningsrådet ser på disse investeringer, og det, som jeg har fået oplyst, er, at investeringsprofilen ser rigtig ud forstået på den måde, at det stort set bliver det samme investeringsniveau i de år, der kommer, hvis vi forlænger tidsfristen. Derfor er det altså fornuftigt at forlænge tidsfristen – det er ikke teknisk eller økonomisk muligt at lave noget fornuftigt inden 1992. Hr. Leif Hermann er velkommen til at afvente, hvad Vandrensningsrådet siger, men det er altså ikke min opfattelse, at jeg gør det. Jeg går ind for, at investeringerne forlænges. Jeg går ind for, at det er en generel investering. Jeg kan se nu på profilerne, at kommunerne investerer fornuftigt, og jeg ønsker ikke at dirigere med kommunerne, hvis de i øvrigt foretager sig noget, der er sund fornuft i både teknisk, økonomisk og miljømæssigt.

(Kort bemærkning).

Hjørtnæs (S):

Jeg vil gerne takke miljøministeren for den beklagelse, som ministeren kom med, og så vil

jeg tilføje, at jeg ikke kan gå ind i en argumentation med hensyn til det miljøteknisk forsvarlige, for det kan godt være, at det er rigtigt, hvad ministeren siger, at det miljøteknisk kan være forsvarligt, men det, der er min bekymring, er også nogle almindelige erfaringer, vi har med den nuværende regering, som ministeren nu er blevet medlem af. Handler dette i virkeligheden om for regeringen – det er jo ikke miljøministeren, der drøfter disse ting, det er indenrigsministeren – hvad der er miljøteknisk forsvarligt? Handler det i virkeligheden ikke om, at man vil sige til kommunerne, at nu har I sparet så og så meget på jeres miljøinvesteringer, og det vil vi så gerne tage i bloktilskuddene?

Jeg er nemlig alvorligt bange for, at det, der bliver det samlede resultat af den politik, som miljøministeren nu skal være med til at lægge navn til, bliver, at man rent faktisk ikke får den aktivitet på området, som vi skulle have. Hvis kommunerne ikke engang får besparelsen, ikke engang får fornøjelsen af den, men regeringen vil tage hele fornøjelsen og hele besparelsen i den sidste ende, så går det til sidst ud over miljøet, og så kommer det alligevel til til sidst også at skulle interessere miljøministeren.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg nævnte tidligere i debatten, at hvis man skulle forstå den prioriteringsplansudskydelse, som miljøministeren har tilsluttet sig, måtte den have den mening, at den skulle virke styrende på kommunernes økonomi.

Så siger miljøministeren, at ministeren ønsker sandelig ikke at dirigere med kommunerne, hvis de gør noget, der teknisk og økonomisk set er sund fornuft. Nej, men hvad er teknisk og økonomisk sund fornuft? Ifølge det, ministeren har sagt, er det teknisk og økonomisk sund fornuft at følge regeringens krav om udskydelse af investeringerne.

Hvis kommunerne så altså – sådan må vi vel slutte – foretager disse investeringer inden for den gamle tidsramme, er det så således, når Indenrigsministeriet får disse investeringsoversigter ind, at Indenrigsministeriet med miljøministerens fulde billigelse vil bremse investeringerne for at sikre, at udskydelsen til 1994 har mening?

Det må ministeren kunne svare på nu. Vil miljøministeren gå over til indenrigsministeren

[Leif Hermann]

og sige: Disse skrækkelige karle er nu i gang med at opfylde målsætningerne i overensstemmelse med det, deres miljøudvalgsformænd har sagt, og i overensstemmelse med det, deres landsformand har udtalt?

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

Jamen hr. Leif Hermann, hvis og hvis og hvis. Kommunerne kan ikke nå at foretage investeringerne, så kommunerne siger ikke, at de vil foretage alle disse investeringer inden 1992, for det har vi jo set af den opgørelse, Miljøstyrelsen har foretaget, og som jeg netop har redegjort for. Det er ikke muligt at nå det inden 1992, og derfor kommer kommunerne ikke og siger, at de gerne vil nå det inden 1992.

Til hr. Leif Hermann vil jeg sige, at det handler altså om, hvad der er miljøteknisk forsvarligt. Det er det, der er udgangspunktet. Så siger hr. Hjortnæs, at kommunerne får ikke fornøjelsen af det, hvis der eventuelt sker en udskydelse, der er miljøteknisk forsvarlig. Jo, det handler om, hvad der er miljøteknisk forsvarligt. Jeg beklager meget, hvis noget, der er miljøteknisk forsvarligt, samtidig betyder, at det skal udskydes i 2 år, men sådan er virkeligheden somme tider, og det synes jeg også man er nødt til at indrette sig en anelse efter, i hvert fald lejlighedsvis.

Til spørgsmålet om kommunerne får fornøjelsen eller ej, vil jeg egentlig sige, at det er faktisk borgerne, der får lidt lavere udgifter i starten, fordi dette skal jo være brugerfinansieret.

Hermed sluttede forhandlingen.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg skal udsætte afstemningerne om de fremsatte forslag om motiveret dagsorden til i morgen, torsdag den 23. juni.

Skriftligt besvarede spørgsmål:

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Fra de pågældende ministre er modtaget skriftlige besvarelser af spørgsmål stillet af følgende medlemmer af Folketinget:

Carsten Andersen: spm. nr. S 1

Jytte Andersen: spm. nr. S 3-8

Behnke: spm. nr. S 9-13, 15 og 25-28

Leif Hermann: spm. nr. S 17

Knud Lind: spm. nr. S 18 og 19

Jes Lunde: spm. nr. S 20

Poulsgaard: spm. nr. S 22

Tommy Dinesen: spm. nr. S 23

Kofod-Svendsen: spm. nr. S 24 og 57

Duetoft: spm. nr. S 29

Riishøj: spm. nr. S 31, 34 og 35

Helge Mortensen: spm. nr. S 32

Inger Stilling Pedersen: spm. nr. S 41

Gert Petersen: spm. nr. S 43

Stillinger: spm. nr. S 44

Spm. nr. S 1

Til *finansministeren* (30/5 88) af:

Carsten Andersen (SF):

»Efter hvilke retsregler og lovbestemmelser tilbageholdes samordningsfradraget for pensionister, som ikke er statstjenestemandspensionister, og hvem tilfalder provenuet af samordningsfradraget fra ikkestatstjenestemandspensionister?«

Svar (14/6 88):

Finansministeren (Palle Simonsen):

Ud over tjenestemænd i staten omfatter lov nr. 292 af 18. juni 1969 og senere om tjenestemandspension med senere ændringer tjenestemænd i folkeskolen og folkekirken. Udgiften til pension inden for disse områder afholdes af statskassen, jf. finansloven § 26. Udgifterne for disse områder svarer til de faktisk udbetalte pensioner, dvs. pensionerne reduceret med samordningsfradraget.

En række andre personalegrupper i den offentlige sektor er omfattet af pensionsregler af principielt samme indhold som tjenestemandspensionsloven.

Det drejer sig om følgende:

- 1) Det statslige pensionsområde med pensionsudgifter på finansloven § 26:
  - tjenestemandslignende ansatte med statspensionsordninger (f.eks. pensionsordningen af 1976)
  - tjenestemandslignende ansatte omfattet af statsstøttede pensionsordninger (f.eks. Pensionskassen for Højskoler, Landbrugsskoler og Husholdningsskoler m.v.)
  - tjenestemænd ved Grønlands hjemmestyre og i de grønlandske kommuner
  - tjenestemænd ved privatbanerne

[Finansministeren]

- ansatte i forsvaret omfattet af civilarbejderloven
- visse fastansatte håndværkere m.v. ved DSB

2) Det kommunale område:

- primærkommunale tjenestemænd
- amtskommunale tjenestemænd
- budgetmæssigt fastansatte i visse kommuner
- tjenestemænd ved fælleskommunale virksomheder og kommunale sammenslutninger m.v.

3) Øvrige tjenestemandspensionsområder:

- tjenestemænd i telefonselskaberne
- tjenestemænd ved Danmarks Radio

Yderligere anvendes de samme pensionsprincipper over for ministre, borgmestre og folketingsmedlemmer, og ansatte i Nordisk Ministerråds Sekretariat i København har ret til at blive behandlet efter disse regler, hvis ikke andet er aftalt.

Reglerne om samordningsfradrag for pensionister inden for de nævnte grupper er fastsat i de enkelte pensionsordningers vedtægter eller regulativer, idet dog følgende gruppers ret til pension efter regler svarende til tjenestemandspensionsloven er fastsat ved lov:

- tjenestemænd ved Grønlands hjemmestyre (landstingslov nr. 9 af 25. oktober 1979 om lønnings- og pensionsforhold m.v. for tjenestemænd ansat under Grønlands hjemmestyre og landstingslov nr. 20 af 17. december 1985 om lønnings- og pensionsforhold m.v. for tjenestemænd ansat under Grønlands hjemmestyre i Danmark)
- civilt personel i forsvaret (lov nr. 82 af 12. marts 1970 og senere om pensionering af civilt personel m.v. i forsvaret)
- visse fastansatte håndværkere m.v. ved DSB (lønnings- og klassificeringsloven af 1969)
- ministre (lov nr. 194 af 5. juni 1959 og senere om vederlag og pension m.v. for ministre)
- folketingsmedlemmer (lov nr. 271 af 13. maj 1987 om valg til Folketinget)

Reglerne for borgmestre findes i Indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 696 af 20. december 1984.

Tilbageholdelsen af samordningsfradrag medfører, at den reelle udgift til pensioner reduceres svarende til fradraget. Provenuet kan siges at tilkomme den pensionsudbetalende myndighed.

Spm. nr. S 3

Til trafik- og kommunikationsministeren (3/6 88) af:

Jytte Andersen (S):

»Vil ministeren redegøre for, hvordan de statslige tilskud til faste priser og ekskl. ekstraordinære tilskud til nye S-tog til Hovedstadsområdet's Trafikselskab har udviklet sig i årene 1983–1988?«

Begrundelse

Igennem de seneste 5 år har regeringen forringet Hovedstadsrådets muligheder for at fastholde et forsvarligt serviceniveau for hovedstadsrådets befolkning, dels igennem reduktion i de direkte tilskud til Hovedstadsrådets Trafikselskab, dels igennem reduktion af bloktilskud og omlægninger af de mellemkommunale udligningsordninger og gennem strafefgift og pålagte skatteløfter. For HT er udviklingen katastrofal, og de nødvendige driftstilpasninger vil betyde serviceforringelse som følge af nedlæggelse af ruter og længere gangafstande, som vil påvirke både arbejdspladstrafikken og betjening af plejehjem og pensionistboliger i det københavnske område. De beskæftigelsesmæssige konsekvenser vil betyde mindst 350 færre arbejdspladser. Alene i København reduceres bustrafikken med ca. 25 pct., hvilket betyder en dårligere service og en stigning i den individuelle trafik.

Svar (16/6 88):

Trafik- og kommunikationsministeren (H. P. Clausen):

Loven om hovedstadsrådets kollektive personbefordring fra 1977 danner basis for den eksisterende trafikordning i hovedstadsområdet. Et element heri er, at Hovedstadsrådet oppebærer alle indtægter og afholder alle udgifter vedrørende S-togene. Med det formål at gøre denne ordning byrdefordelmæssigt neutral i forhold til tidligere, hvor staten (DSB) varetog S-togsdriften, yder staten en årlig drifts- og anlægskompensation til Hovedstadsrådet. Kompensationsbeløbet blev oprindeligt reguleret på grundlag af udviklingen i bruttofaktorindkomsten, men reguleringen er siden ændret og fastsættes nu på de årlige finanslove.

Kompensationsydelsen har siden 1983 udviklet sig således i faste 1987-priser:

[Trafik- og kommunikationsministeren]

1983:	573 mio. kr.
1984:	566 mio. kr.
1985:	543 mio. kr.
1986:	528 mio. kr.
1987:	539 mio. kr.
1988:	526 mio. kr.

Spm. nr. S 4

Til trafik- og kommunikationsministeren (3/6 88) af:

Jytte Andersen (S):

»Vil ministeren vurdere og kommentere de trafik-, miljø-, social- og beskæftigelsesmæssige konsekvenser, såfremt HT's budgetunderskud på 258 mio. kr. for 1989 skal tilvejebringes igennem de af HT påtænkte driftstilpasninger?«

Begrundelse

Der henvises til begrundelsen for spm. nr. S 3.

Svar (16/6 88):

Trafik- og kommunikationsministeren (H. P. Clausen):

Hovedstadsrådet har over for mig oplyst følgende:

»Vedrørende de trafikmæssige konsekvenser af de driftstilpasninger, der indgår i budgetforslag 1989, kan det oplyses:

Pr. 28.5.1989 tages en ny S-togskøreplan i brug, hvori blandt andet indgår elektrificering af strækningen Ballerup-Frederikssund.

Den nye S-togskøreplan medfører, at kørselsmængden målt i togkilometer på S-banen forøges med 18 pct. pr. år.

I 1989 opnås kun en del af denne stigning, således at togdriften under ét i 1989 forøges med knap 6 pct.

I løbet af 1989 iværksættes en række tilpasninger af busdriften, således at den samlede virkning i 1989 bliver en reduktion på godt 6 pct. af busdriften.

Disse driftstilpasninger er opstillet ud fra et eller flere af nedenstående principper:

- Rationaliseringer, der ikke berører publikum.
- Bedre koordinering af bustrafikken i forhold til togene, således at der i så stor udstrækning som muligt opnås bedre korre-

spondancer mellem bus og tog. Dette princip indebærer desuden, at buslinier, der er parallelltløbende med banestrækninger, kan nedlægges.

- På buslinier, der kører med korte intervaller - typisk i byområder - forlænges intervallerne, hvor dette er kapacitetsmæssigt forsvarligt.
- I aften- og weekendtimerne, der almindeligvis har lave passagertal, indstilles driften helt, hvis der samme sted eller i nærheden er alternative linier. Denne kategori af driftstilpasninger gennemføres under hensyntagen til ønsket om bevarelse af korrespondancer mellem tilbageværende buslinier for at sikre kortest mulige skiftetider mellem disse.
- Driftstilpasningerne gennemføres på en sådan måde, at der - så vidt muligt - er ens trafikudbud i regionen, vurderet ud fra en geografisk og en kapacitetsmæssig synsvinkel.
- Bolig-arbejdssted-trafikken er så vidt muligt søgt opretholdt.

Vedrørende de beskæftigelsesmæssige konsekvenser af budgetforslag 1989 kan det oplyses:

I budgetforslaget indgår både rationaliseringsforanstaltninger og driftsreduktioner.

Rationaliseringsforanstaltningerne medfører, at personalebehovet nedsættes med 25 chauffører og 70 på værkstederne.

Driftstilpasningerne medfører, at personalebehovet nedsættes med yderligere 425 chauffører og 30 på værkstederne.

Da tilpasningen skal foretages i forbindelse med naturlig afgang, vil disse tilpasninger på værkstedssiden dog ikke kunne foretages fuldt ud i 1989.

For så vidt angår chaufførstillingerne bliver der hos HT med den følgende personaleomsætning næppe problemer med at gennemføre tilpasningerne ved naturlig afgang.

Indtil videre regnes med, at de personalemæssige tilpasninger omfatter ca. 550 HT-stillinger, heraf ca. 450 chauffører fordelt med ca. 420 HT-chauffører (11 pct. af styrken) og 30 entreprenørchauffører (6 pct. af styrken). De resterende ca. 100 stillinger vedrører fortrinsvis personale på værkstederne (16 pct. af styrken). Arbejdstidsforkortelsen pr. 1.9.1988 m.v. betyder dog et skønnet merbehov på ca. 85 chauffører, hvorved det berørte antal stillinger reduceres til godt 450.«

[Trafik- og kommunikationsministeren]

Disse forslag om ændring af driftsomfanget er, som det fremgår, Hovedstadsrådets, der har det fulde ansvar for den lokale og regionale kollektive trafik i hovedstadsområdet.

Jeg har ikke grundlag for at vurdere de konkrete forslag, men jeg forventer at få en samlet fremstilling og vurdering af forholdene om trafiktilrettelæggelsen i hovedstadsområdet inden for den nærmeste fremtid, når det udvalg om hovedstadsrådets trafik, som den tidligere trafikminister har nedsat, afslutter sit arbejde.

Spm. nr. S 5

Til trafik- og kommunikationsministeren (3/6 88) af:

Jytte Andersen (S):

»Vil ministeren redegøre for, hvilke økonomiske konsekvenser Folketingets beslutning om forbedring af handicaptransport har medført for HT, samt de økonomiske konsekvenser af et øget antal pensionistkort som følge af de demografiske ændringer i befolkningssammensætningen i hovedstadsområdet?«

Begrundelse

Der henvises til begrundelsen for spm. nr. S 3.

Svar (16/6 88):

Trafik- og kommunikationsministeren (H. P. Clausen):

Den transportordning for handicappede, som HT varetager, har Hovedstadsrådet besluttet at iværksætte på eget initiativ, og der er ikke fra statsligt hold taget beslutning om at ændre grundlaget for denne ordning, der i 1987 gav HT udgifter på 46 mio. kr. og indtægter på ca. 3 mio. kr.

For så vidt angår pensionistkortene har Hovedstadsrådet oplyst følgende:

»Nedenstående er vist antal solgte pensionistkort samt indtægterne heraf 1979-1988.

År	Antal solgte pensionistkort (1000)	Indtægt fra pensionistkort (mio. kr.)
1979	460	34,9
1980	485	38,5
1981	505	47,3
1982	535	54,4
1983	550	67,5

1984	525	77,8
1985	540	80,1
1986	540	83,4
1987	545	86,0
1988 ¹⁾	540	90,4

¹⁾ budgettal

Antallet af pensionistkort er fra 1979 til 1987 steget fra 460.000 til 540.000 svarende til ca. 17 pct.

Udstedelse af 540.000 pensionistkort svarer til, at 135.000 pensionister på årsbasis har pensionistkort.

Spørgsmålet vedrørende de økonomiske konsekvenser for HT lader sig ikke umiddelbart besvare.

HT's udgiftsniveau er i høj grad bestemt af driftsomfanget i myldretiderne. Myldretiderne er dimensionerende specielt for busantal, togvogne og anlæg samt i et vist omfang personale.

Pensionistkortene gælder for størstedelen af strækningerne ikke i myldretiderne, hvilket betyder en mindsket belastning af HT's økonomi. Hensigten med indførelsen af pensionistkortordningen var netop at tilskynde pensionisterne til at rejse uden for myldretiderne.

Det kan dog ikke afvises, at rejsende med pensionistkort på andre tidspunkter af døgnet er afgørende for, hvor mange busser der er i drift, og hvor mange chauffører der anvendes. Dette medfører en økonomisk belastning for HT, om end ikke så stor som rejser i myldretiden.

Indtægten fra pensionistkort var i 1979 34,9 mio. kr., svarende til 5,5 pct. af de samlede salgsindtægter. I 1987 udgjorde indtægten fra pensionistkort 86 mio. kr., svarende til 5,6 pct. af de samlede salgsindtægter.

Det skal endvidere nævnes, at prisen på et pensionistkort svarer til ca. 10 pct. af prisen på et almindeligt netkort.«

Spm. nr. S 6

Til trafik- og kommunikationsministeren (3/6 88) af:

Jytte Andersen (S):

»Vil ministeren redegøre for, hvordan brugerbetalingen inden for Hovedstadsrådets Trafikselskab har udviklet sig i perioden 1983-1988?«

[Jytte Andersen]

Begrundelse

Der henvises til begrundelsen for spm. nr. S 3.

Svar (16/6 88):

Trafik- og kommunikationsministeren (H. P. Clausen):

Brugerbetalingsprocenten beregnet som forholdet mellem takstindtægter og samlede udgifter har fra 1983 til 1988 udviklet sig således: 1983: 51 pct. 1984: 52 pct. 1985: 53 pct. 1986: 56 pct. 1987: 53 pct. 1988: 55 pct.

Spm. nr. S 7

Til boligministeren (3/6 88) af:

Jytte Andersen (S):

»Vil ministeren redegøre for, hvor langt fremme det hurtigtarbejdende embedsmandsudvalg vedrørende centraladministrationens udflytning er?«

Begrundelse

Ifølge dagspressen forberedes beslutningen om en hel eller delvis udflytning af centraladministrationen. Med henvisning til, at den københavnske ledighedsprocent er blandt landets højeste og dobbelt så høj som den i Københavns Amt, forekommer det uhensigtsmæssigt med en yderligere udtynding af antallet af arbejdspladser i København, hvor der i forvejen er sket en reduktion med mere end 100.000 i de senere år.

Svar (14/6 88):

Boligministeren (Agnete Laustsen):

Udvalget påbegyndte arbejdet umiddelbart efter nedsættelsen ultimo februar 1988 og skal i henhold til kommissoriet afslutte sit arbejde inden 1. september 1988.

Spm. nr. S 8

Til boligministeren (3/6 88) af:

Jytte Andersen (S):

»Vil ministeren redegøre for indholdet af kommissoriet for det hurtigtarbejdende embedsmandsudvalg vedrørende udflytning af centraladministrationen fra København, herunder om udvalget skal beskæftige sig med beskæftigelsesmæssige og økonomiske konsekvenser for Københavns Kommune?«

Begrundelse

Der henvises til begrundelsen for spm. nr. S 7.

Svar (14/6 88):

Boligministeren (Agnete Laustsen):

Udvalget, der blev nedsat ultimo februar 1988, har følgende kommissorium:

»Udvalget om centraladministrationens lokaliseringsproblemer skal fremkomme med forslag om, hvilke dele af centraladministrationen der bør blive i nærheden af Slotsholmen, og hvilke centraladministrative enheder der kan/bør udflyttes til andre dele af hovedstadsområdet, og i hvilken takt dette skal ske.

Udvalget skal endvidere fremkomme med retningslinier for, hvorledes centraladministrationens lokaleproblemer bør løses, navnlig for, i hvilket omfang staten bør bygge/købe kontor-komplekser eller leje. Udvalget skal herunder foretage en undersøgelse og vurdering af fordele og ulemper ved, at centraladministrationens forbrug af lokaler m.v. finansieres ved brugerbevilling.

Ud over en mere hensigtsmæssig lokalisering er sigtet også at opnå langsigtede besparelser, ligesom hensynet til institutionernes effektivitet, funktionsevne og personalets velfærd bør tilgodeses.

Det er tanken, at udvalgets forslag og retningslinier skal danne grundlag for regeringens fremtidige lokalepolitik for centraladministrationen.

Udvalget sammensættes med repræsentation for Statsministeriet, Finansministeriet (Budgetdepartementet og Administrations- og Personaledepartementet), Miljøministeriet (Planstyrelsen) og Boligministeriet.

Direktør Jørgen Skov, Boligministeriets Ejendomsdirektorat, er anmodet om at fungere som formand for udvalget. Sekretariatsforretningerne vil blive varetaget af Boligministeriets Ejendomsdirektorat.

[Bolligministeren]

Udvalget vil have mulighed for til brug for sine overvejelser at søge bistand hos private rådgivende firmaer.

Udvalget skal kunne afslutte sit arbejde inden 1. september 1988.«

Som det fremgår af kommissoriet, skal udvalget ikke beskæftige sig med de beskæftigelsesmæssige og økonomiske konsekvenser for Københavns Kommune af udflytningen af dele af centraladministrationen.

Spm. nr. S 9

Til *justitsministeren* (6/6 88) af:

Behnke (FP):

»Er det korrekt som påstået af Jesper Langballe, at der er lagt låg over al kriminalstatistik i forbindelse med indvandrere?«

Begrundelse

I en tv-anmeldelse i Morgenavisen Jyllands-Posten fra den 16. maj 1988 udtaler Jesper Langballe: »... blandt andet med det låg, der er lagt over al kriminalstatistik i forbindelse med indvandrere...«.

Spørgeren vil gerne vide, om Jesper Langballe har ret i den påstand. Ministeren bedes i samme omgang oplyse, hvor det er muligt at få en samlet oversigt over, hvilke straffelovsovertrædelser de flygtninge, Danmark har modtaget siden januar 1984, har begået.

Svar (14/6 88):

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Rigspolitechefen har i anledning af det stillede spørgsmål over for Justitsministeriet oplyst, at de eksisterende kriminalstatistikker opdeles efter bl.a. forbrydelsens art og gerningsmandens alder.

Der føres ikke statistik over gerningsmandens personlige forhold, herunder om den pågældende er indvandret til Danmark.

Spm. nr. S 10

Til *socialministeren* (6/6 88) af:

Behnke (FP):

»Kan ministeren bekræfte de påstande om tvangsfjernelser af børn og embedsmisbrug, som fremsættes af Jesper Langballe?«

Begrundelse

I Morgenavisen Jyllands-Posten fra den 2. juni 1988 har Jesper Langballe en artikel, hvori han opremser forholdene omkring tvangsfjernelser af børn i Københavns Kommune. Det påstås, at formanden for Københavns socialforvaltnings Børne- og Ungdomsnævn, Leif Devald, har fået adskillige næser for ukorrekt embedsførelse. Det følges op af en beskrivelse af, hvorledes en dreng blev tvangsanbragt på en institution, der er uegnet til menneskebolig.

Ministeren bedes meget overbevisende be- eller afkræfte de voldsomme påstande om behandlingen af tvangsfjernelser i København. Spørgeren er således ikke tilfreds med, at ministeren indhenter en udtalelse fra Københavns Kommune, eftersom det på forhånd er givet, hvorledes kommunen vil besvare spørgsmålet.

Svar (14/6 88):

Socialministeren (Aase Olesen):

Det fremgår af begrundelsen for spørgsmålet, at sognepræst Jesper Langballe i en artikel i Jyllands-Posten den 2. juni 1988 har kritiseret forholdene i forbindelse med reglerne om hjælpeforanstaltninger uden samtykke (»tvangsfjernelser«) over for børn i Københavns Kommune.

I artiklen nævnes bl.a. to konkrete tilfælde af anbringelse af børn uden for hjemmet, dels en 11-årig pige, dels en 14-årig dreng.

I artiklen gives også udtryk for utilfredshed med bistandslovens regler på dette område.

Det kan være rimeligt først at oplyse lidt om de regler, der gælder på området.

Bistandslovens regler om anbringelse af børn uden for hjemmet omfatter dels reglerne i afsnit II, hvor anbringelsen sker i forståelse med hjemmet, dels reglerne i afsnit VIII, hvor anbringelsen sker uden samtykke fra forældrene.

Ifølge de gældende regler i afsnit VIII kan et barn kun anbringes uden for hjemmet, hvis det er absolut påkrævet af hensyn til barnets velfærd. Vurderingen af, om denne betingelse er opfyldt, påhviler det sociale udvalg, som kun kan træffe afgørelsen, hvis 2/3 af socialudvalgets medlemmer stemmer for. Det kræves endvidere, at der i mødet skal deltage byretsdommeren i retskredsen samt en pædagogisk-psykologisk konsulent. Det påhviler dommeren at

[Socialministeren]

lede mødet og at påse, at sagen er tilstrækkeligt oplyst.

For Københavns vedkommende træffes afgørelserne af Københavns Børne- og Ungdomsnævn efter reglerne i en vedtægt, der er godkendt af socialministeren.

Hvis anbringelsen ønskes opretholdt ud over 1 år, kræver dette fornyet behandling i socialudvalget.

Der er endvidere i 1982, da der blev gennemført en række ændringer i reglerne i afsnit VIII, indført en regel om, at forældremyndighedens indehaver skal have tilbud om advokatbistand og skal gøres bekendt med retten til aktindsigt.

Der er også fastsat bestemmelser om, at der først kan træffes afgørelse, når forældremyndighedens indehaver, værgeren, barnet, advokaten og en eventuel bisidder har haft adgang til at udtale sig.

Når det sociale udvalg ikke kan holde møde, kan foranstaltninger, som af hensyn til barnets velfærd ikke kan opsættes, iværksættes foreløbigt af formanden eller næstformanden. Forældremyndighedens indehaver skal inden 24 timer have skriftlig meddelelse om baggrunden for afgørelsen og om retten til aktindsigt, ligesom der skal gives tilbud om advokatbistand.

En foreløbig afgørelse skal senest inden 7 dage forelægges det sociale udvalg til godkendelse og skal derefter inden 1 måned forelægges udvalget på ny til endelig afgørelse.

En afgørelse om anbringelse af et barn uden for hjemmet efter afsnit VIII kan indbringes for Den Sociale Ankestyrelse, og ankestyrelsens afgørelse kan i givet fald indbringes for Landsretten. Landsrettens afgørelse kan undtagelsesvis indbringes for Højesteret.

Til støtte for socialudvalgene i deres arbejde med sager efter bistandslovens afsnit VIII har Socialministeriet i 1982 udsendt et cirkulære, hvori man har understreget, at en afgørelse mod forældrenes ønske altid vil have karakter af den sidste mulige løsning. Det er derfor vigtigt, at der først har været sat ind med massiv rådgivning og vejledning, bl.a. vedrørende andre tænkelige hjælpemuligheder.

Der foreligger ikke i Socialministeriet oplysninger om, at Københavns Kommune ikke skulle overholde de gældende regler på dette område.

For så vidt angår de nævnte to konkrete sager om anbringelse af børn uden for hjemmet er

det over for ministeriet oplyst, at sagen om den 11-årige pige har været forelagt børne- og ungdomsnævnet 6 gange i tiden juni 1979 – oktober 1982. Herefter har sagen været forelagt nævnet i 1986 og 1987. Nævnets afgørelse fra januar 1987 er tiltrådt af Ankestyrelsen i marts 1987 samt stadfæstet i Østre Landsret i august 1987. Nævnet har herefter i overensstemmelse med lovgivningen behandlet sagen på ny i januar 1988. Med hensyn til sagen om den 14-årige dreng er det oplyst, at denne oprindelig var frivilligt anbragt efter aftale med forældremyndighedens indehaver, der dog i begyndelsen af 1987 hjemtog drengen fra »Satelitten«.

Herefter traf børne- og ungdomsnævnet beslutning i sagen i juli 1987, en beslutning, der senere er tiltrådt af Ankestyrelsen og senest (2. marts) ved dom stadfæstet i landsretten.

Drengen blev efter børne- og ungdomsnævnets beslutning genanbragt på »Satelitten«, der er et familieplejeforhold sorterende under Børne- og Ungdomspensionen i Tølløse. Drengen var på aftalt hjemmebesøg i midten af marts måned, men vendte ikke tilbage som aftalt den 20. marts og har siden været holdt skjult. Det er endvidere oplyst, at embedslægen den 22. oktober 1987 meddelte, at de bygningsmæssige forhold måtte vurderes som aldeles uegnede til den konstaterede anvendelse.

Ved en fornyet besigtigelse af forholdene den 21. januar 1988 kunne embedslægen konstatere, at der var foretaget en gennemgribende indvendig istandsættelse af stueetage og 1. sal samt foretaget udskiftning af møbler. Endvidere var drikkevandsforsyningen renoveret og køkken og badeværelse istandsat og rengjort. Embedslægen fandt herefter, at ejendommen kunne anvendes som opholdssted for indtil 4 børn, og han havde ikke indvendinger imod, at de 4 børn, der midlertidigt var anbragt andetsteds, flyttede tilbage til ejendommen.

Således som det foreligger oplyst af mig, er der således overhovedet intet grundlag for at bekræfte de nævnte påstande.

Spm. nr. S 11

Til *socialministeren* (6/6 88) af:

Behnke (FP):

»Er det normalt, at flygtninge/fremmedarbejdere kan få kørekort og bil betalt af socialforvaltningen, når de er bistandsmodtagere?«

[Behnke]

Begrundelse

I Viby ved Århus modtager en fremmed familie (personer uden dansk indfødsret) 6.900 kr. om måneden i bistandshjælp. Dertil modtager de 4.400 kr. fra socialforvaltningen til huslejebetaling. Og endelig har familien fået bil og kørekort betalt af socialforvaltningen.

Spørgeren vil gerne vide, om det er normal praksis, at de offentlige kasser betaler for bil og kørekort til bistandsmodtagere uden dansk indfødsret.

Svar (14/6 88):

Socialministeren (Aase Olesen):

Socialministeriet har på baggrund af begrundelsen for spørgsmålet indhentet følgende udtalelse fra Århus Kommunes Social- og Sundhedsforvaltning:

»Efter reglerne i bistandsloven kan der alene ydes hjælp til anskaffelse af bil gennem amtets revaliderings- og pensionsnævn, enten som hjælpemiddel i forbindelse med handicap (bistandslovens § 58) eller som led i etablering som selvstændig erhvervsdrivende (bistandslovens § 42).

Generelt set er det sjældent, der ydes hjælp til anskaffelse af bil, idet kriterierne for ydelse af sådan hjælp er stramme og kun opfyldes af få.

Efter bistandslovens § 42 kan der betales for opnåelse af kørekort, men kun som led i en konkret erhvervsplan, når pågældende opfylder betingelserne for at modtage revalideringsstøtte og har brug for kørekort for at opnå arbejde. Efter bistandsloven anlægges der samme vurderinger angående herboende udlændinges behov for hjælp som angående danskeres behov for hjælp i en tilsvarende situation.

Uanset at der yderst sjældent ydes hjælp til bil, har man ikke i forvaltningen kunnet identificere den omtalte sag på baggrund af de foreliggende oplysninger.

Konkluderende kan det således oplyses, at det hverken for danskere/flygtninge eller fremmedarbejdere er normalt at få bil eller kørekort betalt af socialforvaltningen. Bil ydes kun i helt specielle situationer, medens kørekort ydes noget oftere, men kun når dette efter en konkret vurdering ventes at føre til selvforsørgelse.«

Jeg kan henholde mig til denne udtalelse.

Spm. nr. S 12

Til *indenrigsministeren* (6/6 88) af:

Behnke (FP):

»Kan ministeren oplyse, hvor mange personer der de sidste 10 år har opnået dansk indfødsret, og som før meddelelsen af indfødsret ved dansk domstol er blevet dømt for et eller flere af følgende forhold: uagtsomt manddrab, manddrab, voldtægt, voldtægt med døden til følge, legemsbeskadigelse, grov legemsbeskadigelse, overfald på sagesløse, vold, grov vold og narkotikahandel?«

Begrundelse

I den løbende debat om flygtninge, fremmedarbejdere osv. er spørgsmålet om, hvem vi egentlig bevilger dansk indfødsret, også aktuelt.

Da der ikke tidligere har været stillet spørgsmål ved ansøgenes fortid, vil spørgeren gerne have oplyst, hvor mange af de personer, som Folketinget de sidste 10 år har bevilget dansk indfødsret, der tidligere er blevet dømt for en eller flere forbrydelser.

Svar (14/6 88):

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Indenrigsministeriet har gennem de sidste 10 år i forbindelse med behandlingen af de 3 årlige forslag til lov om indfødsrets meddelelse sendt Indfødsretsudvalget en specificeret liste over de straffe, som de enkelte ansøgere eventuelt måtte være idømt her i landet. Oplysningerne til udvalget har været baseret på fuldstændige udskrifter fra Det Centrale Kriminalregister, og listen er udarbejdet efter retningslinier fastsat af Indfødsretsudvalget.

Indfødsretsudvalget har således i alle tilfælde været orienteret om ansøgenes kriminelle forhold, før det har taget endelig stilling til lovforslagens gennemførelse.

I øvrigt er der i et nært samarbejde mellem Indfødsretsudvalget og Indenrigsministeriet udarbejdet retningslinier for, i hvilket omfang kriminelle handlinger bør være til hinder for opnåelse af dansk statsborgerskab, jf. Indenrigsministeriets cirkulære af 1. juni 1983. Det fremgår bl.a. heraf, at fængselsstraffe på 1 år og derover er til hinder for opnåelse af dansk statsborgerskab i mindst 10 år.

[Indenrigsministeren]

Indenrigsministeriet ligger ikke inde med oversigter over, hvor mange personer der – før de blev danske statsborgere – er dømt for de handlinger, som spørgeren nævner.

Spm. nr. S 13

Til *skatteministeren* (6/6 88) af:

Behnke (FP):

»Hvilken begrundelse er der for, at slutopgørelserne for 1987 er behæftet med forholdsvis mange fejl?«

Begrundelse

Store revisionsfirmaer må i denne tid udsende breve til deres kunder med følgende ordlyd:

»Årsopgørelse for 1987. De lokale ligningsmyndigheder har nu påbegyndt udsendelsen af årsopgørelser for året 1987. Vi har haft lejlighed til at kontrollere en del af de udsendte årsopgørelser. I forbindelse hermed har vi konstateret, at en stor del af årsopgørelserne er fejlbehæftede . . .«.

Konsekvensen er, at kunderne også er nødt til at betale for at få deres slutopgørelse behandlet af revisionsfirmaer, hvilket alene kan tilskrives fejl begået af skattemyndighederne. Meget værre er det, at mange skatteydere ikke har revisor til at hjælpe med at kontrollere skattevæsenet. De har ingen mulighed for at vide, om de er blevet snydt!

Spørgeren vil derfor gerne have oplyst, hvorfor slutopgørelserne for 1987 er behæftet med mange fejl.

Svar (14/6 88):

Skatteministeren (Fogh Rasmussen):

I begrundelsen for spørgsmålet henvises der til, at revisionsfirmaer har udsendt breve til deres kunder om, at en stor del af årsopgørelserne er fejlbehæftede. Det anføres, at kunderne som følge heraf også er nødt til at betale revisionsfirmaerne for at få undersøgt deres årsopgørelser, samt at skatteydere uden revisor ikke har mulighed for at kontrollere opgørelserne.

Statsskattedirektoratet har oplyst, at der endnu ikke er udsendt årsopgørelser til erhvervsdrivende. Det stillede spørgsmål må derfor alene antages at vedrøre årsopgørelserne til lønmodtagere, pensionister m.fl.

Efter de foreliggende oplysninger er fejlprocenten i forbindelse med de udsendte årsopgørelser for 1987 ikke væsentlig højere end tidligere.

Statsskattedirektoratet har den 1. juni 1988 indhentet oplysninger om omfanget af konstaterede fejl blandt de udsendte årsopgørelser i 6 større kommuner med i alt 983.000 skatteydere. På det nævnte tidspunkt var der udsendt i alt 770.000 årsopgørelser. Blandt disse var der på grundlag af henvendelser m.v. konstateret i alt ca. 25.550 årsopgørelser med fejl. Dette svarer til en fejlprocent på ca. 3,3, hvilket ikke er meget højere end året før.

Hovedårsagen til fejlene er bl.a. misforståelser omkring anvendelsen af de gule felter på selvangivelsen.

De gule felter kan f.eks. ikke benyttes i de tilfælde, hvor skatteyderen har købt eller solgt fast ejendom, optaget lån eller tegnet kapitalpension omkring årsskiftet.

Realkreditinstitutterne har meddelt deres låntagere, at de i disse situationer ikke kan bruge de gule felter. Dette fremgår også af selvangivelsesvejledningen.

Der er ikke konstateret edb-fejl eller lignende af betydning blandt de udsendte årsopgørelser, og eventuelle fejl vil derfor knytte sig til fastsættelsen af de enkelte indkomster og fradrag, herunder beløbene i de gule felter på selvangivelsen. Fejlene kan derfor findes ved en kontrol af, om indkomsterne og fradragene i årsopgørelsen er angivet med de korrekte beløb.

I øvrigt bør fejlprocenten, der som nævnt ikke er væsentlig højere end tidligere, bedømmes på baggrund af de væsentlige omlægninger, der er sket i forbindelse med skattereformen og renteaftigten.

Spm. nr. S 15

Til *skatteministeren* (6/6 88) af:

Behnke (FP):

»Hvad er formålet med pengeinstitutters og realkreditinstitutters indberetningspligt til skattevæsenet, når skattevæsenet alligevel ikke benytter oplysningerne?«

Begrundelse

I en konkret sag fra Århus var sagsforløbet følgende:

[Behnke]

Skatteyderen udfylder sin selvangivelse og får i den forbindelse anført et for lavt beløb i rubrikken for renteudgifter til realkreditlån (et gult felt). Det oplyses på selvangivelsen, at skattevæsenet ligger inde med oplysningerne for de gule felter. Det er de oplysninger, som penge- og realkreditinstitutter sender ind til skattevæsenet. Skatteyderen får en slutopgørelse tilbage med krav om betaling af restskat. Ved henvendelse på skattekontoret opklares det, at fejlen skyldes det alt for lave beløb i renteudgifter til realkreditlån. Skatteyderen beder om at få det rettet. Skattemedarbejderen oplyser, at skatteyderen skal indsende behørig dokumentation samt rettelser til selvangivelsen, hvorefter sagen vil blive taget op.

Når skattevæsenet har fået oplysningerne til de gule felter indberettet fra ekstern side, hvad bruges disse oplysninger så til, når der ved slutopgørelsen bruges skatteyderens oplysninger? Og efterfølgende må skatteyderen fremskaffe dokumentation fra realkreditinstitut osv. for at få medhold.

Spørgeren vil gerne vide, hvilket formål det har, at penge- og realkreditinstitutterne skal have besvær med at indberette til skattevæsenet, når oplysningerne ikke bruges af skattevæsenet i det daglige arbejde.

Svar (15/6 88):

Skatteministeren (Fogh Rasmussen):

I henhold til skattekontrollovens § 8 P skal pengeinstitutter og realkreditinstitutter indberette oplysninger om renter af udlån. Formålet med skattekontrollovens indberetningspligt er at forenkle selvangivelsen, således at et stort antal skatteydere har mulighed for at bruge erklæringsordningen. Desuden forenkles ligningsarbejdet for skattemyndighederne.

Spørgeren er i sin begrundelse inde på det problem, der opstår, når skatteyderen udfylder de gule felter på selvangivelsen og der viser sig at være forskel mellem det indberettede og det selvangivne rentefradrag.

Hvis skatteyderen har udfyldt de gule felter med et mindre rentebeløb, end skattemyndighederne har modtaget indberetning om, anvender skattemyndighederne normalt de selvangivne beløb ved skatteansættelsen. Det skyldes, at det kan være det korrekte fradrag, skatteyderen har selvangivet. Skatteyderen kan f.eks. hæfte for låneforholdet sammen med andre,

uden at det fremgår af oplysningerne fra de indberetningspligtige. Den indberettede renteudgift skal i disse tilfælde deles mellem flere skatteydere.

Der kan dog også være tale om, at skatteyderen har udfyldt selvangivelsen forkert eller misforstået erklæringsordningen. Med henblik på at sikre, at skatteyderne i disse tilfælde får de rentefradrag, de har krav på, udsøger Statsskatteinspektøret efterfølgende de skatteydere, der har selvangivet et mindre rentefradrag, end der er indberettet. De kommunale ligningsmyndigheder undersøger herefter, om der er selvangivet for lille renteudgift. Selvangivelsen bliver dog kun udsøgt, hvis afstanden mellem det selvangivne og det indberettede er over en vis bagatelgrænse.

Hvis skatteyderen har selvangivet et større rentebeløb, end skattemyndighederne har fået indberetning om, tager skattemyndighederne udgangspunkt i det indberettede beløb ved ligningen, da formålet med indberetningen jo bl.a. er at hindre skatteunddragelse. I forbindelse med årsopgørelsen gør man imidlertid skatteyderen opmærksom på, at skattemyndighederne har ændret fradraget, og skatteyderen har herefter mulighed for at påklage ansættelsen.

Det fremgår af begrundelsen for spørgsmålet, at en skatteyder, der har selvangivet for lav renteudgift til realkreditinstitutter, ved henvendelse til det kommunale skattevæsen er blevet anmodet om at indsende dokumentation for renteudgiften.

Normalt vil sagsbehandleren i kommunen umiddelbart kunne se, hvilke renteudgifter der er indberettet for skatteyderen, således at skatteyderen ikke behøver at indsende dokumentation.

De indberettede oplysninger kan imidlertid ikke umiddelbart anvendes, hvis skatteyderen har købt eller solgt fast ejendom i 1987. Det skyldes, at indberetningen fra realkreditinstituttet til skattemyndighederne ikke er periodiseret.

Realkreditinstitutterne har meddelt deres låntagere, at de i disse situationer ikke kan bruge de gule felter, og det fremgår også af selvangivelsesvejledningen.

I disse tilfælde kan skattemyndighederne ikke finde de korrekte oplysninger om skatteyderens rentefradrag ved hjælp af de indberettede

[Skatteministeren]

oplysninger. Skatteyderen må som følge heraf indsende yderligere dokumentation.

Spm. nr. S 17

Til *justitsministeren* (7/6 88) af:

Leif Hermann (SF):

»Kan ministeren bekræfte, at Århus Politi ikke havde nogen beredskabsplan for branduheld m.v. til brug for indsatsen ved branden på Mataslageret i Brabrand den 5. juni 1988?«

Begrundelse

Ifølge det såkaldte Sevesodirektiv (Rådskdirektiv nr. 82/501 EØF), art. 8, skal personer, der kan blive berørt af større uheld i forbindelse med en industriel aktivitet, på passende måde underrettes om sikkerhedsforanstaltninger og om den adfærd, der bør udvises i tilfælde af uheld.

I forbindelse med branden på Mataslageret i Brabrand udtalte politi og brandfolk, at der ikke fandtes nogen beredskabsplan for ulykkessituationer på virksomheden.

Svar (16/6 88):

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Politimesteren i Århus har i anledning af det stillede spørgsmål oplyst, at det er korrekt, at der ikke er udarbejdet en særlig plan for den politimæssige indsats i en situation som den i spørgsmålet omhandlede.

Politimesteren har i denne forbindelse oplyst, at der efter hans opfattelse – som deles af brandchefen i Århus – ikke er behov for at udarbejde særlige planer for den rutinemæssige indsats ved større brande. Derimod er der naturligvis udarbejdet særlige planer for den politimæssige indsats i forbindelse med egentlige fredstidskatastrofer.

Politimesteren har endvidere oplyst, at Matas' fjernlager – ifølge oplysninger fra Århus brandvæsen – ikke er omfattet af det EF-direktiv, som er nævnt i begrundelsen for spørgsmålet, og som er gennemført ved Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 204 af 1. maj 1984.

Som det fremgår af besvarelsen af spørgsmål nr. S 26 fra medlem af Folketinget Behnke, blev beboerne i det område, hvor den i spørgsmålet omhandlede brand brød ud, imidlertid i overensstemmelse med EF-direktivets anvisninger

på passende måde underrettet om de forholdsregler, de skulle træffe i anledning af branden.

Spm. nr. S 18

Til *justitsministeren* (7/6 88) af:

Knud Lind (FP):

»Hvor mange politifolk er tilskadekommet i 1987–88 under deres arbejde i forbindelse med BZ-demonstrationer, ulovlige husbesættelser samt BZ-overfald på politifolk under deres almindelige polititjenesteforretninger, og hvor store er de materielle ødelæggelser på offentlig og privat ejendom?«

Begrundelse

Fredag den 6. februar 1987 blev to politifolk overfaldet af BZ'ere, da de efter anmeldelse skulle afhente en butikstøv i Brugsen Platanvej/Vesterbrogade i København.

Lørdag den 21. marts 1987 blev en politivogn, som var standset på Vesterbrogade ved Platanvej, angrebet af BZ'ere med kasteskyts, hvorved flere politifolk kom til skade.

Onsdag den 3. juni 1987 foretog BZ'erne en ulovlig husbesættelse af ejendommen Vesterbrogade 124, og under den efterfølgende politiaktion kom 30 politifolk til skade efter at være ramt af diverse kasteskyts.

Fredag den 21. august 1987 blev en patruljevogn prajet af tre unge mennesker, der stod i nærheden af café »Sorte Hest«, Vesterbro, og da politifolkene standsede, blev de overfaldet af de tre unge mennesker, som sammen med tililende BZ'ere ødelagde patruljevognen. Senere kastede de pågældende BZ'ere sten m.v. mod civile fodgængere, cyklister og bilister.

Fredag den 20. maj 1988 kl. 1.30 blev en patruljevogn kaldt til hjørnet af Vesterbrogade og Platanvej i København for at optage en færdselsuheldsrapport. Under denne rutinemæssige opgave blev politiet og parterne i færdselsuheldet pludselig angrebet af BZ'ere, der smadrede samtlige ruder i patruljevognen med kasteskyts.

Svar (20/6 88):

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Politidirektøren i København har i anledning af det stillede spørgsmål over for Justitsministeriet oplyst, at det af indberetninger til

[Justitsministeren]

Københavns Politis personaleafdeling fremgår, at der i 1987 er kommet 44 polititjenestemænd – og i 1988 foreløbig 17 – til skade i forbindelse med BZ-aktioner.

Politidirektøren i København er ikke i besiddelse af oplysninger om det samlede beløb for BZ'ernes materielle ødelæggelser af offentlig og privat ejendom. Politidirektøren har dog oplyst, at BZ'erne i 1987 og 1988 har forvoldt skader på 43 biler tilhørende politiet, Securitas og HT, hvoraf de 10 er beskadiget ved det besatte hus i Baldersgade, 11 ved Mekanisk Musik Museum, der ligeledes er besat, 18 ved den besatte ejendom i Viborggade og 4 ved det såkaldte Ungdomshus ved Jagtvej/Nørrebro Runddel.

Spm. nr. S 19

Til *justitsministeren* (7/6 88) af:

Knud Lind (FP):

»Kan ministeren bekræfte, at der i tidsperioden fra den 21. januar 1688 frem til den 1. januar 1968 har eksisteret et direkte lovforbud mod at vise sig maskeret i Københavns gader, og at dette maskeforbud ikke har været i strid med grundlovens demonstrations- og forsamlingsfrihed, og at afskaffelsen af maskeforbudet i Københavns politivedtægt ikke skete på grund af afgrænsningsvanskeligheder?«

Begrundelse

BZ'ernes maskering har kun ét formål: at de hætteklædte BZ'ere skal kunne undgå genkendelse og strafforfølgning for de forbrydelser, som de i demonstrationsfrihedens navn udøver. Frygten for at blive registreret af politiets kameraer er ubegrundet. Hvis BZ'erne ikke foretager sig noget ulovligt, destrueres optagelserne. Der har i Danmark været nærmest tradition for et maskeforbud, som har været gældende i 280 år. I en forordning af 21. januar 1688 var der et forbud mod at vise sig »maskeret, formummet eller sværtet« i Københavns gader. Dette gamle forbud blev fulgt op i Københavns politivedtægt og var gældende helt frem til den 1. januar 1968.

Danmark bør i lighed med Vesttyskland indføre et maskeforbud i straffeloven eller i de stedlige politivedtægter, således at besiddelse af maske under en demonstration kan straffes med bøde og brug af maske kan straffes med

fængsel i indtil 1 år. Samtidig bør man overveje at indføre skærpede regler vedrørende kollektivt strafansvar for husbesættere og deltagere i ulovlige demonstrationer, som har udartet til opløb og gadeterror, hvis deltagerne er maske-rede eller på anden måde formummede.

Svar (16/6 88):

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Det kan i anledning af det stillede spørgsmål oplyses, at forbudet fra 1688 mod at vise sig maskeret i København ophævedes i forbindelse med gennemførelsen af en ny politivedtægt, der trådte i kraft den 1. januar 1968.

Den tidligere bestemmelse var i den form, hvori den blev medtaget i en politiforordning af 22. oktober 1701, ikke begrundet i retsforfølgningensmæssige hensyn, men alene ud fra nogle hensyn til befolkningens moralopfattelse.

I forbindelse med Københavns Borgerrepræsentations overvejelser vedrørende ændring af politivedtægten anførtes det af det af Borgerrepræsentationen nedsatte udvalg, at det var udvalgets opfattelse, at forbudet mod maskering burde ophæves, da »hensynet til velanstændighed var tilstrækkeligt tilgodeset ved andre bestemmelser i politivedtægten, og da der ikke herudover var behov for forbud, som griber ind i borgernes naturlige ret til frit at vælge egen klædedragt.«

Borgerrepræsentationen tilsluttede sig udvalgets opfattelse, og det fremgår af Borgerrepræsentationens forhandlinger, at man i den forbindelse lagde vægt på hensynet til den enkeltes handlefrihed.

Som jeg tidligere har givet udtryk for, er det min vurdering, at et forbud mod at bære masker med henblik på et lette politiets arbejde med at forfølge forbrydelser begået af BZ'ere vil give anledning til betydelige afgrænsningsvanskeligheder i praksis.

Spm. nr. S 20

Til *økonomiministeren* (7/6 88) af:

Jes Lunde (SF):

»Hvad er ministerens holdning til overvismand Chr. Sørensens forslag om at indføre afgifter på varer, der er produceret på en miljøbelastende måde?«

[Jes Lunde]

Begrundelse

Der henvises til et interview med Chr. Sørensen i Information den 7. juni 1988. I interviewet argumenteres der på bedste vis for, hvordan miljøbetingede afgifter kunne bidrage til, at den økonomiske politik kommer miljøproblemerne i forkøbet.

Svar (16/6 88):

Økonomiministeren (Niels Helveg Petersen):

Af statsministerens tiltrædelseserklæring i Folketinget den 7. juni d.å. fremgår, at regeringens miljøpolitik bygger på det princip, at det er forureneren, der skal betale. En måde at tilvejebringe dette på er at pålægge forurenende produktion afgifter. Andre måder er at stille lovmæssige krav om gennemførelse af miljøforbedrende investeringer, om anvendelse af bestemte produktionsmetoder eller om bestemte egenskaber ved produkterne.

Hvilken metode man konkret vil anvende, vil afhænge af problemstillingen.

Det fremgik samtidig af tiltrædelseserklæringen, at det er regeringens holdning, at princippet om, at forureneren betaler, ikke kan opretholdes fuldt ud i tilfælde, hvor en hurtig miljøindsats medfører omkostninger, som ikke kan bæres af en i øvrigt levedygtig produktion.

Spm. nr. S 22

Til *trafik- og kommunikationsministeren (7/6 88)* af:

Poulsgaard (FP):

»Kan ministeren garantere, at Kanal 2 fremover kan beholde kanal 54 og kanal 60 som faste sendestationer?«

Begrundelse

Spørgeren er bekendt med, at Kanal 2 har været nødt til at ændre kanal, og dette har medført utallige gener for brugerne, som skal indstille på antenner og dekodere.

Svar (14/6 88):

Trafik- og kommunikationsministeren (H. P. Clausen):

Kanal 2's tilladelse er givet i forbindelse med lovændringen fra 1981 som en forsøgsvirksomhed med lokal-tv med begrænset varighed.

Lovens adgang for ministeren til at forlænge visse forsøgstilladelser, indtil tilladelse efter den permanente ordning kan udstedes, udløber i henhold til lovændringen af 23. december 1987 den 30. juni 1988.

Den permanente ordning er fastlagt ved radiolovens kapitel 2 a og bygger på, at tilladelser til lokal tv-virksomhed gives af nævn, som nedsættes af kommunerne enkeltvis eller i fællesskab. De overordnede frekvensmæssige muligheder fastlægges på landsplan af et centralt udvalg nedsat af ministeren under hensyntagen til anerkendte tekniske planlægningskriterier og de gældende internationale frekvensaftaler.

I Storkøbenhavn er det inden for det kommunale samarbejde aftalt, at nævnene i Københavns og Frederiksberg Kommuner i samarbejde giver tilladelse(r) til lokal tv-virksomhed under anvendelse af den ene frekvensmulighed (kanal 23), mens et fællesnævn for kommunerne i Københavns Amt giver tilladelse(r) til anvendelse af den anden frekvensmulighed (kanal 60). De to kanaler vil blive anvist højere sendeeffekt end under forsøgsperioden, og der er således mulighed for 2 separate programmer, begge med dækning af det storkøbenhavnske område.

Jeg har derfor efter den gældende lov ingen mulighed for at sikre, at Kanal 2 kan fortsætte sin virksomhed efter 30. juni 1988, idet tilladelseskompetencen som nævnt helt er overladt til de lokale kommunale nævn.

Det er oplyst over for ministeriet, at en ansøgning fra Kanal 2 for tiden sammen med andre ansøgninger er under behandling i det kommunale nævn for Københavns Amt.

Spm. nr. S 23

Til *trafik- og kommunikationsministeren (8/6 88)* af:

Tommy Dinesen (SF):

»Mener ministeren, at DSB lever op til sikkerheden til søs på færgerne, hvis man nedskærer bemanningen med 7 mand på IC-færgerne?«

Begrundelse

Det må anses for groft uforsvarligt at reducere bemanningen med halvdelen. Dette betyder, at der nu kun er 6 matroser til at hjælpe ca. 2.000 passagerer, såfremt en katastrofe skulle

[Tommy Dinesen]

indtræffe. Der vil ikke være mandskab nok til at bekæmpe f.eks. en brand og samtidig evakuere passagererne. Det er et stort ansvar, DSB har her rent sikkerhedsmæssigt.

Selv om der lovedes 7-timers-kurser for restaurationspersonalet, kan det ikke opveje søfolk, der i mange år har sejlet, og som har gennemgået kurser i røgdykning, brandbekæmpelse m.v.

Svar (16/6 88):

Trafik- og kommunikationsministeren (H. P. Clausen):

Til spørgsmålet om det sikkerhedsmæssigt forsvarlige i en reduktion af færgebesætningen skal jeg anføre, at besætningsstørrelsen fastsættes af Søfartsstyrelsen i medfør af § 4 i lov nr. 239 af 6. juni 1985 om skibes besætning, som ændret ved lov nr. 857 af 23. december 1987.

Ifølge § 4, stk. 2, fastsættes besætningens størrelse for hvert enkelt skib under hensyn til skibets type, indretning, udstyr, anvendelse og fartområde, således at besætningens størrelse og sammensætning gør det muligt at dække alle opgaver af betydning for skibets og de ombordværendes sikkerhed.

Når DSB følger Søfartsstyrelsens fastsættelse af størrelsen på besætningen på IC-færgerne, må jeg derfor gå ud fra, at DSB lever op til sikkerheden til søs på færgerne.

Spm. nr. S 24

Til *justitsministeren* (7/6 88) af:

Kofod-Svendsen (KRF):

»Vil ministeren oplyse, hvad han vil gøre for at leve op til sine og andre konservative ministers tidligere udtalelser om forholdene på Christiania?«

Begrundelse

Under forespørgselsdebatten den 19. november 1987 om Christiania fremsatte medlemmer af KF, V, CD og KRF et forslag om motiveret dagsorden. Første afsnit heraf lød som følger:

»Folketinget konstaterer bl.a. på baggrund af regeringens redegørelse i dag, at forholdene i Christiania er utilfredsstillende, at det såkaldte eksperiment er mislykkedes, at kriminalitetsudviklingen i Christiania er klart uholdbar, og at politiet forhindres i på normal måde at patruljere og foretage politimæssige forretninger i

området. Folketinget konstaterer endvidere, at værtshus- og byggeriforholdene fortsat er ulovlige, og at der sker ulovligt byggeri i området. På den baggrund opfordrer Folketinget regeringen til – efter forhandling med Københavns Kommune – at fremsætte et lovforslag med henblik på afvikling af Christiania.«

Dagsordenen blev ikke vedtaget. Alligevel fremsatte firkløverregeringen den 25. marts 1988 et lovforslag om afvikling af Christiania. I bemærkningerne til dette forslag sagde tidligere forsvarsminister Collet på regeringens vegne, at forholdene på Christiania i dag er uacceptable på en lang række områder. Landets almindelige lovgivning bliver ikke overholdt i området. En stor del af områdets beboere og især børnene lever under forhold, som ikke er acceptable i en velfærdsstat med humanistiske traditioner. Erfaringerne viser, at det ikke er muligt at ændre Christiania således, at der kan skabes acceptable forhold.

Disse udtalelser er ikke i overensstemmelse med oplysninger, som bl.a. Politiken dags dato har bragt om, at Christiania skal fredes i KVR-regeringen.

Svar (20/6 88):

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Under Folketingets Christianiadebat den 19. november 1987 gav jeg blandt andet udtryk for, at særlig situationen vedrørende de mange ulovlige værtshuse i Christiania giver anledning til bekymring. De betydelige problemer med hensyn til kriminaliteten i området har således tilknytning til forholdene i og omkring værtshusene.

Landsbevillingsnævnet meddelte den 12. april 1988 afslag på en ansøgning fra Christianias Værtshusråd om alkoholbevilling til de 16 værtshuse i Christiania.

På denne baggrund har jeg meddelt politidirektøren i København, at jeg går ud fra, at der fra politiets side træffes forholdsregler med henblik på i overensstemmelse med almindelig praksis at skride ind over for de ulovlige værtshuse i Christiania.

I tilslutning hertil kan det oplyses, at forsvarsministeren inden for de næste dage vil tage en drøftelse med formanden for den særlige styringsgruppe vedrørende Christiania. Styringsgruppen vil efter det oplyste på et møde den 22. juni 1988 gøre status over situationen i

[Justitsministeren]

Christiania, og regeringen forventer således i løbet af kort tid at modtage styringsgruppens statusrapport på grundlag af drøftelserne på det pågældende møde.

Spm. nr. S 25

Til *indenrigsministeren* (7/6 88) af:

Behnke (FP):

»Hvilke forholdsregler ligger der i de beredskabsplaner, som ministeren har ansvar for, til at sikre, at personer uden dansk kundskaber bliver informeret i alarmsituationer?«

Begrundelse

I Århus var der den 5. juni d.å. en storbrand i et Matasfjernlager. Store mængder giftig røg blev sendt ind over beboelsesområder. I radio og tv og via politibiler blev befolkningen i området anmodet om at gå inden døre og lukke vinduer m.v. Alle disse meddelelser blev givet på dansk. I det nævnte område (Gjellerupparken) bor der 15.000–20.000 udlændinge, hvoraf mange ikke forstår dansk.

Spørgeren vil gerne vide, hvordan de beredskabsplaner, som ministeren har ansvar for, tager højde for at kunne informere personer, som ikke forstår dansk, i alarmsituationer – både i fredstid og i krise- eller krigstid.

Problemet gælder jo både de mange indvandrere, som vi huser, og f.eks. store mængder ferierende tyskere i sommerperioden.

Svar (15/6 88):

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Ifølge vedlagte*) aftale af 20. maj 1985 mellem Civilforsvarsstyrelsen og Danmarks Radio om hurtig alarmering af befolkningen i større områder i krisesituationer er Danmarks Radio forpligtet til at udsende krisemeddelelser til befolkningen.

Ifølge aftalen udsendes der først et alarmsignal med civilforsvarets sirener, hvorefter meddelelserne udsendes ved Danmarks Radios foranstaltning.

Danmarks Radios meddelelser udsendes efter anmodning fra en række myndigheder, f.eks. politimestrene og Civilforsvarsstyrelsen, når disse myndigheder skønner, at der er akut behov for at informere og vejlede befolkningen i de berørte områder.

Der er ikke i aftalen medtaget bestemmelser om, at meddelelserne også skal udsendes på fremmedsprog.

Jeg vil derfor nu tage initiativ til, at Civilforsvarsstyrelsen optager forhandling med Danmarks Radio om en udvidelse af aftalen, således at meddelelserne kan udsendes på de mest anvendte fremmedsprog, herunder de mest anvendte indvandrersprog. Dette vil blive søgt gennemført således, at ordningen også omfatter særlige beredskabsplaner inden for Indenrigsministeriets område.

Med hensyn til den konkrete sag, der omtales i begrundelsen for spørgsmålet, henvises til justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. S 26.

*) Ikke optrykt her.

Spm. nr. S 26

Til *justitsministeren* (7/6 88) af:

Behnke (FP):

»Hvilke forholdsregler ligger der i de beredskabsplaner, som ministeren har ansvar for, til at sikre, at personer uden dansk kundskaber bliver informeret i alarmsituationer?«

Begrundelse

I Århus var der den 5. juni d.å. en storbrand i Matas' fjernlager. Store mængder giftig røg blev sendt ind over beboelsesområder. I radio og tv og via politibiler blev befolkningen i området anmodet om at gå inden døre og lukke vinduer m.v. Alle disse meddelelser blev givet på dansk. I det nævnte område (Gjellerupparken) bor der 15.000–20.000 udlændinge, hvoraf mange ikke forstår dansk!

Spørgeren vil gerne vide, hvordan de beredskabsplaner, som ministeren har ansvar for, tager højde for at kunne informere personer, som ikke forstår dansk, i alarmsituationer – både i fredstid og i krise- eller krigstid.

Problemet gælder jo både de mange indvandrere, som vi huser, og f.eks. store mængder ferierende tyskere i sommerperioden.

Svar (16/6 88):

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Politimesteren i Århus har i anledning af det stillede spørgsmål oplyst, at det er politiets op-

[Justitsministeren]

fattelse, at beboerne i det område, hvor den i begrundelsen for spørgsmålet omhandlede brand brød ud, på tilfredsstillende måde blev informeret om de forholdsregler, de skulle træffe i anledning af branden.

Politimesteren har i den forbindelse oplyst, at der bor ca. 2.100 udlændinge i området, hvoraf flere forstår dansk.

Mere generelt har politimesteren oplyst, at spørgsmålet om særlige kommunikationsproblemer i forbindelse med effektiv underretning af befolkningen indgår som et naturligt led i de konkrete taktiske overvejelser i anledning af bl.a. brande, og at politiet i givet fald er i stand til at rekvirere den fornødne tolkebistand.

Det kan i øvrigt oplyses, at Civilforsvarsstyrelsen har indgået en aftale med Danmarks Radio om udsendelse af krisemeddelelser til befolkningen på begæring af bl.a. civilforsvar, forsvar og politi.

Justitsministeriet er bekendt med, at indenrigsministeren nu har taget initiativ til, at der optages forhandling med Danmarks Radio med henblik på en udvidelse af aftalen, således at der åbnes mulighed for udsendelse af sådanne meddelelser på fremmedsprog.

Spm. nr. S 27

Til *forsvarsministeren* (7/6 88) af:

Behnke (FP):

»Hvilke forholdsregler ligger der i de beredskabsplaner, som ministeren har ansvar for, til at sikre, at personer uden dansk kundskaber bliver informeret i alarmsituationer?«

Begrundelse

I Århus var der den 5. juni d.å. en storbrand i Matas' fjernlager. Store mængder giftig røg blev sendt ind over beboelsesområder. I radio og tv og via politibiler blev befolkningen i området anmodet om at gå inden døre og lukke vinduer m.v. Alle disse meddelelser blev givet på dansk. I det nævnte område (Gjellerupparken) bor der 15.000–20.000 udlændinge, hvoraf mange ikke forstår dansk!

Spørgeren vil gerne vide, hvordan de beredskabsplaner, som ministeren har ansvar for, tager højde for at kunne informere personer, som ikke forstår dansk, i alarmsituationer, både i fredstid og i krise- eller krigstid.

Problemet gælder jo både de mange indvandrere, som vi huser, og f.eks. store mængder ferierende tyskere i sommerperioden.

Svar (16/6 88):

Forsvarsministeren (Enggaard):

Der henvises til indenrigsministerens besvarelse af spørgsmål nr. S 25.

Spm. nr. S 28

Til *skatteministeren* (8/6 88) af:

Behnke (FP):

»Kan ministeren give dispensation fra pligten til at betale den nye 2,5 pct.s arbejdsmarkedsafgift i åbenlyst urimelige tilfælde?«

Begrundelse

Den nye 2,5 pct.s arbejdsmarkedsafgift giver ved den praktiske gennemførelse anledning til helt urimelige situationer for folk, som loven ikke var tiltænkt at omfatte.

I et tilfælde fra Tønder er forholdene således følgende: en butiksindehaver byggede for 8 år siden en erhvervsejendom til virksomheden. Momsen på byggeriet refunderedes. Nu 8 år efter ophører butikken, indehaveren går på efterløn, og erhvervslokalerne udlejes.

Da der først efter 10 år ikke skal foretages regulering af momsrefusionen fra byggeriet, vælger efterlønsmodtageren at fortsætte i 2 år med momsregistreringen.

Ved ikrafttrædelsen af den nye arbejdsmarkedsafgift bliver vedkommende omfattet af ordningen, idet den årlige huslejeindtægt overstiger 120.000 kr. Resultatet er, at efterlønsmodtageren skal betale ca. 4.000 kr. om året i bidrag. Ganske vist kan han få de 3.000 kr. refunderet til april 1989 som følge af, at han ingen ansatte har.

Mener ministeren ikke, at det vil være passende at give dispensation i tilfælde som det her nævnte?

Svar (16/6 88):

Skatteministeren (Fogh Rasmussen):

Udlejning af fast ejendom er momsfri. Udlejere kan dog lade sig frivilligt momsregistrere og betale moms af lejen, hvilket især har interesse, hvis lejerer også er momsregistreret. Efter

[Skatteministeren]

arbejdsmarkedsbidragsloven er udlejning af fast ejendom kun bidragspligtig, hvis udlejningen er momspligtig.

I tilfældet fra Tønder har den pågældende efterlønsmodtager valgt at fortsætte momsregistreringen for at undgå, at der foretages en efterregulering af momsrefusionen for byggeriet.

Loven om arbejdsmarkedsbidrag giver mig ikke mulighed for at dispensere fra loven i denne situation. Dette vil jeg heller ikke finde rimeligt, idet andre, som er frivilligt momsregistreret for udlejning af fast ejendom, ligeledes er omfattet af bidragspligten.

Spm. nr. S 29

Til trafik- og kommunikationsministeren (7/6 88) af:

Duetoft (CD):

»Finder ministeren det i overensstemmelse med radiolovens § 6, når Danmarks Radio nægter at udsende en ellers indkøbt tv-serie med henvisning til producenters nationale tilhørsforhold?«

Begrundelse

Ifølge dagspressen (bl.a. Det fri Aktuelt den 4. juni 1988) har DR stoppet en ellers indkøbt og planlagt tv-serie om komponisten Franz Schubert. Begrundelsen er, at en af fire producenter er det sydafrikanske tv. Blandt de øvrige er svensk og finsk tv.

Der er ifølge dagspressen på intet tidspunkt sat spørgsmålstegn ved seriens kvalitet, tværtimod. DR har da åbenbart også fundet serien så væsentlig, at den på et tidligt tidspunkt er indkøbt.

I radiolovens § 6 hedder det bl.a., at »der ved programlægningen lægges afgørende vægt på hensynet til informations- og ytringsfriheden. Der skal i programudbudet tilstræbes kvalitet, alsidighed og mangfoldighed«.

Hvis DR's afgørelse er truffet alene af politiske grunde, finder spørgeren, at det er en klar overtrædelse af denne paragraf i radioloven. Spørgeren er bekendt med, at det egentlige programansvar i DR ligger hos generaldirektøren. Der ønskes derfor ikke en vurdering af denne specielle udsendelse, men ministerens vurdering af, hvorledes radiolovens paragraffer bør udmøntes i praksis – og hvordan man på én gang kan tage hensyn til politiske vurderinger og til informations- og ytringsfriheden.

Svar (13/6 88):

Trafik- og kommunikationsministeren (H. P. Clausen):

I anledning af spørgsmålet skal jeg oplyse, at det ifølge radio- og fjernsynsloven er Danmarks Radio, der har det endelige ansvar for programvirksomheden, og at jeg derfor som minister ikke har nogen mulighed for at gribe ind over for Danmarks Radios udsendelser.

Jeg finder det i denne forbindelse ikke muligt at udtale mig om, hvorledes radiolovens paragraffer »bør udmøntes i praksis«, uden at dette indebærer en stillingtagen til den konkrete udformning af programvirksomheden.

Spm. nr. S 31

Til energiministeren (8/6 88) af:

Riishøj (SF):

»Agter ministeren at sikre decentrale kraftvarmeværker uden for elværksregi en højere pris end de 28 øre, som er blevet meddelt værkerne før folketingsvalget?«

Begrundelse

Før folketingsvalget blev der flere gange såvel i udvalget som i salen rejst spørgsmål om prisen for el leveret fra decentrale kraftvarmeværker uden for elværkssektoren.

Den daværende regering nåede frem til en pris på i gennemsnit 28 øre pr. kWt, som dog efter nærmere beregning er lavere for en række værker, der ikke i deres produktionsrytme svarer til forudsætningerne ved beregningen af de 28 øre.

Det Radikale Venstre og SF var utilfredse med denne lave pris, dvs. de usikre 28 øre.

Gennem spørgsmålet ønskes oplyst, om ministeren vil sikre de decentrale kraftvarmeværker en højere pris, mellem 32 og 35 øre, som flere uafhængige forskere har beregnet er en mere rimelig pris.

Svar (16/6 88):

Energiministeren (Bilgrav-Nielsen):

Ordningen for afregning for el leveret fra ikke elværksejede decentrale kraftvarmeværker indebærer, at der årligt foretages en justering af en række variable omkostningselementer, ligesom tarifgrundlaget gennemgås med henblik

[Energiministeren]

på at sikre, at det til enhver tid er i overensstemmelse med de overordnede principper for prisfastsættelsen.

Det vil være naturligt, at man i forbindelse med den kommende tarifjustering inddrager de kommentarer og erfaringer, som er kommet frem, siden den nye tarifordning blev indført.

Spm. nr. S 32

Til trafik- og kommunikationsministeren (8/6 88) af:

Helge Mortensen (S):

»Vil ministeren oplyse, hvad de faktiske gennemsnitsomkostninger udgør for telefonselskabernes oprettelse af et nyt telefonabonnement?«

Begrundelse

Da det er pålagt telefonselskaberne at oprette nye telefonabonnementer til samme pris for alle nye abonnenter i de respektive koncessionsområder, må abonnenternes betaling for et nyt abonnement anses som værende uafhængig af de faktiske omkostninger i de enkelte oprettelsestilfælde.

Det er imidlertid af interesse at kende de faktiske gennemsnitlige anlægsomkostninger (investeringer) og administrative omkostninger, der er forbundet med oprettelse af nye telefonabonnementer, dvs. gennemsnittet af de samlede omkostninger til centralanlæg, jordkabler, husinstallationer og telefonapparater samt administrative omkostninger i forbindelse med registrering m.v. af nye abonnenter.

Svar (17/6 88):

Trafik- og kommunikationsministeren (H. P. Clausen):

De regionale televirksomheder har i anledning af spørgsmålet oplyst følgende, hvortil jeg tillader mig at henvise:

»Etableringen af nye abonnentforbindelser er i meget høj grad afhængig af de demografiske og geografiske forhold. I tætbefolkede områder er afstanden mellem centralpunktet og den enkelte abonnent i gennemsnit mindre end i tyndtbefolkede områder. Hertil kommer, at etableringen kan foregå ved anvendelse af forbindelser med væsentlig højere kapacitet og dermed reducerede graveomkostninger. I om-

vendt retning trækker, at gravningen i forbindelse med etableringen af abonnentforbindelsen påvirkes af de udbedringsforanstaltninger m.v., der skal gennemføres i byområder.

Televirksomhederne har foretaget en gennemsnitsberegning, der belyser omkostningerne ved etableringen af abonnementer som et samlet gennemsnit for landet som helhed. Det fremgår heraf, at de direkte etableringsomkostninger til kabelfremføring til centralerne, husinstallationer m.v. udgør 8.000 til 10.000 kr. pr. abonnent. Hertil kommer, at visse dele af centralernes udstyr er abonnentafhængige. I gennemsnit udgør prisen på dette udstyr 1.600 til 2.000 kr. pr. abonnent. Endelig skal nævnes, at der for at kunne opgøre de samlede etableringsomkostninger skal lægges et beløb til administrative omkostninger som projektering af kabelnettet, ordrebehandling, edb-systemer, kørsel, husleje samt generelle overheadomkostninger. Dette tal kan skønmæssigt opgøres til 2.000–3.000 kr. I alt vil de direkte etableringsomkostninger derfor udgøre fra 12.000 til 15.000 kr., men som nævnt være stærkt varierende mellem forskellige geografiske områder.

For levering af telefonapparater m.v. er reglerne på nuværende tidspunkt således, at abonnenten kan vælge, hvilket apparat der ønskes leveret i forbindelse med abonnentlinien, mod til gengæld at betale den merpris, der er forbundet hermed. Det betyder, at telefonapparatets pris er meget afhængig af, hvilket valg abonnenten træffer. De mest almindeligt foretrukne apparater koster ca. 500 kr. i indkøb.

Med hensyn til selve prisstrukturen i forbindelse med etablering af nye abonnementer er selskabernes politik tilrettelagt med henblik på, at oprettelsesafgiften udelukkende relateres til de administrative omkostninger, der er forbundet med oprettelse/nedkobling af en abonnenttilslutning. Disse administrative omkostninger omfatter: Optagelse i telefonbøger, ordreudskrivning, automatisk nummerhenviing, når abonnementet nedlægges m.v. Størrelsen af disse omkostninger vurderes til ca. 800 kr. pr. abonnent.

Den resterende del af oprettelsen, der som ovenfor anført udgør 12.000–15.000 kr. pr. abonnent, betales ved den løbende abonnementsafgift, der herudover også dækker normal drift og vedligeholdelse af abonnentnettet.«

Spm. nr. S 34

Til *justitsministeren* (8/6 88) af:

Riishøj (SF):

»Hvilke oplysninger kan ministeren give vedrørende den igangsatte politiefterforskning mod rejsebureauer/ansatte, der i strid med gældende love har formidlet rejser til Sydafrika?«

Begrundelse

Gennem spørgsmålet ønskes oplyst, hvor langt fremme politiet er i efterforskning, eventuelt sigtelse, mod rejsebureauer, der i strid med gældende lovgivning har formidlet rejser til Sydafrika. Det bedes oplyst, hvordan ministeren vil leve op til tidligere afgivne udtalelser om hurtig sagsbehandling.

Svar (16/6 88):

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Som det fremgår af min besvarelse af 21. april 1988 af spørgsmål nr. S 828 fra spørgeren, har politidirektøren i København rejst tiltale for ulovlig formidling af rejser til Sydafrika mod to rejseselskaber.

Politidirektøren har i anledning af det nu stillede spørgsmål supplerende oplyst, at Københavns Byret ikke på nuværende tidspunkt har fastlagt, hvornår sagerne skal domsforhandles i retten.

Spm. nr. S 35

Til *energiministeren* (9/6 88) af:

Riishøj (SF):

»Agter ministeren fuldt ud at følge den vedtagne folketingsbeslutning om forbud mod udbredelse af elvarme?«

Begrundelse

I folketingsåret 1987-88 (1. samling) vedtog et flertal uden om den daværende regering et beslutningsforslag om stop for yderligere udbredelse af elvarme.

Med spørgsmålet ønskes sikkerhed for, at beslutningsforslaget følges fuldt ud, herunder også passagen om yderligere støtte til kollektiv varmforsyning og vedvarende energi.

Svar (16/6 88):

Energiministeren (Bilgrav-Nielsen):

Jeg kan bekræfte, at regeringen ved begyndelsen af næste folketingssamling vil følge den vedtagne folketingsbeslutning op.

Spm. nr. S 41

Til *justitsministeren* (10/6 88) af:

Inger Stilling Pedersen (KRF):

»Hvilke initiativer vil ministeren tage for at forhindre chikanerier mod udlændinge, der er bosat her i Danmark?«

Begrundelse

Den 12. maj 1988 viste TV-Syd, hvordan en familie – bestående af en tyrkisk far, en dansk mor og deres datter – blev chikaneret i Horsens.

Manden, som har boet i Danmark i en lang årrække, havde selvstændig virksomhed. Hans forretning blev gentagne gange udsat for hærværk. Han selv var blevet truet på livet. Familien har fået store psykiske problemer af at leve under så utrygge forhold.

Ifølge udsendelsen i TV-Syd havde den pågældende familie indgivet flere politianmeldelser, uden at politiet åbenbart har haft mulighed for at standse chikanerierne, selv om nogle af de unge mennesker, der har været med til at forøve dem, er kendt af politiet og selv har udtalt sig i TV.

Det kan ikke være rimeligt, at politiet ikke har midler til at beskytte de udlændinge, der bor her i landet. Det er forkasteligt, at udlændinge forfølges, blot fordi de er anderledes. Man har set uhyggelige eksempler på, hvad det tidligere har ført til.

Svar (20/6 88):

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Jeg kan oplyse, at Justitsministeriet i anledning af det stillede spørgsmål har indhentet en udtalelse fra politimesteren i Horsens.

Politimesteren har over for Justitsministeriet oplyst, at den i begrundelsen for spørgsmålet nævnte familie har to forretninger i Horsens. Familien var i november 1986 udsat for hærværk, idet en rude i en butiksdør blev knust. De pågældende har ifølge politimesteren ikke anmeldt, at de har været udsat for forbrydelser i

[Justitsministeren]

1987, men siden begyndelsen af 1988 har de pågældende indgivet fem anmeldelser til politiet. Der er tale om fire forhold vedrørende knuste ruder og et forhold vedrørende en person, der spyttede på et vindue. Dette sidste forhold er opklaret, og gerningsmanden har fået en bøde for overtrædelse af politivedtægten.

Det er endvidere oplyst, at politiet i Horsens har mistanke om, hvem der kan have begået de øvrige forbrydelser, men de involverede gerningsmænd har nægtet sig skyldige, og det har ikke været muligt at skaffe tilstrækkelige beviser til, at de pågældende ville kunne påregnes dømt for overtrædelserne.

Politimesteren har endelig oplyst, at man har intensiveret patruljeringen i det pågældende område med såvel uniformeret som civilt personale, og politiet i Horsens har da heller ikke efterfølgende fra den omhandlede familie modtaget nogen politianmeldelser.

Efter retsplejeloven er det politiets opgave at sikre ro og orden og at forfølge eventuelle lovovertrædelser.

Det er mit indtryk, at politiet i den i spørgsmålet omhandlede sag fuldt ud har levet op til denne opgave.

Spm. nr. S 43

Til forsvarsministeren (10/6 88) af:

Gert Petersen (SF):

»Kan ministeren garantere, at der ikke af danske myndigheder foretages aflytning af udenlandske ambassaders teleddelelser, og at heller ikke andre foretager sådan aflytning med godkendelse af danske myndigheder?«

Begrundelse

Spørgsmålet skyldes historien i Det Fri Aktuelt den 10. juni 1988 om etablering af et aflytningscenter på Vestvolden, København, forbundet med Kastellet med en underjordisk tunnel. Forsvarets Efterretningstjeneste har dementeret historien, men det kan næppe tages helt alvorligt, da den slags dementier ofte synes at være en del af efterretningsvirksomheden. I øvrigt kan anlægget drives af anden myndighed under Forsvarsministeriet eller af en allieret myndighed med ministeriets godkendelse. Derfor ønskes den omtalte garanti fra ministeren, der er underkastet ministeransvarlighedsloven. Jeg gør opmærksom på, at spørgsmålet

skal opfattes »bredt«, sådan at en eventuel garanti ikke er begrundet i en eller anden teknikalitet, som spørgsmålet ikke kan tage højde for, men i sagens realitet. Hvis en sådan garanti ikke kan gives, er der handlet i strid med internationale traktater og i øvrigt også – så vidt jeg kan overskue det – med tidligere afgivne løfter.

Svar (17/6 88):

Forsvarsministeren (Enggaard):

Indgreb i meddelelshemmeligheden, der er omfattet af retsplejeloven, finder alene sted efter retskendelse på begæring af politiet.

Spm. nr. S 44

Til justitsministeren (10/6 88) af:

Stillinger (SF):

»Vil ministeren venligst redegøre for reglerne for telefonering under bilkørsel?«

Begrundelse

I dag findes der mange biler med biltelefon. Erfaringer viser, at mange bilister telefonerer, mens de kører. Dette er farligt for trafiksikkerheden og medfører desværre mange trafikulykker.

Svar (20/6 88):

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Færdselslovgivningen indeholder ikke udtrykkelige regler om telefonering under bilkørsel, og der gælder således ikke noget generelt forbud mod telefonering under bilkørsel.

Det fremgår af begrundelsen for spørgsmålet, at spørgeren har den opfattelse, at telefonering under bilkørsel medfører mange trafikulykker.

I den anledning kan det oplyses, at der i Nordisk Råd i 1987 blev fremsat et medlemsforslag om indførelse af forbud mod telefonering under bilkørsel. Forslaget blev sendt til høring hos en lang række myndigheder og organisationer i Norden, og det blev i den forbindelse klarlagt, at der ikke findes undersøgelser, som dokumenterer en sammenhæng mellem anvendelse af biltelefoner og indtrufne færdselsuheld. Det blev endvidere oplyst, at alle nye biltelefoner i dag er udstyret med en kodenummerfunktion, som gør det muligt at foretage opkald til

[Justitsministeren]

op mod 100 telefonnumre med 2 knaptryk, og at telefonudstyr med såkaldt frihåndstelefonering, hvor begge hænder er frie til at passe kørslen, vinder større og større udbredelse.

På denne baggrund blev det nævnte medlemsforslag ikke vedtaget på Nordisk Råds session i Oslo i marts 1988. Der blev i stedet vedtaget en rekommandation, der opfordrer Nordisk Ministerråd til bl.a. at indhente oplysning om, i hvilket omfang kommunikationsudstyr i biler bidrager til trafikulykker, og til at virke for, at der udvikles trafiksikre biltelefoner.

Spm. nr. S 57

Til *justitsministeren* (15/6 88) af:

Kofod-Svendsen (KRF):

»Vil ministeren tage initiativ til at ændre straffeloven således, at straffesager ikke forældes så hurtigt, som det sker i dag, hvis det alvorligt må antages, at centralt placerede personer har forsøgt at fjerne beviser eller bevidst har trukket sagen i langdrag med det formål at få den forældet?«

Begrundelse

Rigsadvokat Per Lindegaards resposum vedrørende RF 2-sagen anbefaler, at sagen henlægges på grund af forældelse. Sagen er imidlertid af så alvorlig en karakter, og konsekvenserne af en manglende ansvarsplacering er så skræmmende, at det for den almindelige retsbevidstheds skyld bør være muligt at gen-

nemføre en retssag med almindelig ansvarsplacering til trods for de nugældende forældelsesregler.

Svar (20/6 88):

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Justitsministeriet har i foråret 1988 bedt rigsadvokaten om nærmere at vurdere de spørgsmål, som knytter sig til forældelsesproblemerne i forbindelse med undersøgelser over for offentlige myndigheder og deres ansatte, og hvor et ansvar og dermed tiltalespørgsmål opstår på et tidspunkt, hvor de almindelige forældelsesregler kan bevirke, at et strafferetligt ansvar ikke kan gøres gældende.

Justitsministeriet vil, når rigsadvokatens udtalelse foreligger, overveje, om der er behov for at ændre straffelovens almindelige forældelsesregler på dette punkt.

Meddelelser fra formanden:**Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):**

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 23. juni 1988, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 15.51
